

Transportøkonomisk institutt
Stiftelsen Norsk senter for samferdselsforskning

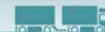
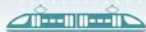

Bruken og opplevelsen av sentrum i sju norske byer

Presentasjon av svar fra spørreundersøkelser

Oddrun Helen Hagen og Aud Tennøy

1978/2023

Tittel:	Bruken og opplevelsen av sentrum i sju norske byer - Presentasjon av svar fra spørreundersøkelser
Tittel engelsk:	City centre use and appreciation in seven Norwegian cities - Surveys
Forfatter:	Oddrun Helen Hagen og Aud Tennøy
Dato:	08.2023
TØI-rapport:	1978/2023
Antall sider:	53 + vedleggsider
ISSN elektronisk:	2535-5104
ISBN elektronisk:	978-82-480-2040-0
Oppdragsgivers p.nr.:	NFR, 302038
Finansieringskilder:	Norges forskningsråd
TØIs p.nr.:	4854 – CITYCENTRE
Prosjektleder:	Aud Tennøy
Kvalitetsansvarlig:	Silvia J. Olsen
Fagfelt:	Byutvikling og bytransport
Emneord:	Sentrum, bruk, opplevelse

Kort sammendrag

Transportøkonomisk institutt (TØI) har i flere prosjekter gjennomført spørreundersøkelser med spørsmål knyttet til bruken og opplevelsen av sentrum. Det er gjennomført slike undersøkelser i Arendal, Kongsberg, Lillehammer, Tønsberg, Hamar, Kristiansand og Oslo. Resultatene viser at de fleste respondentene bruker sentrum ofte og at de liker seg godt der. De fleste synes også at det lett å komme seg til sentrum. I denne forenklete TØI-rapporten presenteres i hovedsak rene frekvensfordelinger. Hensikten er å gjøre dem tilgjengelige for byene og andre som kan ha nytte av dem. Resultatene vil bli brukt videre i analyser av hvordan ulike fysiske egenskaper ved byene og sentrum påvirker bruken av sentrum.

Summary

In several projects, the Institute of Transport Economics (TØI) has carried out surveys with questions related to the use and experience of their city centre. Such surveys have been carried out in Arendal, Kongsberg, Lillehammer, Tønsberg, Hamar, Kristiansand, and Oslo. The results show that most respondents visit the city centre often and appreciate the city centre. Most respondents also find it easy to get to the city centre. In this simplified TØI report we mainly present frequency distributions. The purpose is to make the results available to the cities and others who may benefit from them. The report mainly presents frequency distributions. The results will be used in further analysis of how different physical characteristics of the cities and the city centre affect the use of the city centre.

Transportøkonomisk institutt (TØI) har opphavsrett til hele rapporten og dens enkelte deler. Innholdet kan brukes som underlagsmateriale. Når rapporten siteres eller omtales, skal TØI oppgis som kilde med navn og rapportnummer. Rapporten kan ikke endres. Ved eventuell annen bruk må forhåndssamtykke fra TØI innhentes. For øvrig gjelder [Åndsverklovens](#) bestemmelser.

Forord

Denne rapporten presenterer funn fra spørreundersøkelser om bruken og opplevelsen av sentrum i Arendal, Hamar, Kongsberg, Kristiansand, Lillehammer, Oslo og Tønsberg. Rapporten er utarbeidet som del av forskningsprosjektet CITYCENTRE, der vi blant annet skal skape kunnskap om hvordan byer og sentrum kan utvikles på måter som bidrar til mer attraktive bysentrum. Spørreundersøkelsene er utført gjennom forskningsprosjektene CITYCENTRE, BYTRANS og IPTC.

Spørreundersøkelsene i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg ble gjennomført høsten 2022 blant et utvalg som bor og/eller jobber i disse byene. Spørreundersøkelsene i Oslo og Hamar ble gjennomført i 2019, mens spørreundersøkelsen i Kristiansand ble gjennomført 2020. Disse ble gjennomført blant folk som jobber i virksomheter lokalisert i de respektive kommunene. I rapporten presenterer vi frekvensfordelinger fra disse undersøkelsene. Spørreundersøkelsene er altså sendt til ulike utvalg, og vi tar hensyn til dette når vi presenterer funnene. Det inngår ingen drøfting av resultatene. Hensikten er først og fremst å tilgjengeliggjøre resultatene slik at de undersøkte byene og andre byer kan benytte seg av disse i sitt arbeid. Mer inngående analyser av resultatene fra Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg blir publisert i egne artikler og rapporter senere.

Rapporten er utarbeidet av Oddrun Helen Hagen og Aud Tennøy. Spørsmålene som er stilt er utarbeidet av Hagen og Tennøy. Hagen har hatt hovedansvaret for gjennomføring av spørreundersøkelsene i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg, samt for å hente ut frekvensfordelingene fra spørreundersøkelsene i alle byene. Rekruttering til og utsendelse av spørreundersøkelsene i Hamar og Kristiansand ble gjennomført av Marianne Knapskog, mens Iratxe Landa-Mata gjorde dette i Oslo-undersøkelsen. Aud Tennøy har vært prosjektleder for de tre prosjektene spørreundersøkelsene har inngått i. Silvia J. Olsen har kvalitetssikret arbeidet. Trude Kvalsvik har bidratt med redigering av rapporten. Vedlegg til rapporten ligger i eget dokument.

Vi ønsker å takke alle som har tatt seg tid til å komme med innspill til spørsmålene og hjulpet oss med rekrutteringen ved å dele spørreundersøkelsene i sine organisasjoner. En stor takk rettes til alle som har svart på spørreundersøkelsene og bidratt til at vi kan presentere kunnskap om bruken og opplevelsen av sentrum i sju norske byer.

Oslo, august 2023
Transportøkonomisk institutt

Bjørne Grimsrud
Administrerende direktør

Silvia J. Olsen
Avdelingsleder

Innhold

Sammendrag

Summary

1	Innledning.....	1
2	Metode.....	2
	2.1 Datainnsamling og analyse	2
	2.2 Kjennetegn ved respondentene.....	5
3	Resultater fra Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg	9
	3.1 Bruk av sentrum	9
	3.2 Bruken av andre handelsområder	9
	3.3 Bruken av sentrum under pandemien	11
	3.4 Om sist man besøkte sentrum	11
	3.5 Hvor godt man liker seg i sentrum.....	17
	3.6 Hva man setter pris på og ikke setter pris på i sentrum	17
	3.7 Påstander	19
	3.8 Prioritering av trafikantgrupper.....	32
	3.9 Gjennomførte og planlagte endringer i sentrum.....	32
	3.10 Fremtidig bruk.....	36
4	Resultater fra Hamar, Kristiansand og Oslo	37
	4.1 Bruk av sentrum	37
	4.2 Om sist man besøkte sentrum.....	37
	4.3 Hvor godt man liker seg i sentrum.....	41
	4.4 Hva man setter pris på og ikke setter pris på i sentrum	42
	4.5 Påstander	43
	4.6 Prioritering av trafikantgrupper.....	50
	4.7 Fremtidig bruk.....	50
	Referanser	52
	Vedlegg.....	53
	Vedlegg med frekvensfordelinger ligger i separat vedlegg	53

Bruken og opplevelsen av sentrum i sju norske byer

Presentasjon av svar fra spørreundersøkelser

TØI rapport 1978/2023 • Forfattere: Oddrun Helen Hagen og Aud Tennøy • Oslo 2023 • 53 + vedleggsider

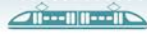
Transportøkonomisk institutt (TØI) har i flere prosjekter gjennomført spørreundersøkelser med spørsmål knyttet til bruken og opplevelsen av sentrum. Det er gjennomført slike undersøkelser i Arendal, Kongsberg, Lillehammer, Tønsberg, Hamar, Kristiansand og Oslo. Resultatene viser at de fleste respondentene bruker sentrum ofte og at de liker seg godt der. De fleste synes også at det lett å komme seg til sentrum. I denne forenklete TØI-rapporten presenteres i hovedsak rene frekvensfordelinger. Hensikten er å gjøre dem tilgjengelige for byene og andre som kan ha nytte av dem. Resultatene vil bli brukt videre i analyser av hvordan ulike fysiske egenskaper ved byene og sentrum påvirker bruken av sentrum.

Transportøkonomisk institutt (TØI) har i flere prosjekter gjennomført spørreundersøkelser med spørsmål knyttet til innbyggernes bruk og opplevelse av sentrum i sin by. Det er gjennomført slike undersøkelser i Arendal, Kongsberg, Lillehammer, Tønsberg, Hamar, Kristiansand og Oslo. Resultatene fra de ulike byene presenteres i denne forenklete TØI-rapporten. Hensikten er å gjøre resultatene tilgjengelige for byene og andre som kan ha nytte av dem. I rapporten presenteres i hovedsak rene frekvensfordelinger.

Vi har vært opptatt av en rekke ulike forhold knyttet til bruken og opplevelsen av sentrum. Det er allikevel tre spørsmål vi er spesielt opptatt av, nemlig hvor ofte man besøker sentrum, hvor godt man liker seg der og hvor lett eller vanskelig det er komme seg til sentrum. Kort oppsummert fant vi følgende:

Hvor ofte man besøker sentrum utenom jobb og jobbmøter?

- I alle byene er respondentene ofte i sentrum
- Blant byene som ble undersøkt i 2022 varierer andelen som svarer at de vanligvis er i sentrum én eller flere ganger i uka fra 64% i Arendal til 86% i Kongsberg, mens andelen som har svart at de var i sentrum i løpet av den siste uka varierer fra 70% i Arendal til 83% i Kongsberg.
- Blant tre øvrige byene (Hamar, Kristiansand og Oslo) varierer andelen som svarer at de vanligvis er i sentrum én eller flere ganger i uka fra 39% i Kristiansand til 42% i Oslo, mens andelen som har svart at de var i sentrum i løpet av den siste uka varierer fra 53% i Oslo til 61% i Kristiansand.
- Andelen som er ofte i sentrum er høyere blant respondenter i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg enn i Oslo, Hamar og Kristiansand. En årsak til forskjellene

kan være de ulike måtene vi har rekruttert deltakere til spørreundersøkelsene på (se under). I større byer kan dessuten mindre bruk av sentrum skyldes oftere bruk av lokalsentrene som har et større tilbud av handel og tjenester enn i de små og mellomstore byene.

Hvor godt man liker seg der?

- De fleste respondentene liker seg godt eller svært godt i sentrum.
- I Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg varierer andelen som har svart at de liker seg svært eller ganske godt i sentrum fra 77% i Kongsberg til 93% i Lillehammer.
- I Hamar, Kristiansand og Oslo varierer andelen som har svart at de liker seg svært eller ganske godt i sentrum fra 73% i Kristiansand (målt i januar/ februar) til 84% i Oslo (målt i mai/juni).

Hvor lett eller vanskelig det er å komme seg til sentrum?

- De fleste synes det er svært lett eller ganske lett å komme seg til sentrum.
- I Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg varierer andelen som har svart at det er svært eller ganske lett å komme seg til sentrum på denne tiden av året fra 84% i Tønsberg til 96% i Arendal.
- I Hamar, Kristiansand og Oslo varierer andelen som har svart at det er svært eller ganske lett å komme seg til sentrum på denne tiden av året fra 94% i Hamar og Oslo til 96% i Kristiansand.

Spørreundersøkelsene er gjennomført som del av tre ulike forskningsprosjekter som har hatt forskjellig formål. Ved sammenligning av byene må man ha i tankene at ulik rekruttering og tidsrom for gjennomføring av undersøkelsene kan ha betydning for resultatene. Av denne årsak presenterer vi resultatene i to ulike kapitler, ett med resultater fra Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg, og ett med resultater fra Hamar, Kristiansand og Oslo. I Oslo inngikk spørsmålene om bruken og opplevelsen av sentrum i en større undersøkelse om endringer i transportsystemene og om hvordan ansatte reiser til og fra jobb (BYTRANS). Undersøkelsen som det gjengis resultater fra her ble gjennomført i mai/ juni 2019, rett etter at de fleste gateparkeringsplassene i sentrum hadde blitt fjernet og det var innført nytt kjøremønster. Det pågikk mye anleggsarbeid i gatene. I Hamar og Kristiansand inngikk undersøkelsene i en studie av hvordan ansatte i byene reiser til og fra jobb og hva som påvirker valg av transportmiddel (IPTC). I Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg inngikk undersøkelsene i et prosjekt som handlet om sentrum (CITYCENTRE). Det ulike fokuset kan ha påvirket hvem som har valgt å svare på de ulike undersøkelsene, for eksempel at de som var mest interessert i sentrum svarte i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg, mens de som var opptatt av transportsystemet og jobbreiser svarte i de andre byene.

Tidspunkt for gjennomføring av undersøkelsene kan også ha påvirket resultatene. Undersøkelsen i Oslo ble gjennomført i mai/ juni 2019, i Hamar i mai/juni og november 2019, i Kristiansand i januar/ februar 2020, i Arendal i juli og i september/oktober 2022 og i Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg i september/oktober 2022.

Vi gjennomfører mer omfattende analyser av resultatene fra spørreundersøkelsene i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg i prosjektet CITYCENTRE. Disse blir publisert i egne artikler og rapporter etter hvert. Da undersøker vi, blant annet, følgende:

- Hvordan trivsel og opplevd tilgjengelighet til sentrum påvirker bruken av sentrum
- Hvordan fysiske egenskaper ved byene, som for eksempel hvor i byene handel, tjenester, boliger og arbeidsplasser er lokalisert, påvirker bruken av sentrum
- Hvorvidt de som bor eller jobber sentralt bruker sentrum oftere enn de som bor andre steder i tettstedet og hvordan sentralt lokaliserte boliger og arbeidsplasser bidrar til sentrums attraktivitet

-
- Hvordan transportsystemet og tilgjengeligheten til sentrum påvirker bruken av sentrum
 - Hvordan fysiske egenskaper ved sentrumsområdene påvirker bruken og opplevelsen av sentrum.

Presentasjoner, vitenskapelige artikler og rapporter knyttet til disse og andre problemstillinger som belyses i prosjektet tilgjengeligjøres på CITYCENTRE-prosjektets nettside:

<https://www.toi.no/citycentre/>

City centre use and appreciation in seven Norwegian cities

Surveys

TØI Report 1978/2023 • Authors: Oddrun Helen Hagen og Aud Tennøy • Oslo 2023 • 53 + exhibit pages

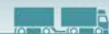
In several projects, the Institute of Transport Economics (TØI) has carried out surveys with questions related to the use and experience of their city centre. Such surveys have been carried out in Arendal, Kongsberg, Lillehammer, Tønsberg, Hamar, Kristiansand, and Oslo. The results show that most respondents visit the city centre often and appreciate the city centre. Most respondents also find it easy to get to the city centre. In this simplified TØI report we mainly present frequency distributions. The purpose is to make the results available to the cities and others who may benefit from them. The report mainly presents frequency distributions. The results will be used in further analysis of how different physical characteristics of the cities and the city centre affect the use of the city centre.

In several projects, the Institute of Transport Economics (TØI) has carried out surveys with questions related to the residents' use and experience of their city centre. Such surveys have been carried out in Arendal, Kongsberg, Lillehammer, Tønsberg, Hamar, Kristiansand and Oslo. The results from the various cities are presented in this TØI report. The purpose is to make the results available to the cities and others who may benefit from them. The report mainly presents frequency distributions.

We have been concerned with different matters relating to the use and experience of the city centre presented in the report. We are particularly concerned with three questions, namely how often people visit the city centre, how well they like it there and how easy or difficult it is to get to the city centre. In short, we found the following:

How often they visit their city centre

- In all cities, the respondents visit their city centre often.
- In the cities surveyed in 2022, the proportion who answer that they usually visit their city centre about once or more a week varies from 64% in Arendal to 86% in Kongsberg. The share who answered that they visited the city centre during the last week varies from 70% in Arendal to 83% in Kongsberg.
- In the other three cities (Hamar, Kristiansand, and Oslo), the proportion of respondents usually visiting their city centre about once or more a week varies from 39% in Kristiansand to 42% in Oslo. The share who answered that they visited the city centre during the last week varies from 53% in Oslo to 61% in Kristiansand.

- The proportion who are often in the centre is higher among respondents in Arendal, Kongsberg, Lillehammer and Tønsberg than in Oslo, Hamar, and Kristiansand. One reason for the differences may be how we have recruited participants for the surveys. Also, in larger cities, less use of the centre may be due to more frequent use of the local centres, which have a greater range of trade and services than in small and medium-sized cities.

How much they enjoy visiting their city centre

- Most respondents somewhat like it or like it very much to stay in the city centre.
- In Arendal, Kongsberg, Lillehammer and Tønsberg, the proportion who answered that they like to stay in the city centre very much or somewhat like it varies from 77% in Kongsberg to 95% in Lillehammer.
- In Hamar, Kristiansand, and Oslo, the proportion who answered that they like to stay in the city centre very much or somewhat like it varies from 73% in Kristiansand to 84% in Oslo. Note that Kristiansand was measured in January/February and Oslo in May/June.

How easy they find it to travel to the city centre

- Most people find it very easy or somewhat easy to get to the city centre (at the time of the survey)
- In Arendal, Kongsberg, Lillehammer and Tønsberg, the proportion who answered that it is very or somewhat easy to get to the city centre at this time of year varies from 84% in Tønsberg to 96% in Arendal.
- In Hamar, Kristiansand and Oslo, the proportion who answered that it is very or somewhat easy to get to the city centre at this time of the year varies from 94% in Hamar and Oslo to 96% in Kristiansand.

The surveys have been carried out as part of three different research projects with different purposes. When comparing results across cities, it must be noted that different recruitment methods and periods for carrying out the surveys may have impacted the results. For the same reasons, we present the results in different chapters, one covering results from Arendal, Kongsberg, Lillehammer and Tønsberg, and one for Oslo, Hamar, and Kristiansand. In Oslo, the questions about the use and experience of the city centre were included in a larger survey about changes in the transport systems and how employees travel to and from work (BYTRANS). The survey was carried out in May/June 2019, right after removing most of the street parking in the centre and introducing a new driving pattern. There was a lot of construction work going on in the streets. In Hamar and Kristiansand, the surveys were part of a study of how employees travel to and from work and what influences the choice of transport mode (IPTC). In Arendal, Kongsberg, Lillehammer and Tønsberg, the surveys were part of a project dealing with the city centre (CITYCENTRE). The different focus may have influenced who chose to answer the various surveys. For example, those most interested in the city centre answered in Arendal, Kongsberg, Lillehammer and Tønsberg, while those concerned with the transport system and commutes answered in the other cities.

The timing of the surveys may also have influenced the results. The survey in Oslo was carried out in May/June 2019, in Hamar in May/June and November 2019, in Kristiansand in January/February 2020, in Arendal in July and in September/October 2022 and Kongsberg, Lillehammer and Tønsberg in September/October 2022.

Comprehensive analyses of the results from Arendal, Kongsberg, Lillehammer and Tønsberg are carried out in the CITYCENTRE project. These will be published as separate articles and reports later. We then examine, among other things, the following:

- How appreciation of and accessibility to the city centre affect use
- How physical characteristics of the cities, such as where trade, services, housing and workplaces are located, affect the use of the city centre

-
- Whether those who live or work in the central area use the city centre more often than those who live elsewhere in the urban area and how centrally located homes and workplaces contribute to the performance of the city centre
 - How the transport system and accessibility to the city centre affect the use of the city centre
 - How the physical characteristics of the city centre areas affect the use and experience of the city centre

Presentations, scientific articles, and reports relating to these, and other issues will be available on the CITYCENTRE project's website:

<https://www.toi.no/citycentre/>

1 Innledning

I prosjektet CITYCENTRE utvikler vi kunnskap om hvordan byer og sentrum kan utvikles på måter som bidrar til mer attraktive bysentrum, hvordan sentrumsplanprosesser kan bli mer effektive med tanke på tidsbruk og måloppnåelse, og hvordan plan- og bygningsloven kan bli et bedre verktøy i slike prosesser. Det gjøres en rekke ulike datainnsamlinger i prosjektet. I perioden juni og september/oktober 2022 gjennomførte vi spørreundersøkelser i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg. Hensikten var å finne ut hvordan de som bor og jobber i disse byene bruker og opplever sentrum i sin by. Dette skal gi kunnskap om hva som kan gjøre sentrum i disse og i andre byer bedre for de som bor og/eller jobber i byene.

Transportøkonomisk institutt (TØI) har tidligere gjennomført spørreundersøkelser med tilsvarende spørsmål blant ansatte i virksomheter lokalisert innenfor grensene til Oslo kommune (2018, 2019, 2020), Hamar kommune (2019) og Kristiansand kommune (2020). Disse spørreundersøkelsene ble gjennomført som del av forskningsprosjektene BYTRANS og IPTC. Funnene fra Hamar og Kristiansand er ikke publisert tidligere, mens funnene fra Oslo er presentert i Hagen mfl. 2020 og i Hagen og Tennøy 2021.

Hensikten med denne forenklede TØI-rapporten er å tilgjengeliggjøre resultatene fra spørreundersøkelsene slik at byene og andre kan benytte seg av disse i sitt arbeid. Ulik rekruttering og tidsrom for gjennomføring av undersøkelsene kan ha betydning for resultatene, og man må ha dette i tankene ved sammenligning mellom byene. Dette gjør også at vi presenterer resultater fra Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg samlet i kapittel 3 og resultater fra Oslo, Hamar og Kristiansand samlet i kapittel 4. Vi redegjør for metoder for rekruttering av respondenter i kapittel 2. I vedleggene presenterer vi frekvensfordelinger for alle spørsmål fra alle byene¹.

Vi gjennomfører mer omfattende analyser av resultatene fra spørreundersøkelsene i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg i prosjektet CITYCENTRE. Disse blir publisert i egne artikler og rapporter etter hvert. Da undersøker vi, blant annet, følgende:

- Hvordan trivsel og opplevd tilgjengelighet til sentrum påvirker bruken av sentrum
- Hvordan fysiske egenskaper ved byene, som for eksempel hvor i byene handel, tjenester, boliger og arbeidsplasser er lokalisert, påvirker bruken av sentrum
- Hvorvidt de som bor eller jobber sentralt bruker sentrum oftere enn de som bor andre steder i tettstedet og hvordan sentralt lokaliserte boliger og arbeidsplasser bidrar til sentrums attraktivitet
- Hvordan transportsystemet og tilgjengeligheten til sentrum påvirker bruken av sentrum
- Hvordan fysiske egenskaper ved sentrumsområdene påvirker bruken og opplevelsen av sentrum.

Presentasjoner, vitenskapelige artikler og rapporter knyttet til disse og andre problemstillinger som belyses i prosjektet tilgjengeliggjøres på CITYCENTRE-prosjektets nettside:

<https://www.toi.no/citycentre/>

¹ Vedleggene ligger i eget dokument, tilgjengelig her: https://www.toi.no/getfile.php/1376114-1693476858/Publikasjoner/T%C3%98I%20rapporter/2023/1978-2023/Vedlegg/1978-2023_vedlegg%201-6.pdf

2 Metode

2.1 Datainnsamling og analyse

Spørreundersøkelsene er gjennomført som del av tre ulike forskningsprosjekter som har hatt forskjellig formål. I Oslo inngikk spørsmålene om bruken og opplevelsen av sentrum i en større undersøkelse om endringer i transportsystemene og om hvordan ansatte reiser til og fra jobb. Undersøkelsen som det gjengis resultater fra her ble gjennomført i mai/ juni 2019, rett etter at de fleste gateparkeringsplassene i sentrum hadde blitt fjernet og det var innført nytt kjøremønster. Det pågikk mye anleggsarbeid i gatene. I Hamar og Kristiansand inngikk spørsmålene i en studie av hvordan ansatte i byene reiser til og fra jobb og hva som påvirker valg av transportmiddel. I Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg handlet spørreundersøkelsen om sentrum. Dette kan ha påvirket hvem som har valgt å svare på de ulike undersøkelsene, for eksempel at de som var mest interessert i sentrum svarte i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg, mens de som var opptatt av transportsystemet og jobbreiser svarte i de andre byene. Det er også forskjeller i antall spørsmål som har blitt stilt om sentrum i de ulike undersøkelsene, der respondentene i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg har fått flest spørsmål om sentrum.

Tidspunkt for gjennomføring av undersøkelsene kan også ha påvirket resultatene. Undersøkelsen i Oslo ble gjennomført i mai/ juni 2019, i Hamar i mai/juni og november 2019, i Kristiansand i januar/ februar 2020, i Arendal i juli og i september/oktober 2022 og i Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg i september/oktober 2022.

I kapittel 3 og 4 er det hentet ut frekvensfordelinger for og noen krysstabuleringer av lukkede spørsmål i SPSS. Antall respondenter til hvert spørsmål varierer. Dette skyldes at det var mulig å la være og svare på noen av spørsmålene. Noen av spørsmålene var også knyttet til svar på foregående spørsmål, og de ble kun stilt til noen av respondentene. I spørreundersøkelsene inngikk det også en rekke åpne spørsmål der respondentene kunne utdype svarene sine og kommentere med egne ord. Vi har analysert enkelte av disse, men i hovedsak inngår ikke svar på åpne spørsmål og utdypende kommentarer i denne rapporten. Frekvensfordelinger og svar på åpne spørsmål finnes i vedleggene. Spørreundersøkelsene inneholdt også andre spørsmål, som ikke inngår i rapporten eller i vedleggene.

2.1.1 Rekruttering i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg

Spørreundersøkelsene i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg ble gjennomført i 2022 som del av forskningsprosjektet CITYCENTRE. Hensikten var å samle inn data om bruken og opplevelsen av sentrum i disse byene og holdninger til å bo der. Respondenter ble rekruttert på to ulike måter. Det ble sendt ut SMS med lenke til spørreundersøkelsen til innbyggere i byområdene basert på Kantars befolkningsbase. Det ble totalt sendt ut 36 907 SMS. I tillegg ble lenke til spørreundersøkelsene distribuert blant ansatte i utvalgte virksomheter i byområdene. Virksomheter med minst 2 ansatte ble hentet fra Virksomhets- og Foretaksregisteret (VOF), og de som hadde oppgitt kontaktinformasjon (e-post) eller der vi greide å skaffe kontaktinfo ble forespurt om å distribuere lenke til spørreundersøkelsen til sine ansatte enten per e-post eller via ansattportal. Den største andelen av respondentene (92%) var blant de som mottok spørreundersøkelsen per SMS.

Respondentene ble spurt om de ville svare på en spørreundersøkelse om sentrum. I hver undersøkelse var sentrum definert ved bruk av tekst og avgrensning på kart.

I Arendal ble sentrum definert som følger:

Vi definerer Arendal sentrum som området avgrenset med rødt i kartet under. Dette er det historiske bysentrum, fra Munkegaten i nord til sjøen i sør. Området omfatter sentrumsgatene, Torvet, bryggene langs Pollen, Tyholmen og området rundt Alti med mer.

I Kongsberg ble sentrum definert som følger:

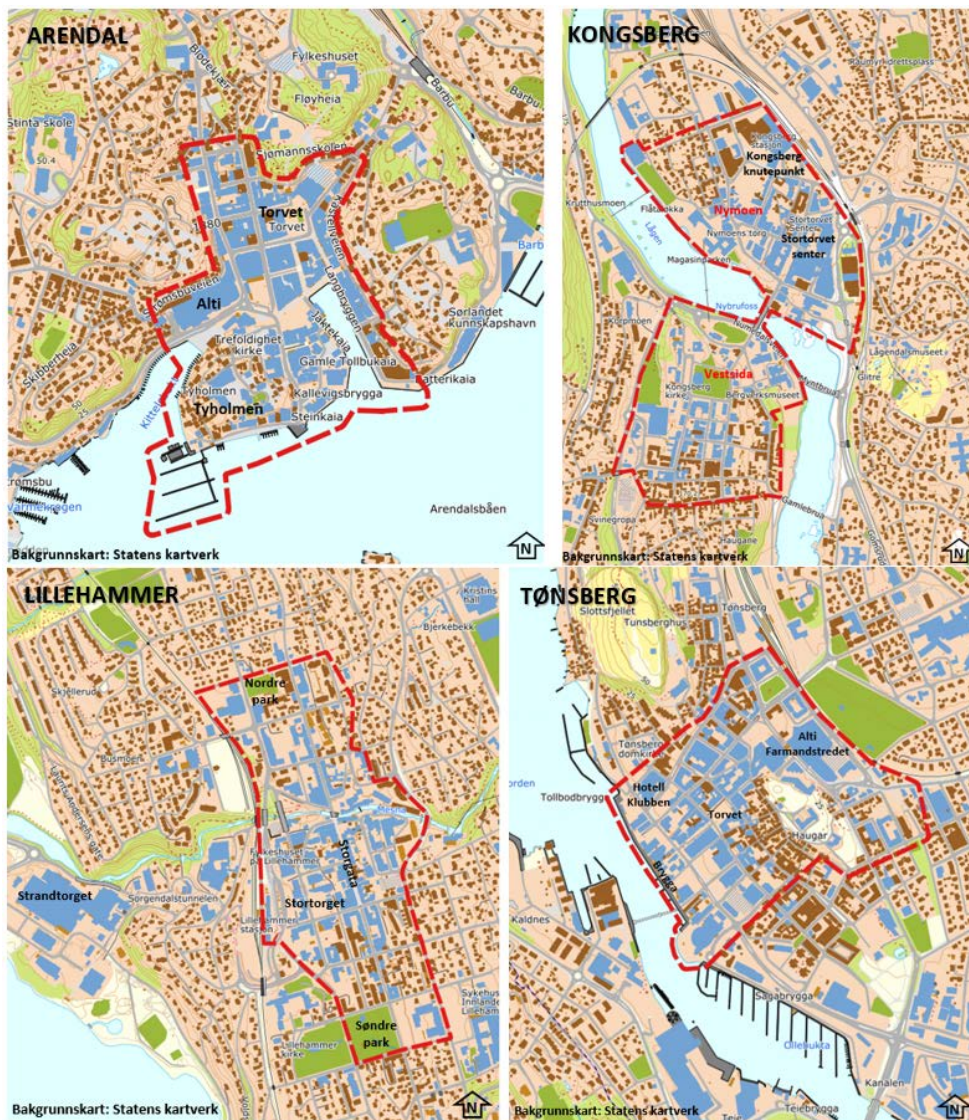
Vi definerer Kongsberg sentrum som området avgrenset med rødt i kartet under. Dette omfatter områder på både østsiden (Nymoen) og vestsiden (Vestsida) av Lågen. På Nymoen avgrenses sentrum av jernbanen og Reins gate og omfatter sentrumsgatene (Gågata/Storgata, 17. mai gata, Skolegata med flere), Stortorvet senter, Berja senter, Sølvparken, Kongsberg stasjon med mer. På Veststida inngår de eldste kvartalene avgrenset av elva og Hyttegata, Bergmannsveien og Peckels gate, med blant annet nisjebutikker og Krona kunnskaps- og kulturpark.

I Lillehammer ble sentrum definert som følger:

Vi definerer Lillehammer sentrum som området avgrenset med rødt i kartet under. Dette omfatter området som avgrenses av Jernbanen i vest, Nordre gate/Nordre park i nord, Anders Sandvigs gate i øst og Mathiesens gate/Søndre park i sør. Vi regner ikke Strandtorget som en del av sentrum.

I Tønsberg ble sentrum definert som følger:

Vi definerer Tønsberg sentrum som området avgrenset med rødt i kartet under. Dette omfatter området som avgrenses av Jernbanen i nord, kanalen i sør, og områdene rundt Tollbodgaten i vest og Klostergaten i øst. Det omfatter gågatene rundt Torvet, Farmandstorget, Brygga med mer. Vi regner ikke Kilen, Stensarmen og Kortan som del av sentrum.

Figur 2.1: Sentrum slik det ble avgrenset i spørreundersøkelsene i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg.

I noen av analysene av resultatene fra Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg har vi definert et utvalg med respondenter som har oppgitt data for hvor de bor og som bor innenfor tettstedet. Vi har analysert hvor store andeler av disse som bor i områder som vi har definert som sentralt (i eller ved sentrum) og hvor store andeler som ikke bor sentralt, og sammenlignet det med befolkningsdata fra SSB. I Arendal, Lillehammer og Tønsberg er andelen respondenter som bor sentralt overrepresentert sammenlignet med den faktiske befolkningsfordelingen. For å ta høyde for dette er disse tre datasettene vektet. Det er ikke gjort andre vektinger i datasettene. Men det bør nevnes at kvinner er overrepresentert i Arendal, mens det i de andre byene kun er mindre forskjeller mellom kjønnsfordeling i utvalgene sammenlignet med faktisk kjønnsfordeling.

Tabell 2.1: Sammenligning av bosted i utvalgene med faktisk bosted og vektor benyttet.

Respondenter i spørreundersøkelsen				
Bosted	Arendal	Kongsberg	Lillehammer	Tønsberg
Ikke sentralt	75%	90%	82%	75%
Sentralt	25%	10%	18%	25%
Totalt	100%	100%	100%	100%

Den faktiske befolkningen (20 år og eldre)				
Bosted	Arendal	Kongsberg	Lillehammer	Tønsberg
Ikke sentralt	93%	90%	89%	85%
Sentralt	7%	10%	11%	15%
Totalt	100%	100%	100%	100%

Geografisk vekt				
	Arendal	Kongsberg	Lillehammer	Tønsberg
Ikke sentralt	1,233	1,00	1,09	1,135
Sentralt	0,285	1,00	0,60	0,598

2.1.2 Rekruttering i Hamar og Kristiansand

Spørreundersøkelsene i Hamar og Kristiansand ble gjennomført i perioden mai 2019 til februar 2020 og inngikk i forskningsprosjektet IPTC. Formålet med prosjektet var å utvikle kunnskap som gjør små og mellomstore byer bedre i stand til å planlegge og utvikle arealbruken og transportsystemene slik at miljøvennlige transportmidlers konkurransekraft versus personbilens øker. Spørreundersøkelsene ble gjennomført blant ansatte i virksomheter lokalisert innenfor kommunegrensene til Hamar og Kristiansand. Hovedformålet var å samle inn data om hvordan ansatte reiser til og fra jobb og hva som påvirker valg av transportmiddel, i tillegg inngikk spørsmål om sentrum. Invitasjoner til å delta i spørreundersøkelsen ble sendt til virksomheter i Hamar og Kristiansand basert på informasjon fra Virksomhets- og Foretaksregisteret (VOF). Bedriftene ble forespurt om å delta og dele lenken til undersøkelsen blant sine ansatte. Mer om rekrutteringen og resultater fra forskningsprosjektet er publisert i til Tennøy mfl. 2021 og 2022. Det inngikk ingen beskrivelse av sentrums avgrensning i spørreundersøkelsene.

2.1.3 Rekruttering i Oslo

Spørreundersøkelsen i Oslo ble gjennomført som del av forskningsprosjektet BYTRANS. Hensikten var å undersøke effekter og konsekvenser av endringer transportsystemet i Oslo og det ble i mai/juni i perioden 2015-2019 gjennomført årlige spørreundersøkelser blant ansatte i virksomheter lokalisert i Oslo og Østre Bærum. I spørreundersøkelsene i 2017, 2018 og 2019 inngikk spørsmål knyttet til Oslo sentrum, tidligere publisert i Hagen mfl. 2020. Invitasjoner til å delta ble sendt til virksomheter basert på et tilfeldig trukket utvalg av bedrifter lokalisert i Oslo og Østre Bærum med to ansatte eller flere og som har oppgitt e-post fra Virksomhets og Foretaksregisteret (VoF). De tilfeldig trukne bedriftene fikk henvendelse per e-post om de ville delta i undersøkelsene. De bedriftene som takket ja til å være med, valgte om de ville videreformidle lenken til undersøkelsen til sine ansatte selv (via intranett/e-post) eller sende e-postlister til ansatte som TØI kunne sende undersøkelsen til (se Tennøy mfl. 2019). Vi bruker kun data fra 2019 i denne rapporten. Oslo sentrum ble i spørreundersøkelsen definert som omtrentlig innenfor Ring 1.

2.2 Kjennetegn ved respondentene

Vi har oppsummert viktige kjennetegn ved respondentene som har svart på spørreundersøkelsene i tabellene under.

Tabell 2.2: Kjennetegn ved respondentene (innbyggere innenfor tettstedene) i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg.

	Arendal		Kongsberg		Lillehammer		Tønsberg	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Kjønn	N=387		N=446		N=311		N=522	
Kvinne	213	55 %	220	49 %	152	49 %	268	51 %
Mann	167	43 %	216	48 %	149	48 %	246	47 %
Annen kjønnsidentitet	1	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Ikke svart	6	2 %	10	2 %	10	3 %	8	2 %
Alder	N=387		N=446		N=311		N=522	
Under 29 år	39	10%	34	8%	24	8%	56	10,7%
30-39 år	43	11%	61	14%	42	14%	76	14,6%
40-49 år	68	18%	88	20%	50	16%	96	18,4%
50-59 år	113	29%	89	20%	72	23%	133	25,5%
60-69 år	65	17%	90	20%	46	15%	94	18,0%
Over 70 år	35	9%	53	12%	56	18%	43	8,2%
Ikke svart	24	6%	31	7%	21	7%	24	4,6%
Sivilstatus	N=387		N=446		N=311		N=522	
Jeg er gift / samboer	267	69 %	336	75 %	204	66 %	361	69 %
Jeg er singel / enslig	104	27 %	89	20 %	89	29 %	125	24 %
Annet	6	2 %	7	2 %	4	1 %	21	4 %
Ønsker ikke svare/ikke svart	10	2 %	14	3 %	14	5 %	15	3 %
Yrkesaktiv (flere alt. mulig)	N=387		N=446		N=311		N=522	
Yrkesaktiv heltid	227	59 %	263	59 %	168	54 %	337	65 %
Yrkesaktiv deltid	36	9 %	28	6 %	38	12 %	39	8 %
Student eller skoleelev (til og med VGS)	20	16 %	13	3 %	17	6 %	21	4 %
Pensjonist	63	16 %	110	25 %	75	24 %	82	16 %
Trygdet / sykemeldt	35	9 %	24	5 %	14	5 %	42	8 %
Annet	9	2 %	9	2 %	3	1 %	8	2 %
Ønsker ikke svare/ikke svart	3	1 %	3	1 %	1	0 %	6	1 %
Bruttoinntekt	N=387		N=446		N=311		N=522	
Mindre enn 299 000 kroner	38	10 %	22	5 %	21	7 %	53	10 %
300 000 - 399 000 kroner	45	12 %	45	10 %	33	11 %	40	8 %
400 000 - 499 000 kroner	44	11 %	55	12 %	51	16 %	61	12 %
500 000 - 599 000 kroner	64	17 %	80	18 %	51	16 %	70	13 %

Bruken og opplevelsen av sentrum i sju norske byer

	Arendal		Kongsberg		Lillehammer		Tønsberg	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
600 000 - 699 000 kroner	48	12 %	54	12 %	47	15 %	76	15 %
700 000 - 799 000 kroner	42	11 %	34	8 %	22	7 %	43	8 %
800 000 - 899 000 kroner	26	7 %	30	7 %	25	8 %	38	7 %
900 000 - 999 000 kroner	12	3 %	16	4 %	10	3 %	25	5 %
Mer enn 1 000 000 kroner	25	7 %	59	13 %	18	6 %	66	13 %
Vet ikke / ønsker ikke å oppgi inntekt	35	9 %	42	9 %	23	7 %	43	8 %
Ikke svart	8	2 %	9	2 %	10	3 %	7	1 %
Utdanning	N=387		N=446		N=311		N=522	
Grunnskole	14	4 %	6	1 %	8	3 %	12	2 %
Videregående - inntil 12 år	74	19 %	82	18 %	51	16 %	85	16 %
Høyskole eller universitet, lavere grad (mindre enn fire år)	118	31 %	162	36 %	105	34 %	180	35 %
Høyskole eller universitet, høyere grad (fire år eller mer)	153	40 %	169	38 %	123	40 %	209	40 %
Annet	14	4 %	7	2 %	8	3 %	20	4 %
Ønsker ikke å svare/ikke svart	14	4 %	20	4 %	16	5 %	16	3 %
Har du førerkort for personbil?	N=387		N=446		N=311		N=522	
Ja	349	90 %	411	92 %	275	88 %	483	93 %
Nei	30	8 %	23	5 %	26	8 %	31	6 %
Ønsker ikke å svare/ikke svart	8	2 %	12	3 %	10	3 %	8	2 %
Eier eller disponerer du eller andre i husholdningen bil? (flere alternativer mulig)	N=387		N=446		N=311		N=522	
Ja, jeg eier eller disponerer bil som primært brukes av meg eller andre i husholdningen	332	86 %	397	89 %	266	86 %	446	85 %
Ja, jeg er med i bildeordning	4	1 %	6	1 %	2	1 %	9	2 %
Nei	29	7 %	19	4 %	30	10 %	51	10 %
Ønsker ikke å svare/ikke svart	22	6 %	24	5 %	13	4 %	16	3 %
Hvor mange personbiler eier din husholdning? Oppgi antall (kun stilt til de som svarte 'Ja, jeg eier eller ...' på spørsmålet over)	N=332		N=397		N=266		N=446	
Ingen	0	0 %	1	0 %	0	0 %	1	0 %
1 bil	178	54 %	206	52 %	158	59 %	234	52 %
2 eller flere	153	46 %	188	47 %	108	41 %	208	47 %
Ikke svart	1	0 %	2	1 %	0	0 %	3	1 %
Hvor mange barn under 18 år bor det i husstanden? Oppgi total antall barn under 18 år	N=387		N=446		N=311		N=522	
Ingen barn	239	62 %	259	58 %	207	67 %	299	57 %
1 barn	47	12 %	54	12 %	22	7 %	83	16 %
2 eller flere barn	69	18 %	91	20 %	51	16 %	95	18 %
Ikke svart	32	8 %	42	9 %	31	10 %	45	9 %
Hvor mange barn under 18 år bor det i husstanden? Oppgi antall barn i barnehage eller barneskole	N=387		N=446		N=311		N=522	
Ingen barn	160	41 %	177	40 %	143	46 %	218	42 %
1 barn	22	6 %	37	8 %	27	9 %	43	8 %
2 eller flere barn	43	11 %	48	11 %	23	7 %	59	11 %
Ikke svart	162	42 %	184	41 %	118	38 %	202	39 %
Bosone innenfor tettstedet	N=387		N=446		N=311		N=522	
Sentralt	95	76 %	45	10 %	58	19 %	131	75 %
Ikke sentralt	292	25 %	401	90 %	253	81 %	391	25 %

Tabell 2.3: Kjennetegn ved respondentene (ansatte i virksomheter) i Hamar, Kristiansand og Oslo.

	Hamar		Kristiansand		Oslo	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Kjønn	N=347		N=1378		N=5457	
Kvinne	162	47 %	903	66 %	2859	52 %
Mann	161	46 %	408	30 %	2296	42 %
Annet/ønsker ikke å oppgi kjønn	6	2 %	19	1 %	121	2 %
Ikke svart	18	5 %	48	4 %	181	3 %
Alder	N=347		N=1378		N=5457	
Under 29 år	19	5%	90	7%	496	9 %
30-39 år	52	15%	241	17%	1137	21 %
40-49 år	90	26%	319	23%	1367	25 %
50-59 år	104	30%	370	27%	1315	24 %
60-69 år	46	13%	164	12%	617	11 %
Over 70 år	0	0%	0	0%	14	0 %
Ikke svart	36	10%	194	14%	511	9 %
Sivilstatus	N=347		N=1378		N=5457	
Jeg er gift / samboer	267	77 %	1057	77 %	3901	72 %
Jeg er singel / enslig	53	15 %	235	17 %	1210	22 %
Annet / vil ikke svare	10	3 %	50	4 %	196	60 %
Ikke svart	17	5 %	36	3 %	150	3 %
Yrkesaktiv (flere alt. mulig)	Ikke stilt, spørreundersøkelsene ble distribuert blant yrkesaktive					
Yrkesaktiv heltid						
Yrkesaktiv deltid						
Student eller skoleelev (til og med VGS)						
Pensjonist						
Trygdet / sykemeldt						
Annet						
Ønsker ikke svare/ikke svart						
Bruttoinntekt	N=347		N=1378		N=5457	
Mindre enn 299 000 kroner	3	1 %	31	2 %	66	1 %
300 000 - 399 000 kroner	6	2 %	79	6 %	90	2 %
400 000 - 499 000 kroner	44	13 %	279	20 %	598	11 %
500 000 - 599 000 kroner	78	23 %	410	30 %	1228	23 %
600 000 - 699 000 kroner	62	18 %	238	17 %	1077	20 %
700 000 - 799 000 kroner	54	16 %	95	7 %	658	12 %
800 000 - 899 000 kroner	20	6 %	55	4 %	450	8 %
900 000 - 999 000 kroner	16	5 %	26	2 %	301	6 %
Mer enn 1 000 000 kroner	27	8 %	40	3 %	520	10 %
Vet ikke / ønsker ikke å oppgi inntekt	29	8 %	102	7 %	393	7 %
Ikke svart	8	2 %	23	2 %	76	1 %
Utdanning	N=347		N=1378		N=5457	
Grunnskole	3	1 %	18	1 %	39	1 %
Videregående - inntil 12 år	35	10 %	221	16 %	434	8 %
Høyskole eller universitet, lavere grad (mindre enn fire år)	115	33 %	371	27 %	1339	25 %
Høyskole eller universitet, høyere grad (fire år eller mer)	172	50 %	694	50 %	3377	62 %
Annet	6	2 %	23	2 %	84	2 %
Ikke svart	16	5 %	51	4 %	184	3 %
Har du førerkort for personbil?	N=347		N=1378		N=5457	
Ja	336	97 %	1307	95 %	5024	92 %
Nei	11	3 %	71	5 %	433	8 %
Ikke svart	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Eier eller disponerer du eller andre i husholdningen bil? (flere alternativer mulig)	N=347		N=1378		N=5457	
Ja, jeg eier eller disponerer bil som primært brukes av meg eller andre i husholdningen	326	94 %	1234	8 %	4161	76 %
Ja, jeg er med i bildeordning	0	0 %	8	1 %	214	4 %
Ja, jeg kan låne bil av andre ved behov	5	1 %	26	2 %	238	4 %

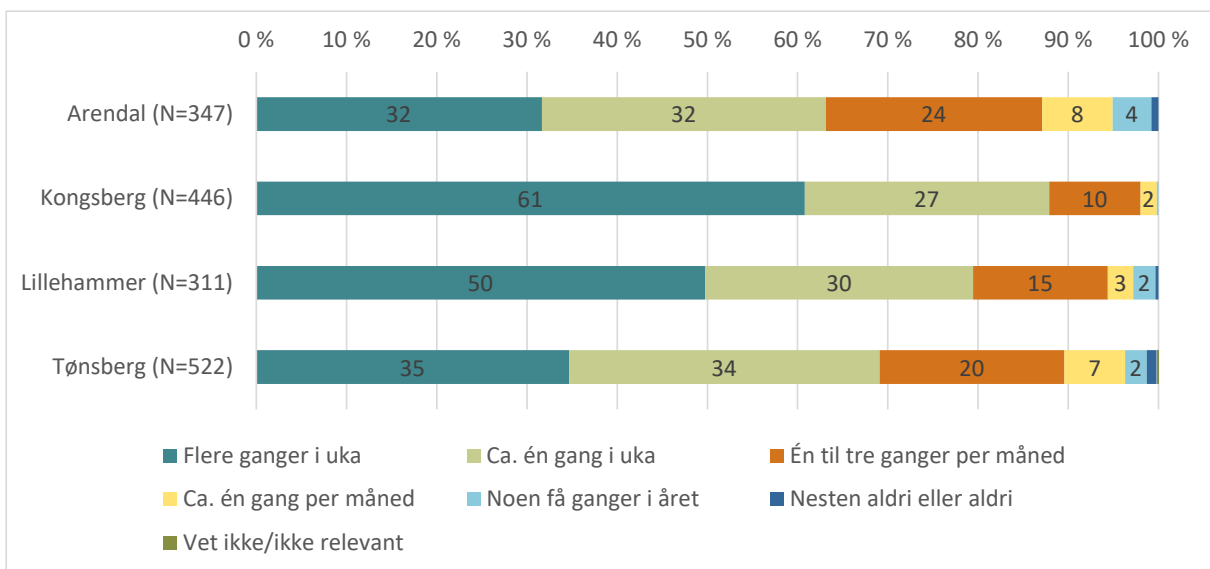
	Hamar		Kristiansand		Oslo	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Nei	16	5 %	110	90 %	844	16 %
Ikke svart	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Hvor mange personbiler eier din husholdning? Oppgi antall (kun stilt til de som svarte 'Ja, jeg eier eller ...' på spørsmålet over)	N=347		N=1378		N=5457	
Ingen	0	0 %	0	0 %	3	0 %
1 bil	114	33 %	626	45 %	2700	50 %
2 eller flere	212	61 %	608	44 %	1458	27 %
Ikke svart	21	6 %	144	10 %	1296	24 %
Hvor mange barn under 18 år bor det i husstanden? Oppgi totalt antall barn under 18 år	N=347		N=1378		N=5457	
Ingen barn	176	51 %	720	52 %	3033	56 %
1 barn	61	18 %	198	14 %	794	15 %
2 eller flere barn	96	28 %	377	27 %	1361	25 %
Ikke svart	14	4 %	83	6 %	269	5 %
Hvor mange barn under 18 år bor det i husstanden? Oppgi antall barn i barnehage eller barneskole	Ikke stilt		Ikke stilt		Ikke stilt	
Ingen barn	Ikke stilt		Ikke stilt		Ikke stilt	
1 barn	Ikke stilt		Ikke stilt		Ikke stilt	
2 eller flere barn	Ikke stilt		Ikke stilt		Ikke stilt	
Ikke svart	Ikke stilt		Ikke stilt		Ikke stilt	
Bosone innenfor tettstedet	Ikke stilt		Ikke stilt		Ikke stilt	
Sentralt	Ikke stilt		Ikke stilt		Ikke stilt	
Ikke sentralt	Ikke stilt		Ikke stilt		Ikke stilt	

Vi vet ikke om utvalgene av respondenter i Hamar, Kristiansand og Oslo er representative for ansatte som jobber i virksomheter lokalisert i byene, fordi vi ikke kjenner egenskapene til det totale utvalget. Vi vet heller ikke hvorvidt respondentene er representative for de som ble invitert til å delta i undersøkelsene fordi vi ikke kjenner egenskapene til de som ble invitert av arbeidsgiveren. Selv om vi vet hvor mange virksomheter som svarte ja til å dele spørreundersøkelsene vet vi ikke hvor mange som faktisk delte den eller hvor mange ansatte som har mottatt sett lenken. Vi var klar over dette da vi utformet studiene, og vi tok ikke sikte på statistisk generalisering.

3 Resultater fra Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg

3.1 Bruk av sentrum

Vi stilte spørsmålet: 'Omtrent hvor ofte er du i sentrum, utenom jobb eller jobbmøter, på denne tiden av året? Dersom du gjør ting i sentrum før/etter jobb eller møter regnes det også med.' I alle byene er respondentene ofte i sentrum. Andelen som er i sentrum omtrent én eller flere ganger i uka varierer fra 64% i Arendal til 88% i Kongsberg. Ellers viser vi også til spørsmålet knyttet til når man var sist i sentrum som vi kommer tilbake til i kapittel 3.4.1.

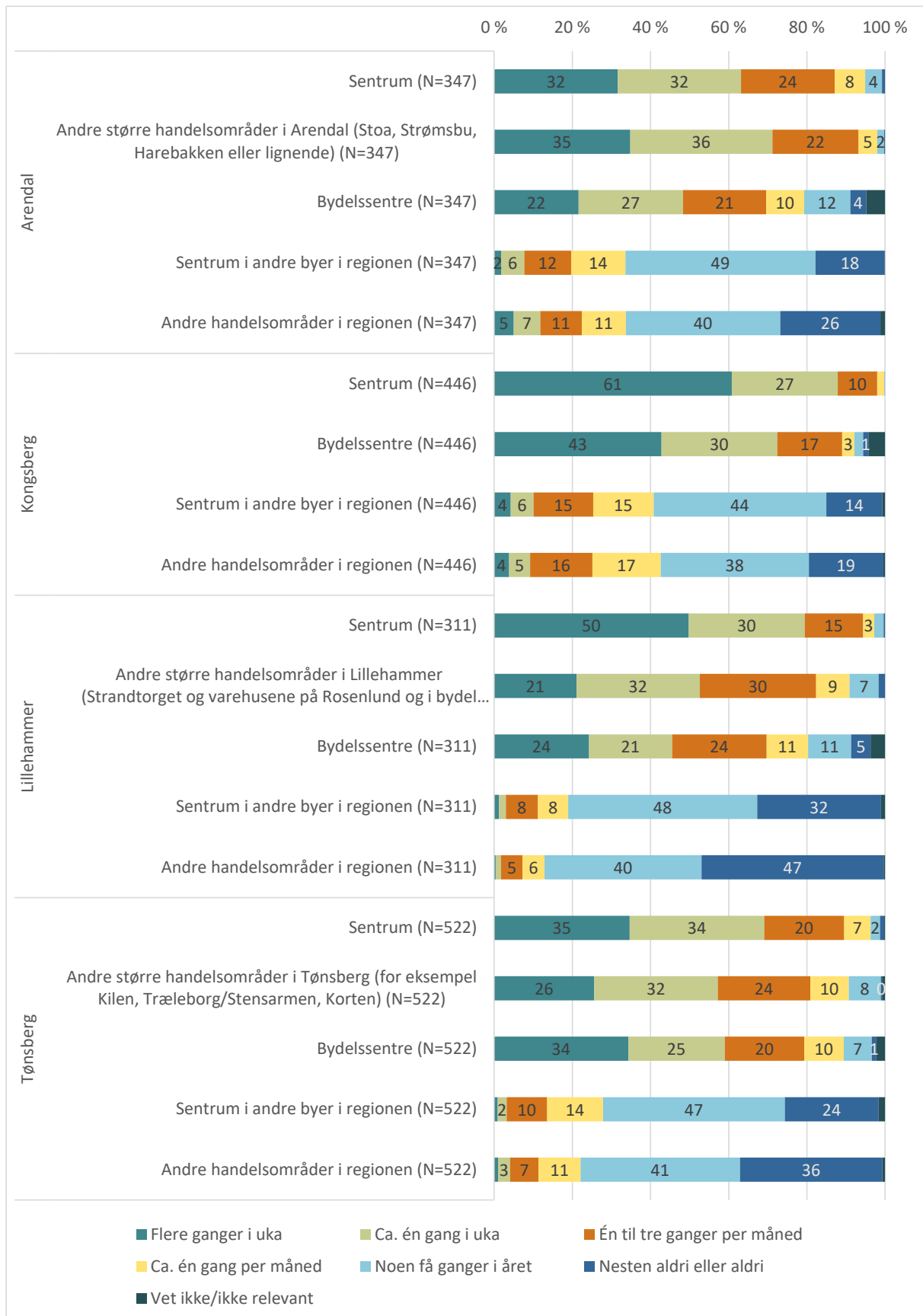

Figur 3.1: Svarfordeling på spørsmålene 'Omtrent hvor ofte er du i sentrum, utenom jobb eller jobbmøter, på denne tiden av året? Dersom du gjør ting i sentrum før/etter jobb eller møter regnes det også med.'

3.2 Bruken av andre handelsområder

Vi spurte også respondenten om omtrent hvor ofte de bruker andre handelsområder i byene og regionene.

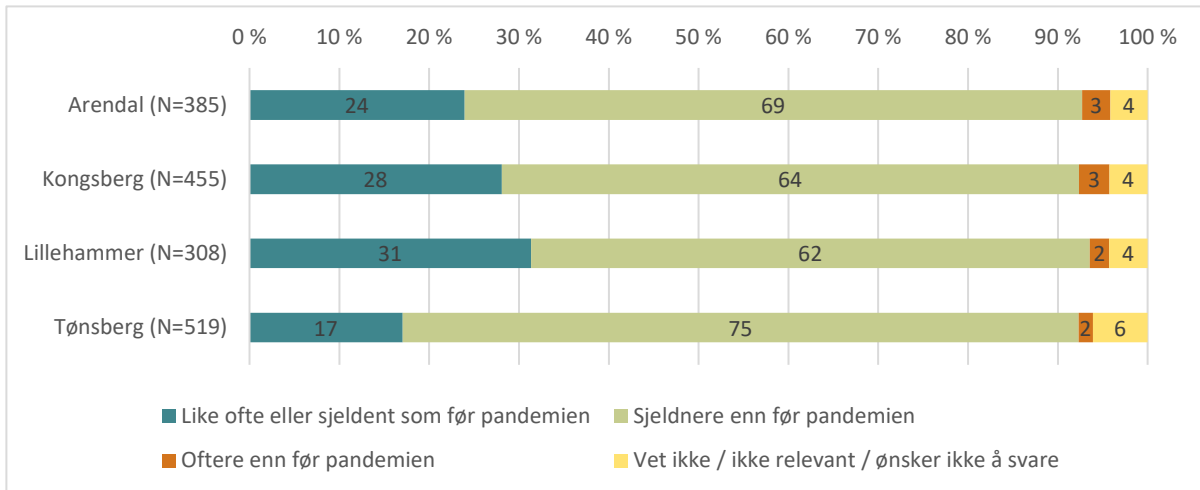
Bruken og opplevelsen av sentrum i sju norske byer

Figur 3.2: Svarfordeling på spørsmålet 'Omtrent hvor ofte er du i følgende områder i [bynavn] og omegn på denne tiden av året, utenom jobb, jobbmøter eller studier?'. Kongsberg har ikke større handelsområder utenfor sentrum, og dette svaralternativet inngikk ikke der.

3.3 Bruken av sentrum under pandemien

Spørreundersøkelsene i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg ble gjennomført etter pandemien og vi spurte respondenten om hvor ofte de brukte sentrum under pandemien sammenlignet med bruken før pandemien. De fleste brukte sentrum sjeldnere enn før under pandemien.

Figur 3.3: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvor ofte var du i sentrum under pandemiperioden?'.

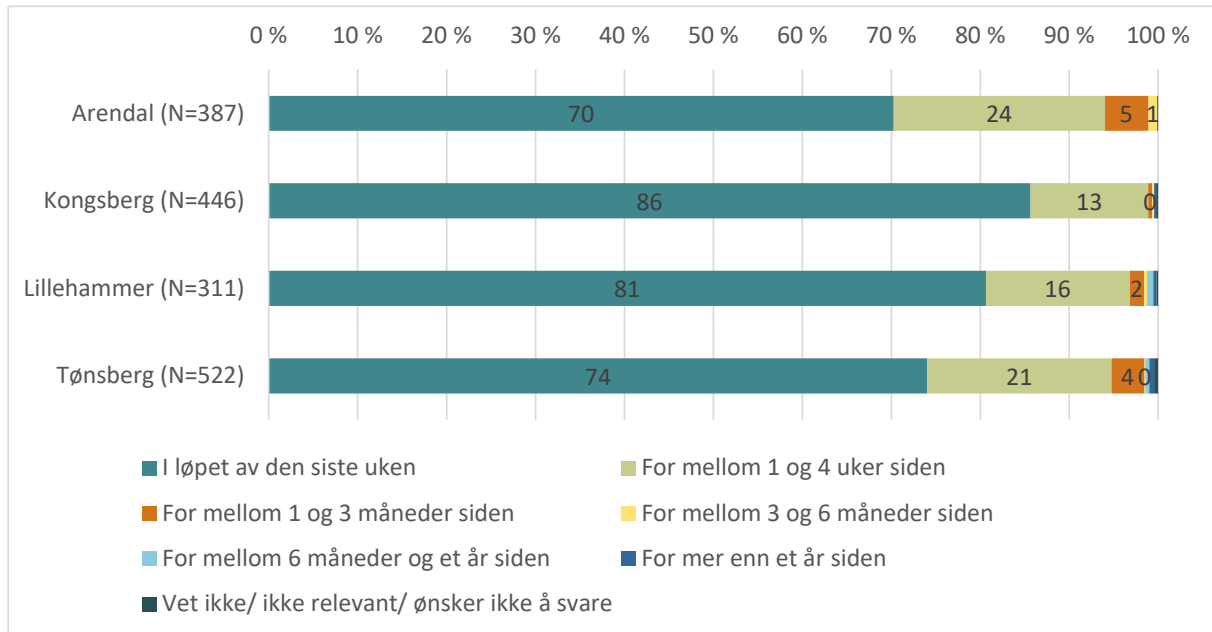
3.4 Om sist man besøkte sentrum

Vi spurte respondentene en rekke spørsmål om deres siste besøk i sentrum, både når de var der, hva de gjorde der og hvordan de kom seg dit.

3.4.1 Når man sist var i sentrum

De fleste respondentene hadde nylig vært i sentrum. Andelen som har svart at de var i sentrum i løpet av den siste uka varierer fra 70% i Arendal til 86% i Kongsberg.

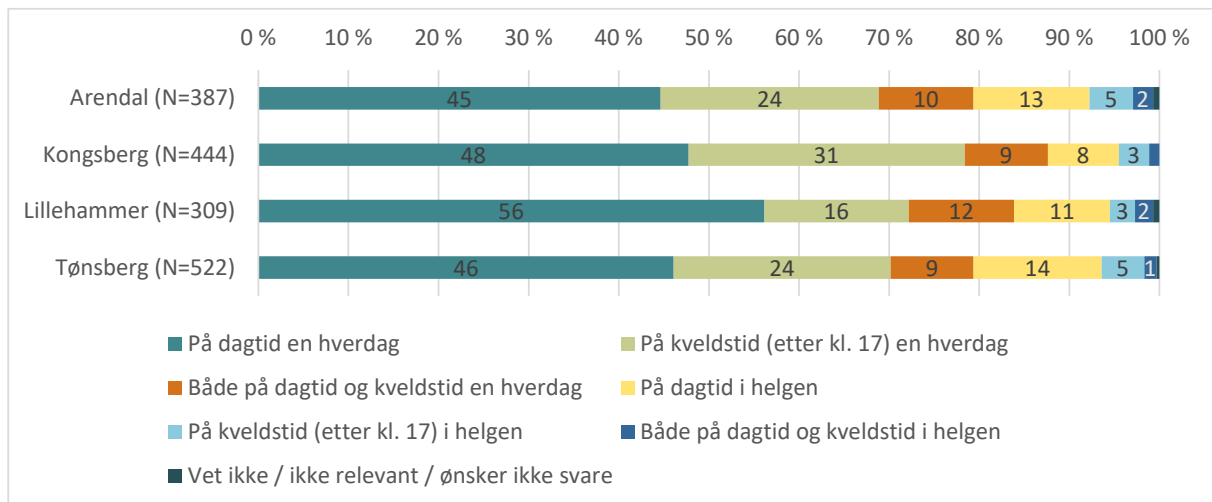
I spørreundersøkelsene i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg fikk de som svarte 'For mer enn et år siden' spørsmålene 'Hvorfor er du ikke oftere i [XX] sentrum?' og 'Hva skal til for at du bruker [XX] sentrum oftere?', deretter ingen flere spørsmål om bruken og opplevelsen av sentrum. De som svarte 'Vet ikke/ ikke ...' fikk ikke flere spørsmål om siste besøk.

Figur 3.4: Svarfordeling på spørsmålet 'Når var du i sentrum sist, utenom jobb, jobbmøter eller studier?'.

3.4.2 I hvilket tidsrom de besøkte sentrum sist

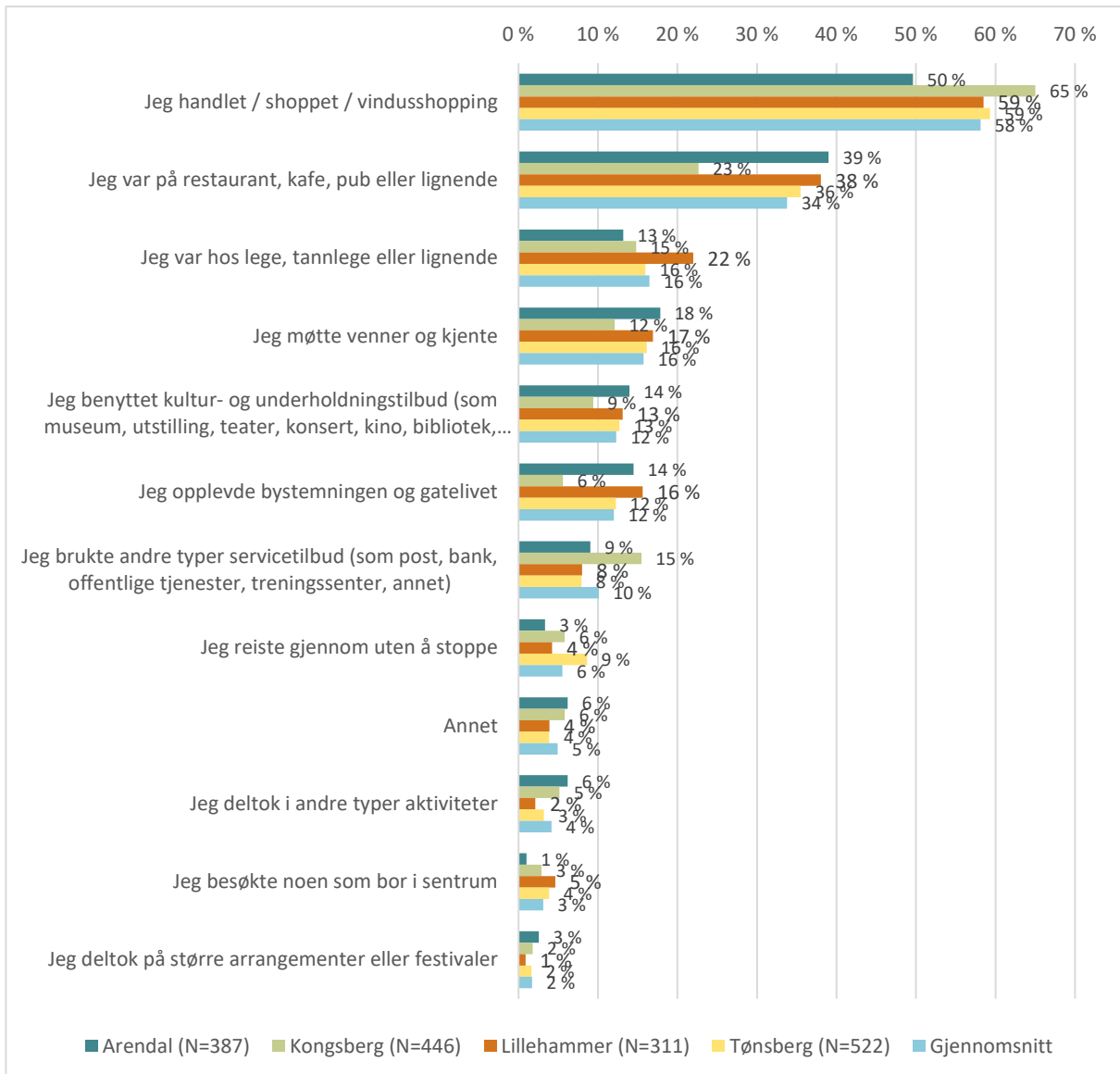
I Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg spurte vi også når på dagen respondentene var i sentrum. De fleste besøkte sentrum på dagtid en hverdag.

Figur 3.5: Svarfordeling på spørsmålet 'I hvilket tidsrom var du i sentrum sist, utenom jobb, jobbmøter eller studier?'.

3.4.3 Hva man gjorde i sentrum

Vi spurte hva respondentene gjorde sist de var i sentrum. De to alternativene som flest respondenter har oppgitt som formål med siste besøk er 'Jeg handlet/shoppet/vindusshopping' og 'Jeg var på restaurant, kafé, pub eller lignende'. Når vi summerer alle alternativer knyttet til service- og tjenestetilbud (inkludert restaurant mfl.) finner vi at dette er en viktig del av sentrumsbruken og mellom 53 og 68% av respondentene har valgt alternativer knyttet til dette.

Figur 3.6: Svarfordeling på spørsmålet 'Hva gjorde du sist gang du var i sentrum, utenom jobb, jobbmøter eller studier?'. Respondentene kunne velge alle relevante alternativer.

3.4.4 Hvor mange penger man brukte

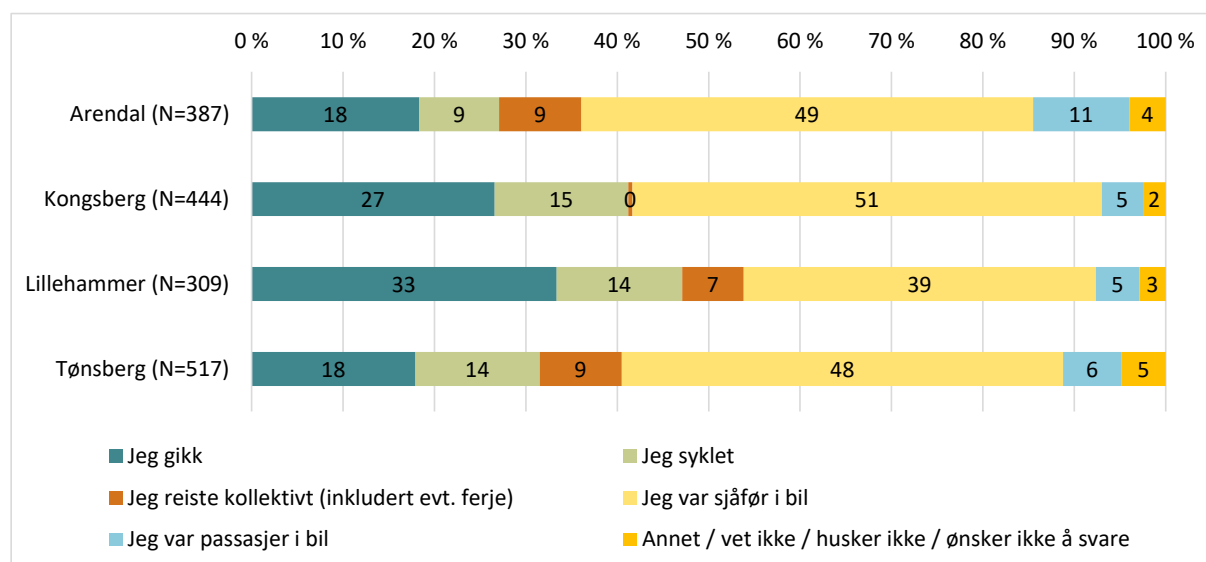
Vi spurte også: 'Omtrent hvor mange penger brukte du sist du var i sentrum? Oppgi beløpet i hele kroner'.

Tabell 3.1: Gjennomsnittsforkbruk basert på svar på spørsmålet 'Omtrent hvor mange penger brukte du sist du var i sentrum? Oppgi beløpet i hele kroner'.

	Gjennomsnittsforkbruk
Arendal (N=355)	843 NOK
Kongsberg (N=405)	802 NOK
Lillehammer (N=290)	782 NOK
Tønsberg (N=471)	994 NOK

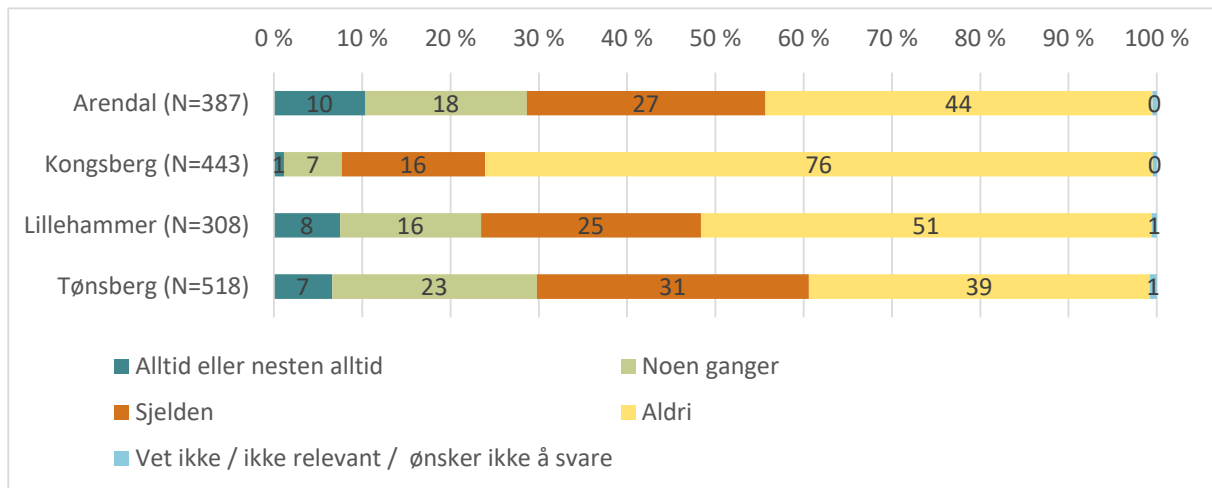
3.4.5 Reisen til sentrum

Vi undersøkte hvilket transportmiddel respondentene reiste med sist de var i sentrum. Kollektivandelen er lav i alle byene. Bilandelene er høye, men det er også gangandelene.

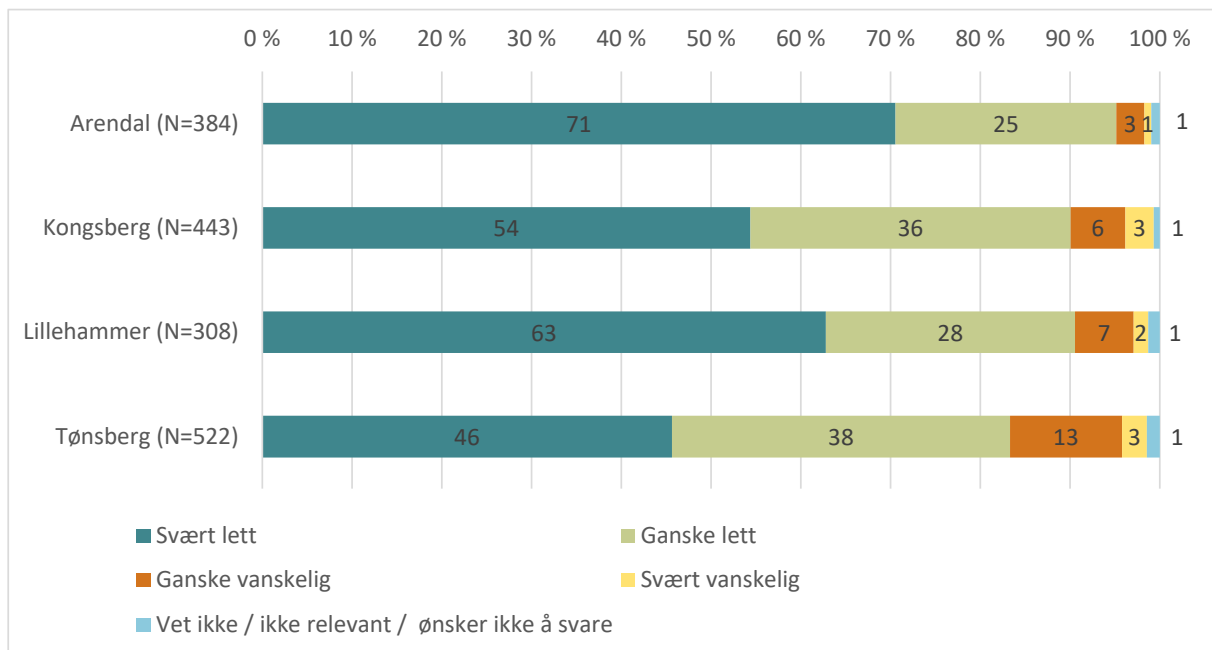
Figur 3.7: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan reiste du til sentrum sist du var i sentrum?'.

Uavhengig av sist besøk ønsket vi å vite mer om bruken av kollektivtransport til sentrum i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg, og vi spurte respondentene hvor ofte de reiser med kollektivtransport på reiser til sentrum. Svarene er vist nedenfor.

Figur 3.8: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvor ofte reiser du med kollektivtransport når du reiser til sentrum?'.

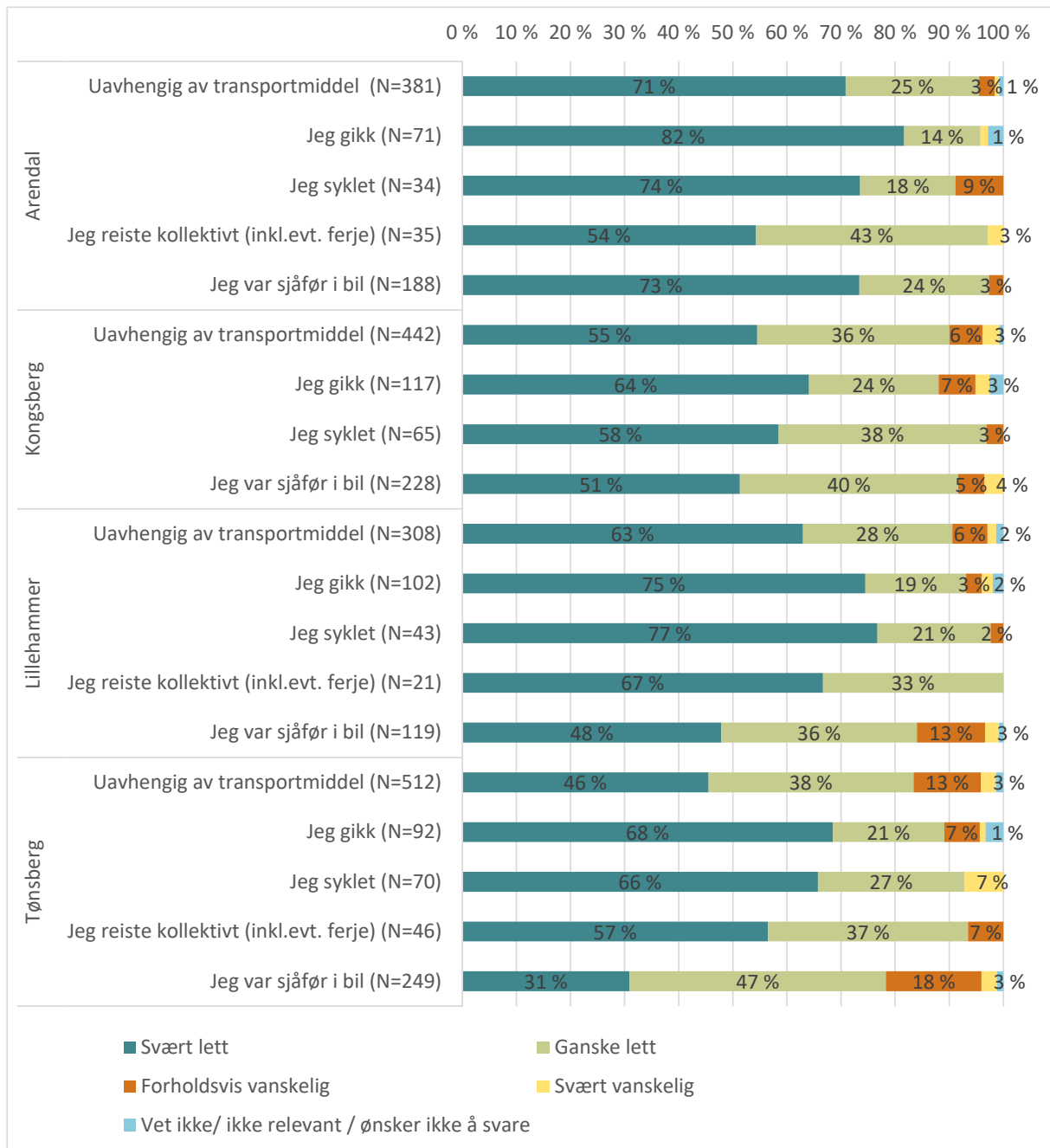
Vi spurte også hvor lett eller vanskelig det er for respondentene å reise til sentrum. I alle byene er andelen som synes det er svært lett eller ganske lett å reise til sentrum høy.

Figur 3.9: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvor lett eller vanskelig synes du det er å reise til og fra sentrum på denne tiden av året?'.

Vi har også krysstabulert svarene knyttet til hvor lett eller vanskelig det er å reise til sentrum med hvilket transportmiddel man brukte sist man var der. Vi har kun tatt med svarene fra de som gikk, syklet, kjørte bil eller reiste med kollektiv i figuren (i Kongsberg inngår ikke kollektiv på grunn av svært få respondenter). Legg merke til lavt antall respondenter for noen av transportmidlene i noen av byene. Andelen som svarte at det er svært lett å reise til sentrum er høyest blant de som gikk eller syklet siste de var der.

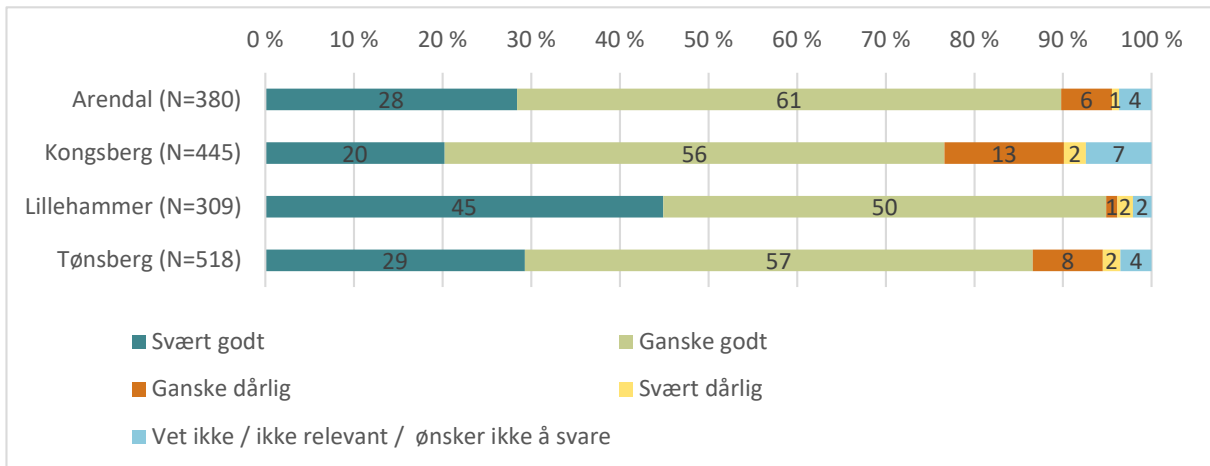
Bruken og opplevelsen av sentrum i sju norske byer

Figur 3.10: Krysstabulering av spørsmålene 'Hvordan reiste du til sentrum sist du var i sentrum?' og 'Hvor lett eller vanskelig synes du det er å reise til og fra sentrum på denne tiden av året?' for byene Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg.

3.5 Hvor godt man liker seg i sentrum

Vi spurte respondentene hvor godt eller dårlig de liker å være i sentrum på denne tiden av året. Stort sett liker respondentene seg godt eller svært godt i sentrum, selv om det er lokale variasjoner. I Arendal ble spørreundersøkelsen gjennomført i juli, september/oktober, i Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg i september/oktober.

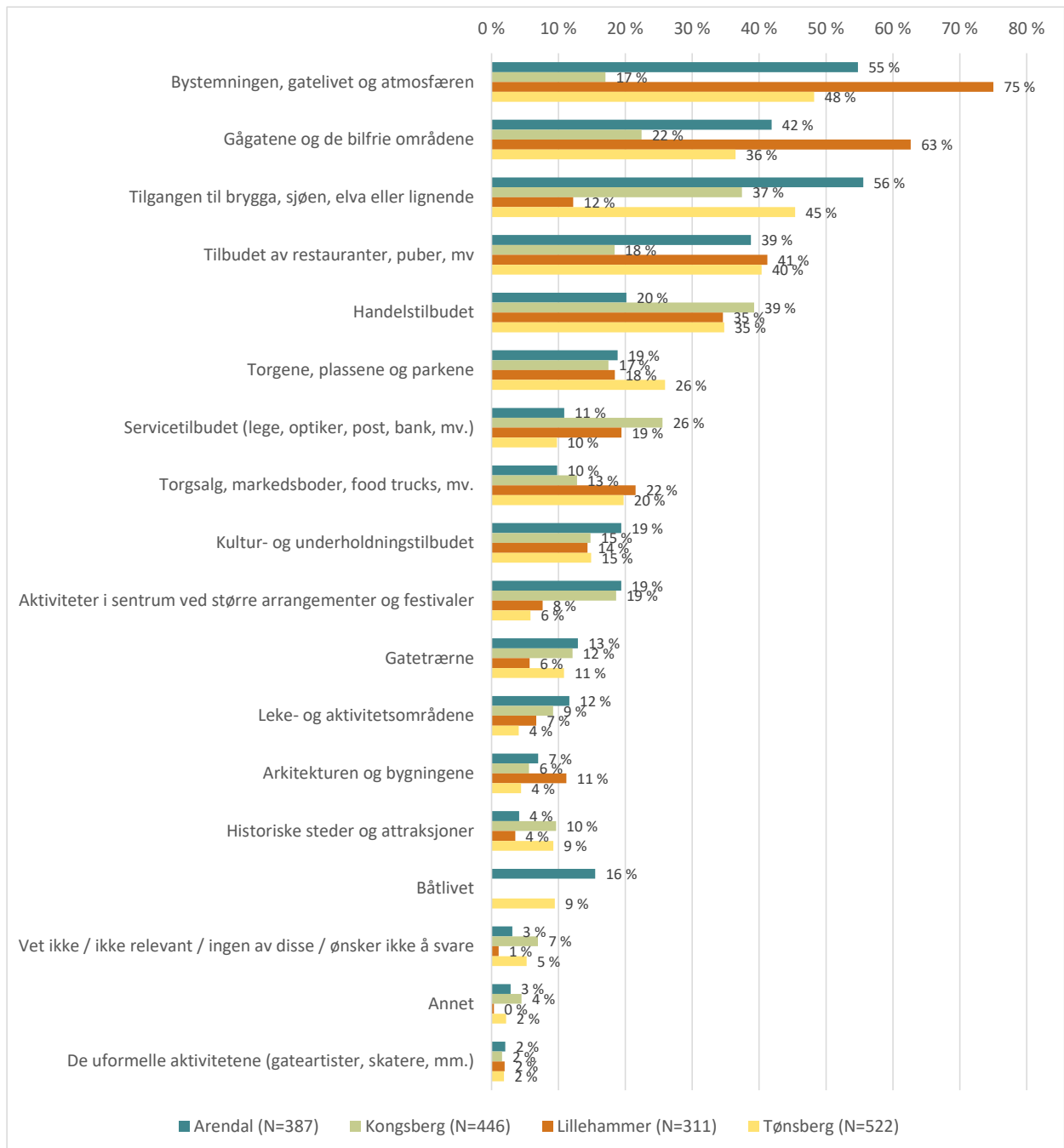
Figur 3.11: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvor godt eller dårlig liker du å være i sentrum på denne tiden av året?'.

3.6 Hva man setter pris på og ikke setter pris på i sentrum

Vi spurte hva respondentene setter pris på i sentrum. De kunne velge inntil fire alternativer. Alternativet 'Båtlivet' ble kun stilt i Arendal og Tønsberg.

Basert på gjennomsnittet for de fire byene er det høyest andel respondenter som setter pris på 'Bystemningen, gatelivet og atmosfæren' (49%), etterfulgt av 'Gågatene og de bilfrie områdene' (41%), 'Tilgangen til fjorden, elvene, bryggene eller lignende' (38%) og 'Tilbudet av restauranter, puber, mv' (35%).

Bruken og opplevelsen av sentrum i sju norske byer

Figur 3.12: Svarfordeling på spørsmålet 'Hva setter du mest pris på ved sentrum? Du kan velge inntil fire (4) alternativer.'

I et åpent spørsmål kunne respondentene oppgi hva de ikke setter pris på i sentrum. Vi har gjennomgått alle svarene og kategorisert disse. Hvert svar kunne passe inn i flere kategorier. I Arendal svarte 375 personer på spørsmålet (249 av respondentene i utvalget svarte). Det var flest kommentarer knyttet til mangler og misnøye med handels-, service- og kulturtilbudet, hvorav de fleste knytter seg til handelstilbudet. Deretter kommer kommentarer knyttet til kriminalitet og utrygghet, tigging, pågående salg og annen sjenerende oppførsel, og deretter kommentarer som knytter seg til misnøye med bil- og parkeringsrestriksjoner.

I Kongsberg var det 385 respondenter som svarte på spørsmålet (288 av respondentene i utvalget svarte). Det var flest kommentarer knyttet til mangler og misnøye med handels-, service- og kulturtilbudet (de fleste av disse igjen knytter seg til handelstilbudet). Deretter følger uttrykk for forhold

knyttet til arkitekturen og byutviklingen som de ikke setter pris på, og kommentarer knyttet til misnøye med bil- og parkeringsrestriksjoner.

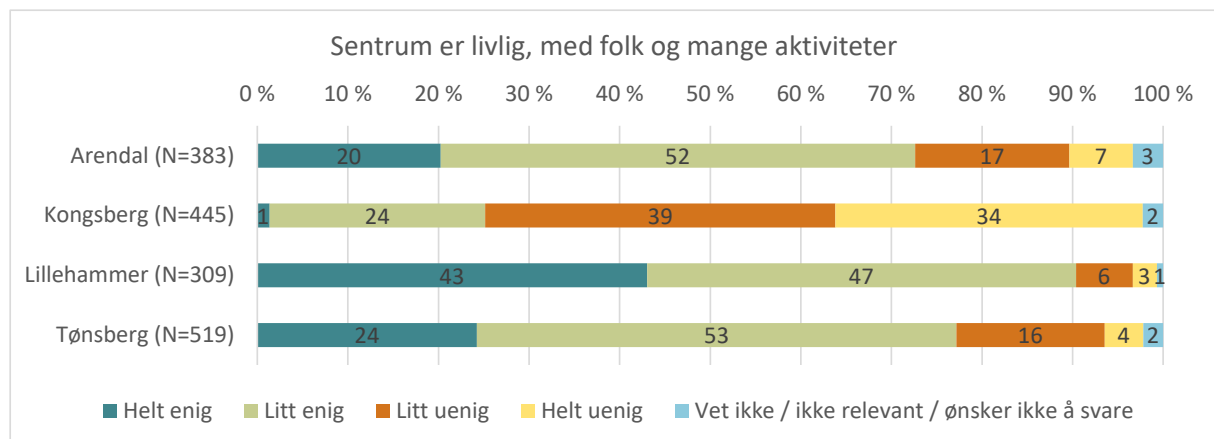
I Lillehammer var det 405 respondenter som svarte (183 av respondentene i utvalget svarte). Det var flest kommentarer som uttrykte misnøye med bil- og parkeringsrestriksjoner, og det er da særlig utfordringer knyttet til å parkere som nevnes. Dette er etterfulgt av kommentarer knyttet til mangler eller misnøye med handels-, service- og kulturtilbudet.

I Tønsberg var det 499 respondenter som oppga hva de ikke setter pris på i sentrum (363 av respondentene i utvalget svarte). Et stort flertall av kommentarene knytter seg til misnøye med bil- og parkeringsrestriksjoner, samt utfordringer knyttet til trafikkavvikling og kø. Det er også mange respondenter som uttrykker misnøye med biltrafikk, parkerte biler, busser og varelevering.

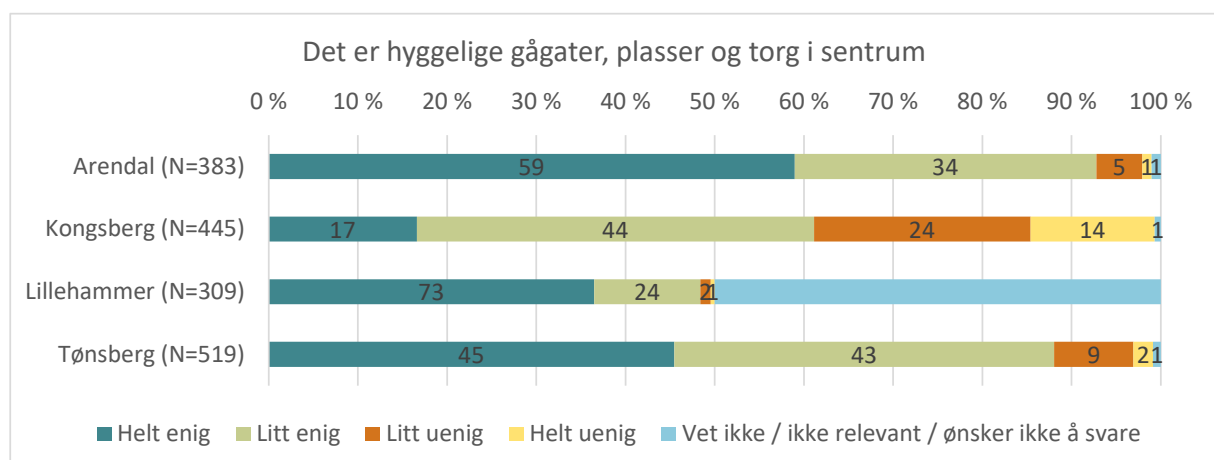
3.7 Påstander

I spørreundersøkelsene ba vi respondentene om å ta stilling til en rekke ulike påstander om sentrum, og om å gå, sykle eller kjøre bil der. Det ble fremsatt flere påstander i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg enn i de andre byene.

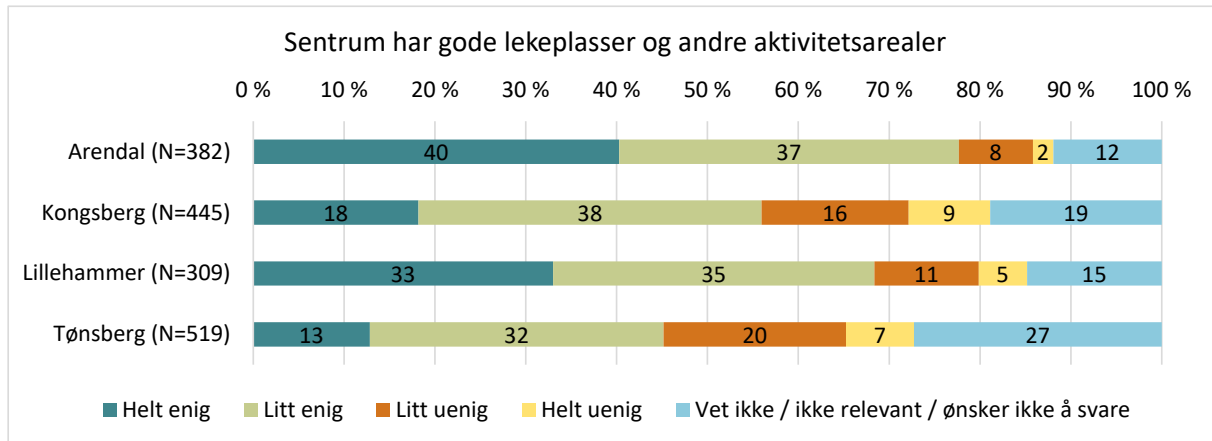
3.7.1 Påstander om sentrum

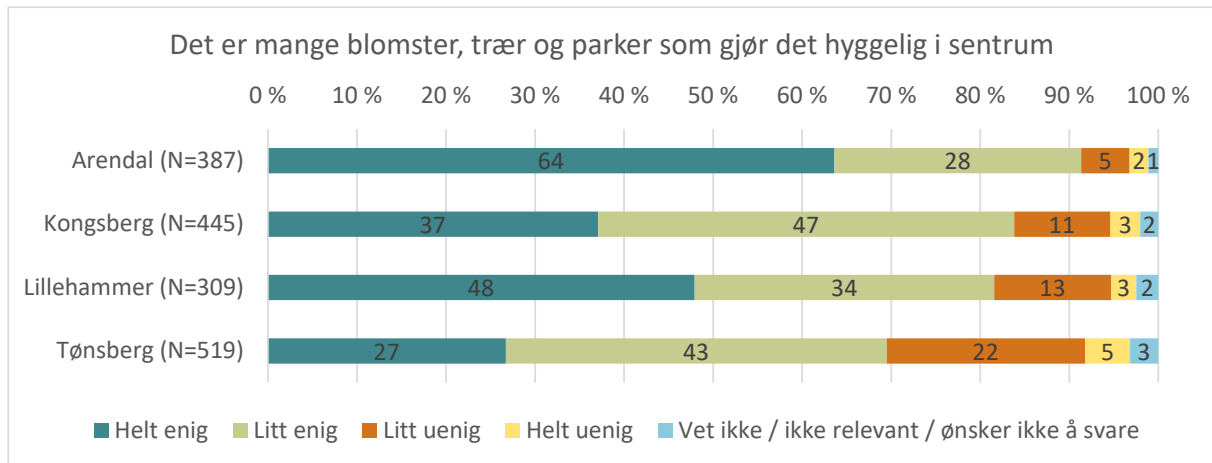
Figur 3.13: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om sentrum? Sentrum er livlig, med folk og mange aktiviteter'.

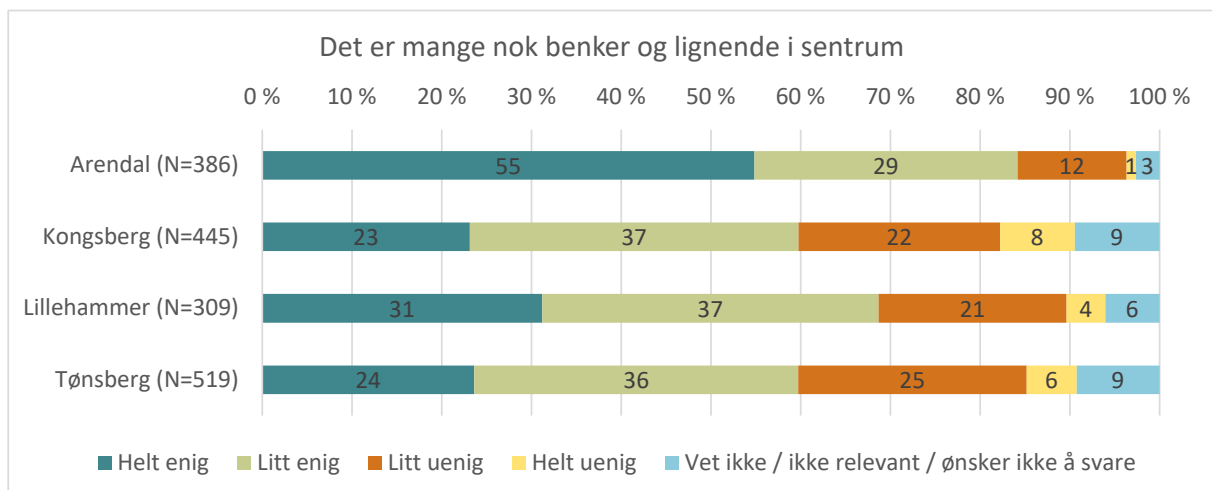
Figur 3.14: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om sentrum? Det er hyggelige gågater, plasser og torg i sentrum'.

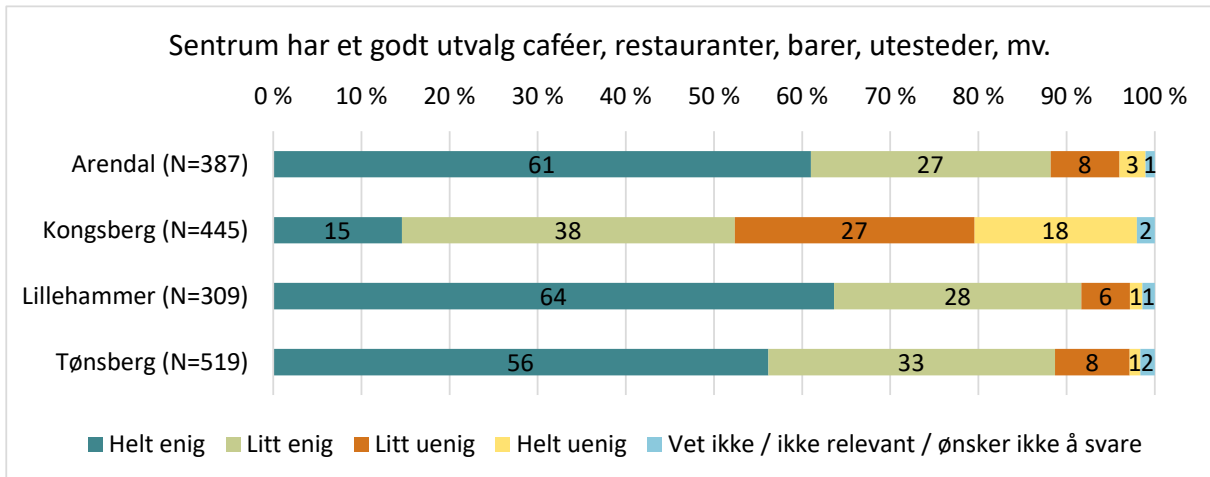
Figur 3.15: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om sentrum? Sentrum har gode lekeplasser og andre aktivitetsarealer'.

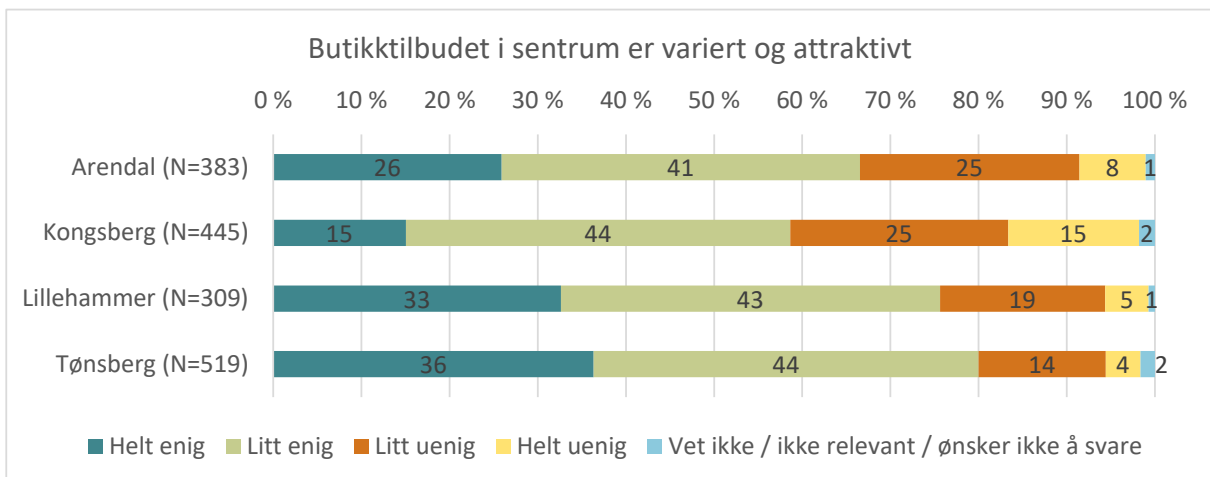
Figur 3.16: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om sentrum? Det er mange blomster, trær og parker som gjør det hyggelig i sentrum'.

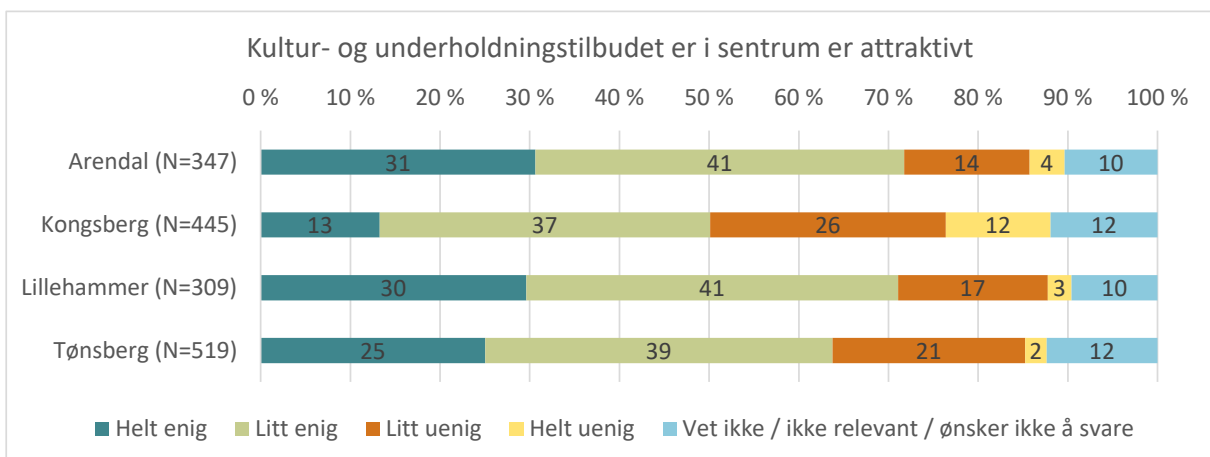
Figur 3.17: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om sentrum? Det er mange nok benker og lignende i sentrum'.

Figur 3.18: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om sentrum? Sentrum har et godt utvalg caféer, restauranter, barer, utesteder, mv.'.

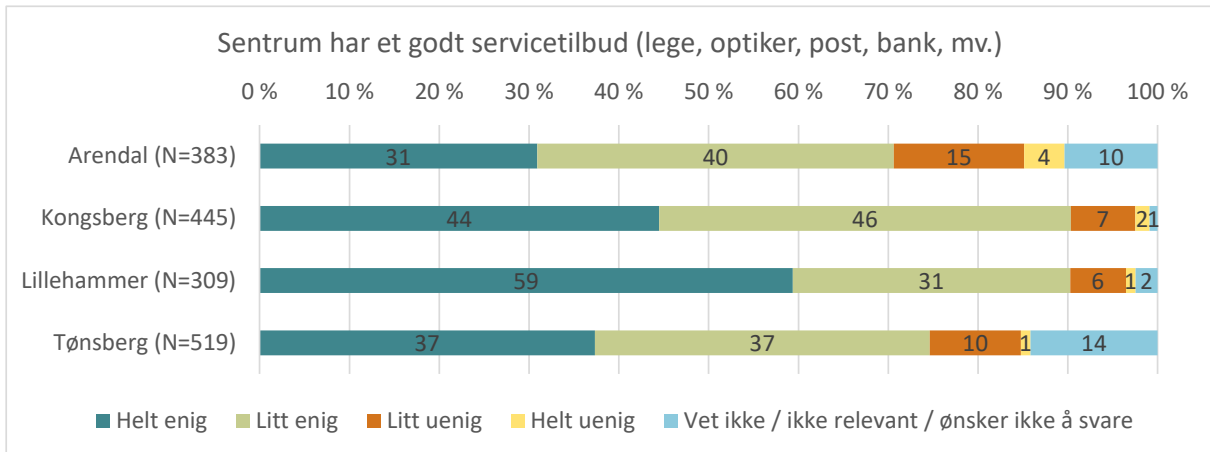

Figur 3.19: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om sentrum? Butikktilbudet i sentrum er variert og attraktivt'.

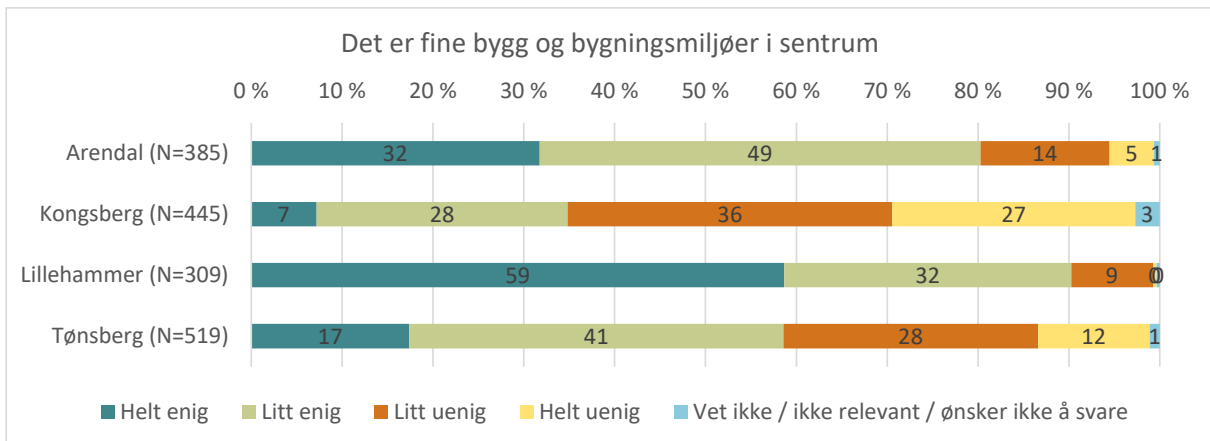

Figur 3.20: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om sentrum? Kultur- og underholdningstilbudet er i sentrum er attraktivt'.

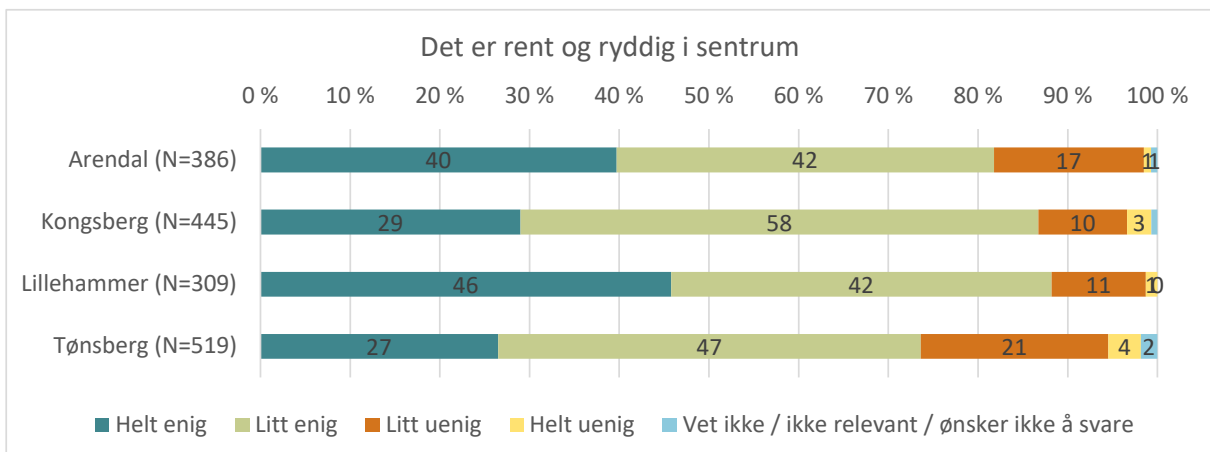
Bruken og opplevelsen av sentrum i sju norske byer

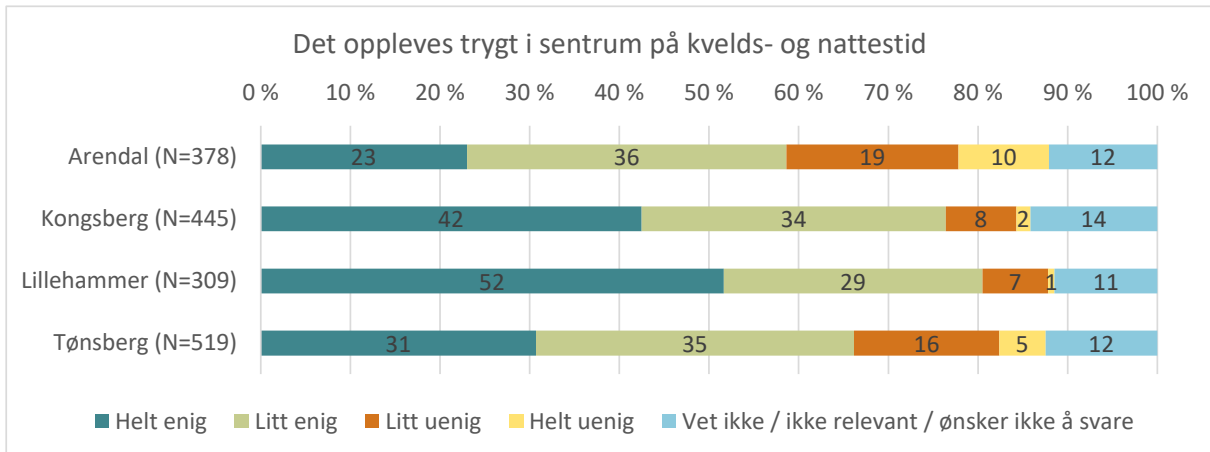
Figur 3.21: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om sentrum? Sentrum har et godt servicetilbud (lege, optiker, post, bank, mv.)'.

Figur 3.22: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om sentrum? Det er fine bygg og bygningsmiljøer i sentrum'.

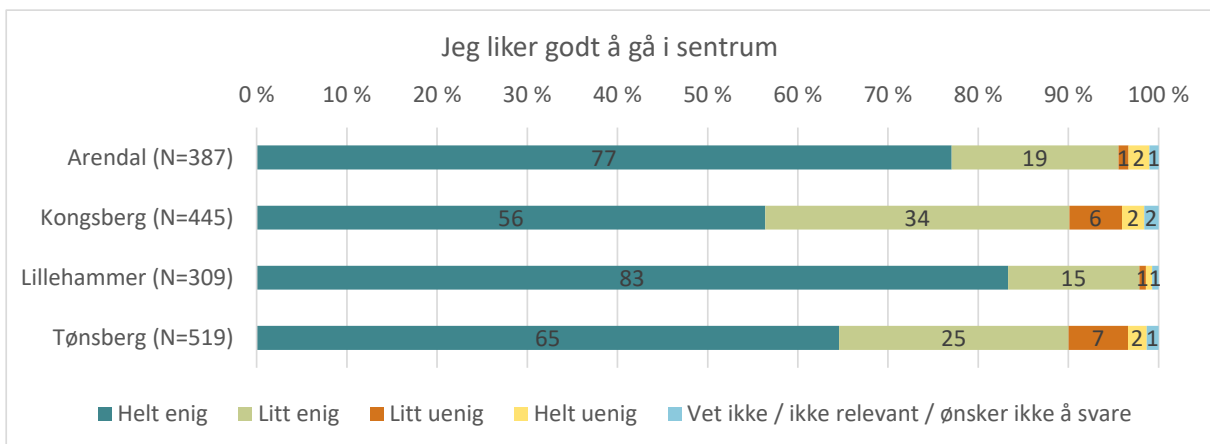

Figur 3.23: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om sentrum? Det er rent og ryddig i sentrum'.

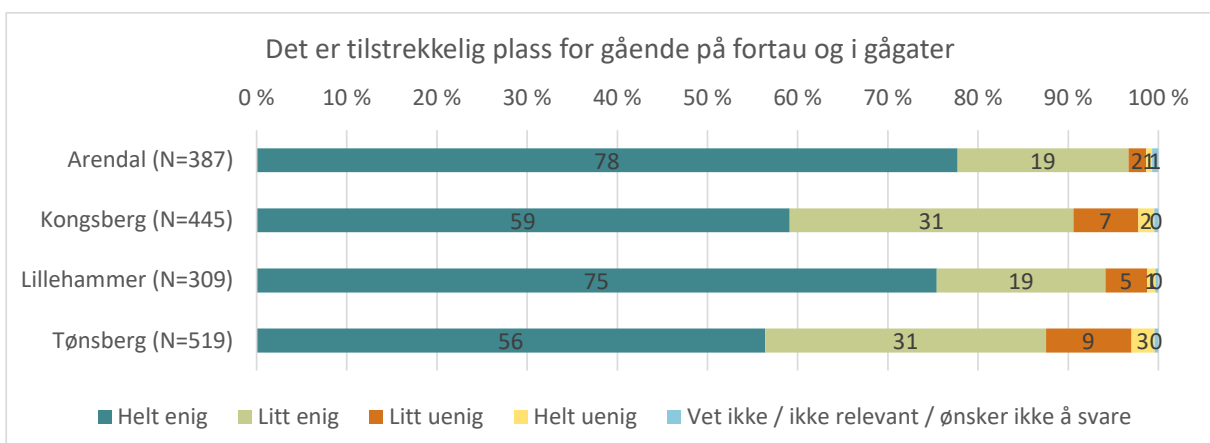

Figur 3.24: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om sentrum? Det oppleves trygt i sentrum på kvelds- og nattestid'.

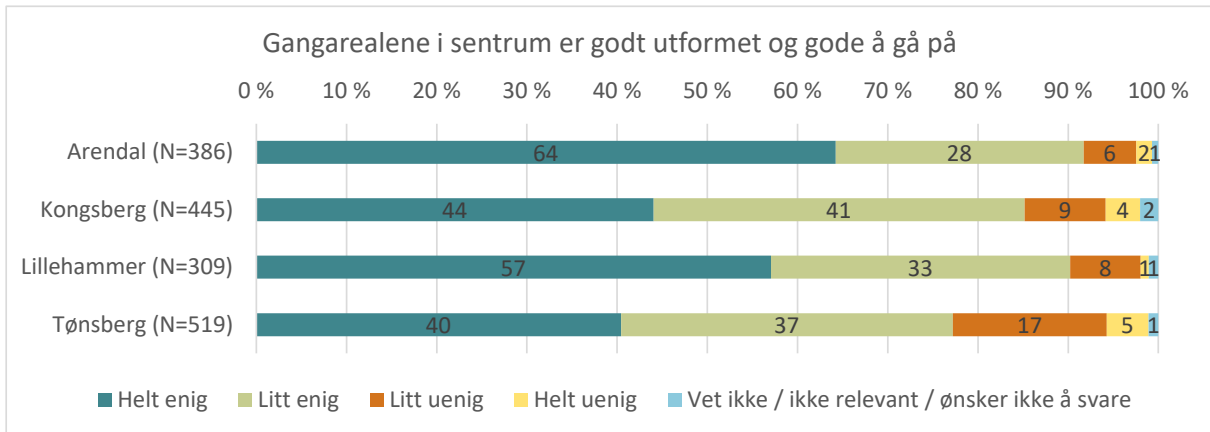
3.7.2 Påstander om å gå i sentrum

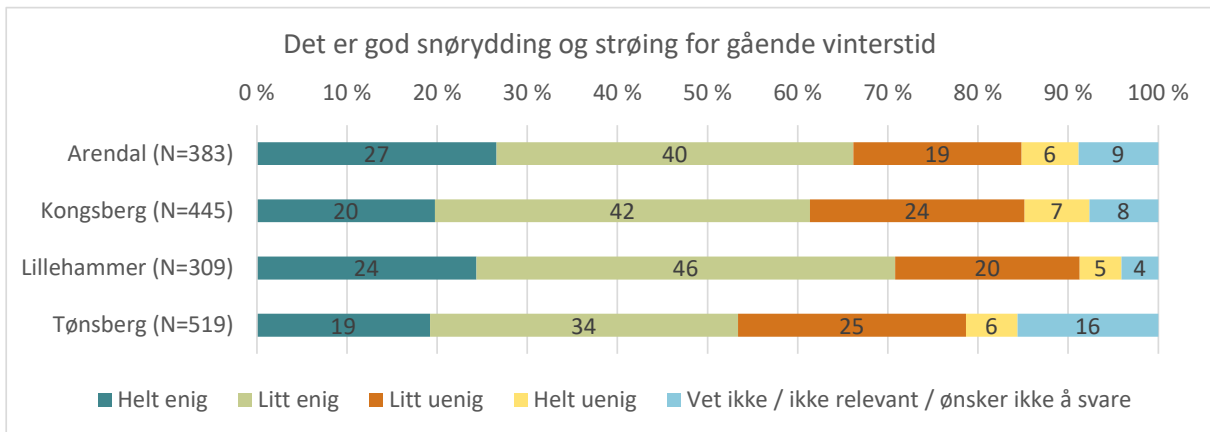
Figur 3.25: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å gå i sentrum? Jeg liker godt å gå i sentrum'.

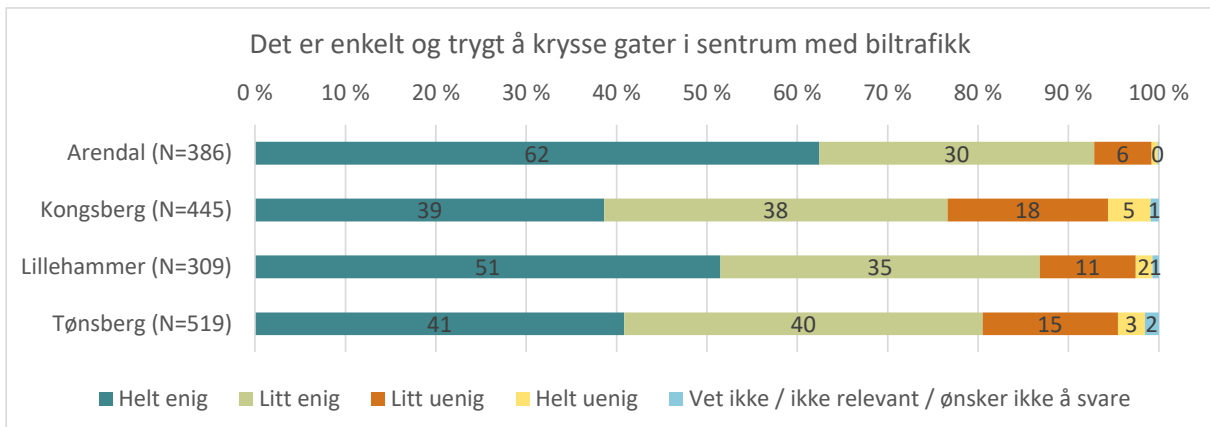
Figur 3.26: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å gå i sentrum? Det er tilstrekkelig plass for gående på fortau og i gågater'.

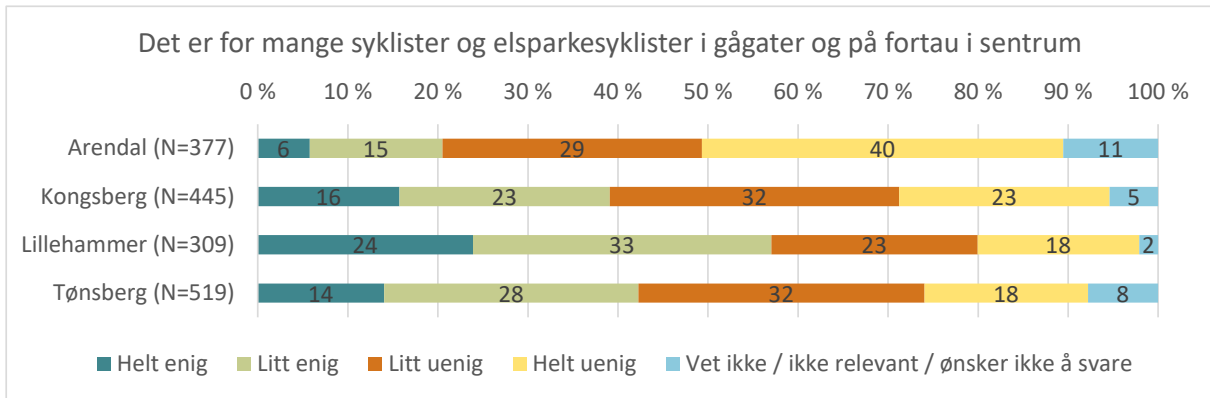
Figur 3.27: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å gå i sentrum? Gangarealene i sentrum er godt utformet og gode å gå på'.

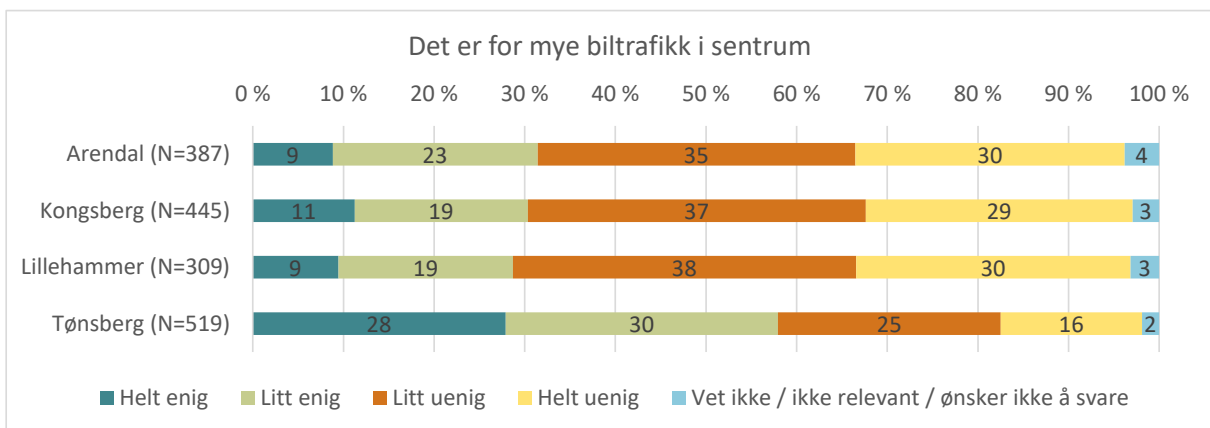
Figur 3.28: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å gå i sentrum? Det er god snørydding og strøing for gående vinterstid'.

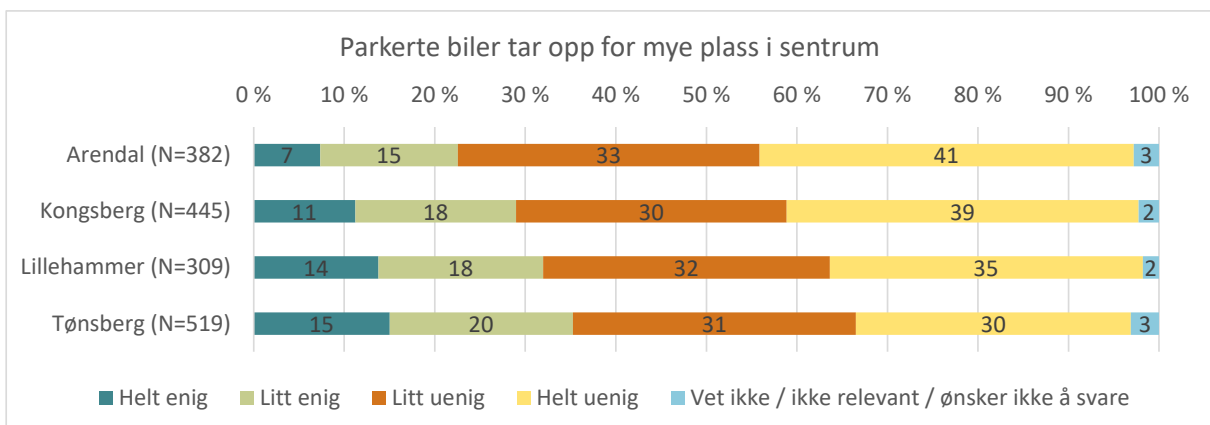
Figur 3.29: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å gå i sentrum? Det er enkelt og trygt å krysse gater i sentrum med biltrafikk'.

Figur 3.30: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å gå i sentrum? Det er for mange syklist og elsparkesyklist i gågater og på fortau i sentrum'.

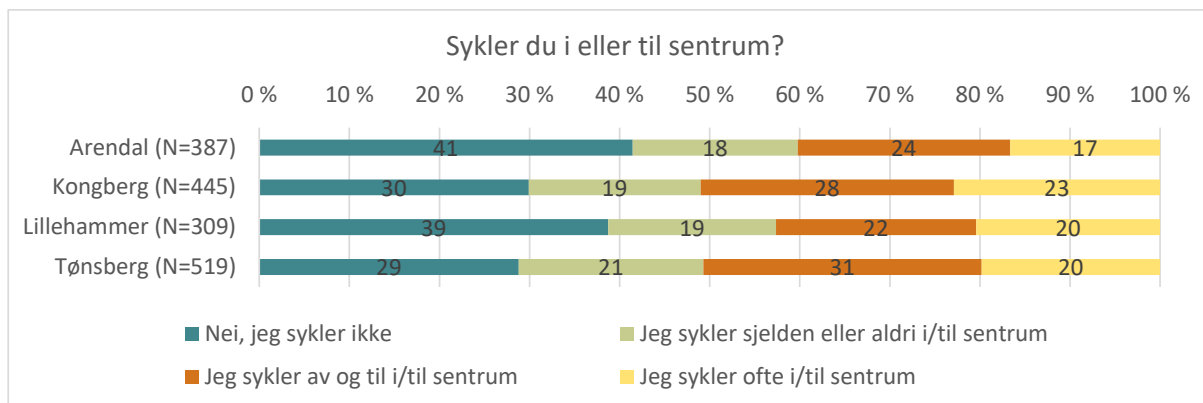

Figur 3.31: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å gå i sentrum? Det er for mye biltrafikk i sentrum'.

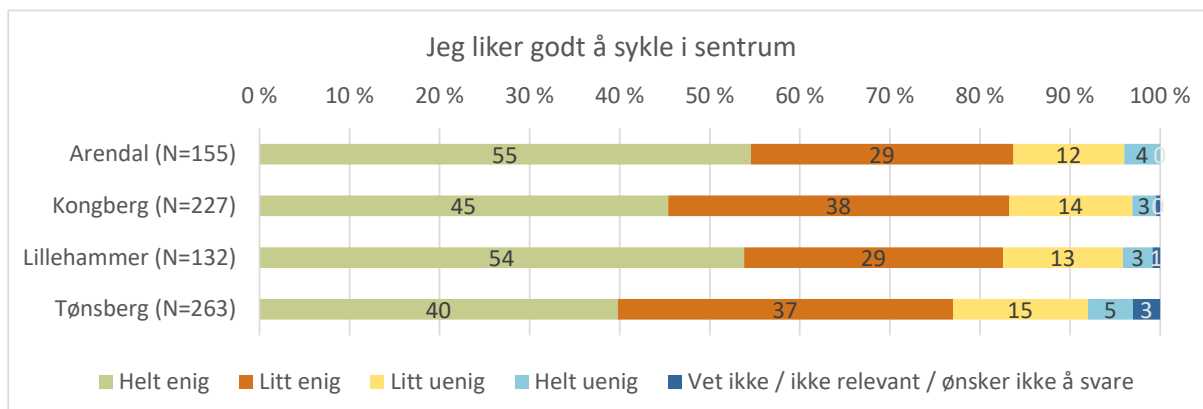
Figur 3.32: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å gå i sentrum? Parkerte biler tar opp for mye plass i sentrum'.

3.7.3 Påstander om å sykle i sentrum

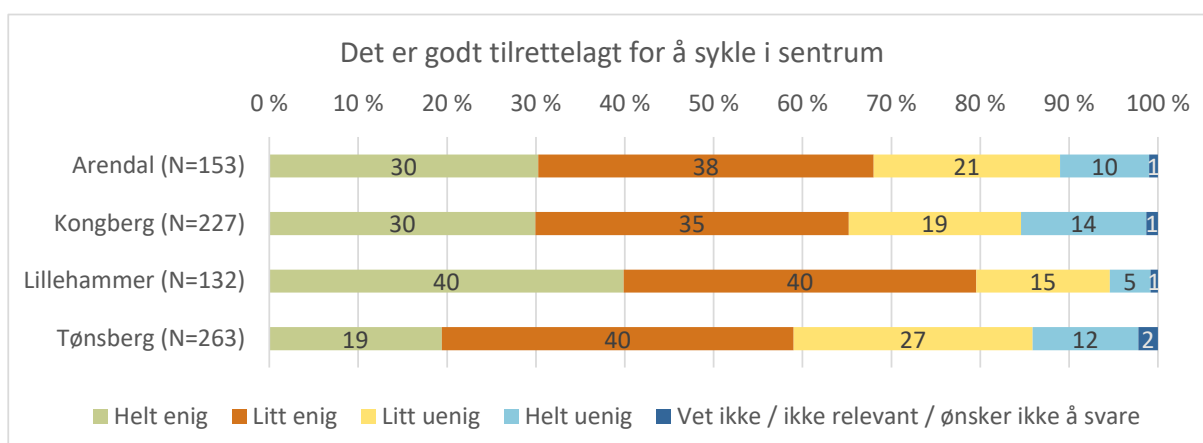

Figur 3.33: Svarfordeling på spørsmålet 'Sykles du i eller til sentrum?'.

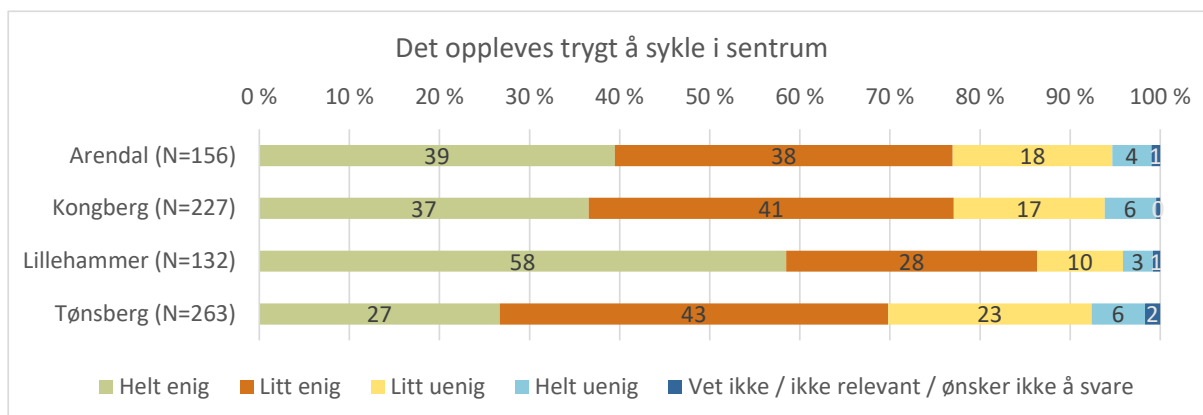
De som svarte 'Jeg sykler av og til i/til sentrum' eller 'Jeg sykler ofte i/til sentrum' ble også stilt påstandene vist i de neste figurene.

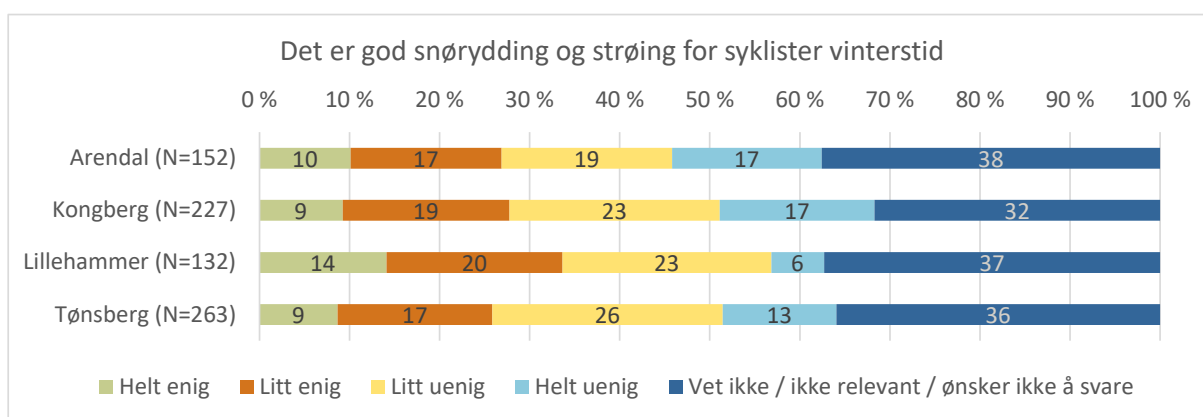
Figur 3.34: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å sykle i sentrum? Jeg liker godt å sykle i sentrum'.

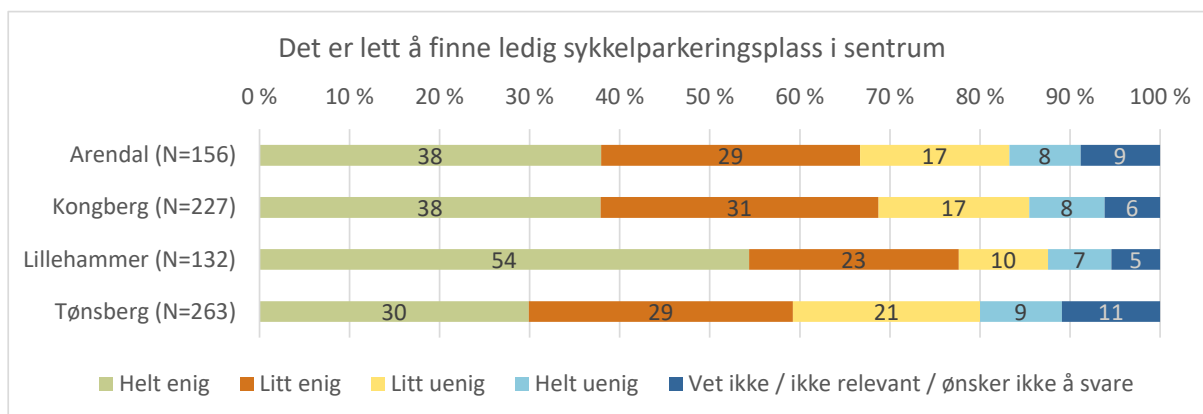
Figur 3.35: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å sykle i sentrum? Det er godt tilrettelagt for å sykle i sentrum'.

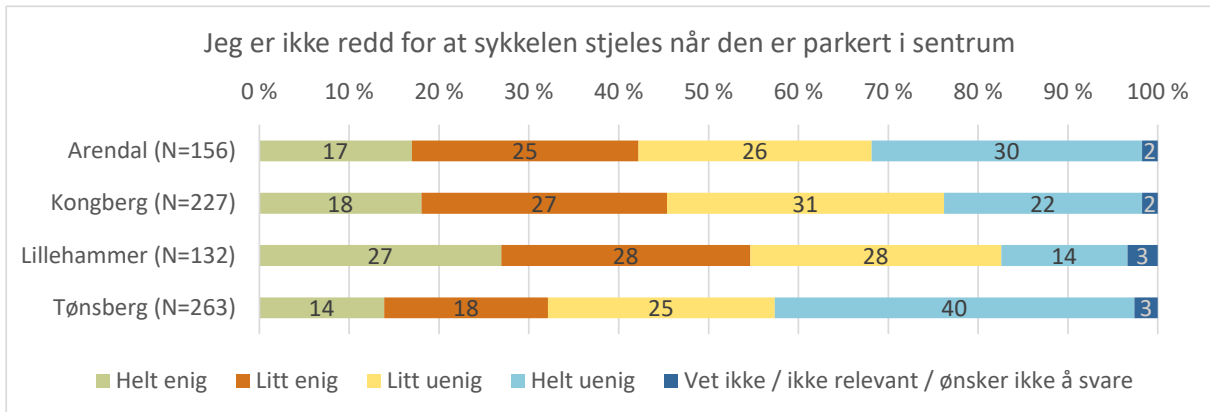
Figur 3.36: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å sykle i sentrum? Det oppleves trygt å sykle i sentrum'.

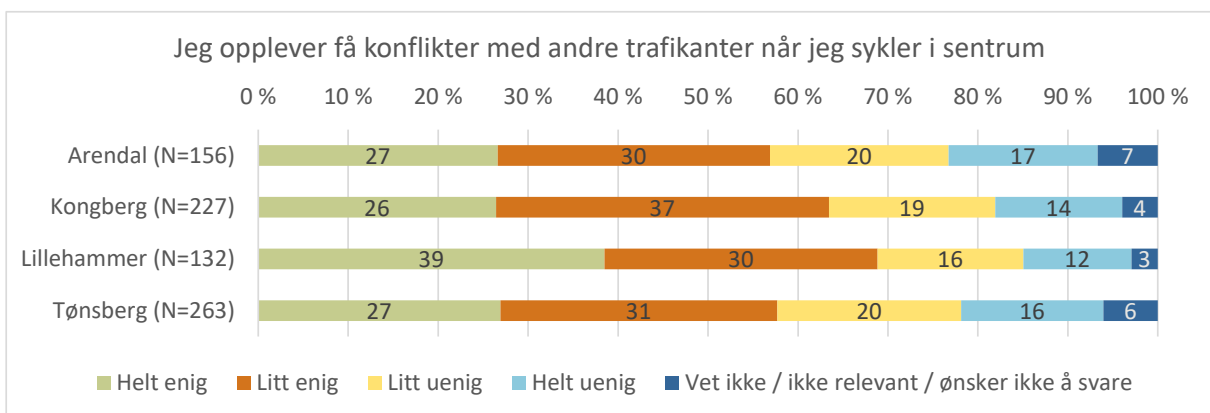
Figur 3.37: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å sykle i sentrum? Det er god snørydding og strøing for syklister vinterstid'.

Figur 3.38: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å sykle i sentrum? Det er lett å finne ledig sykkelparkeringsplass i sentrum'.

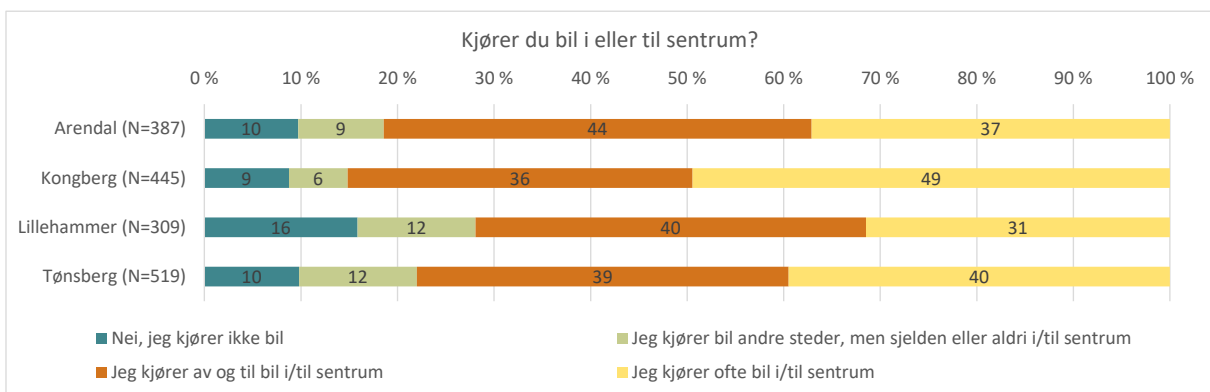

Figur 3.39: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å sykle i sentrum? Jeg er ikke redd for at sykkelen stjeles når den er parkert i sentrum'.

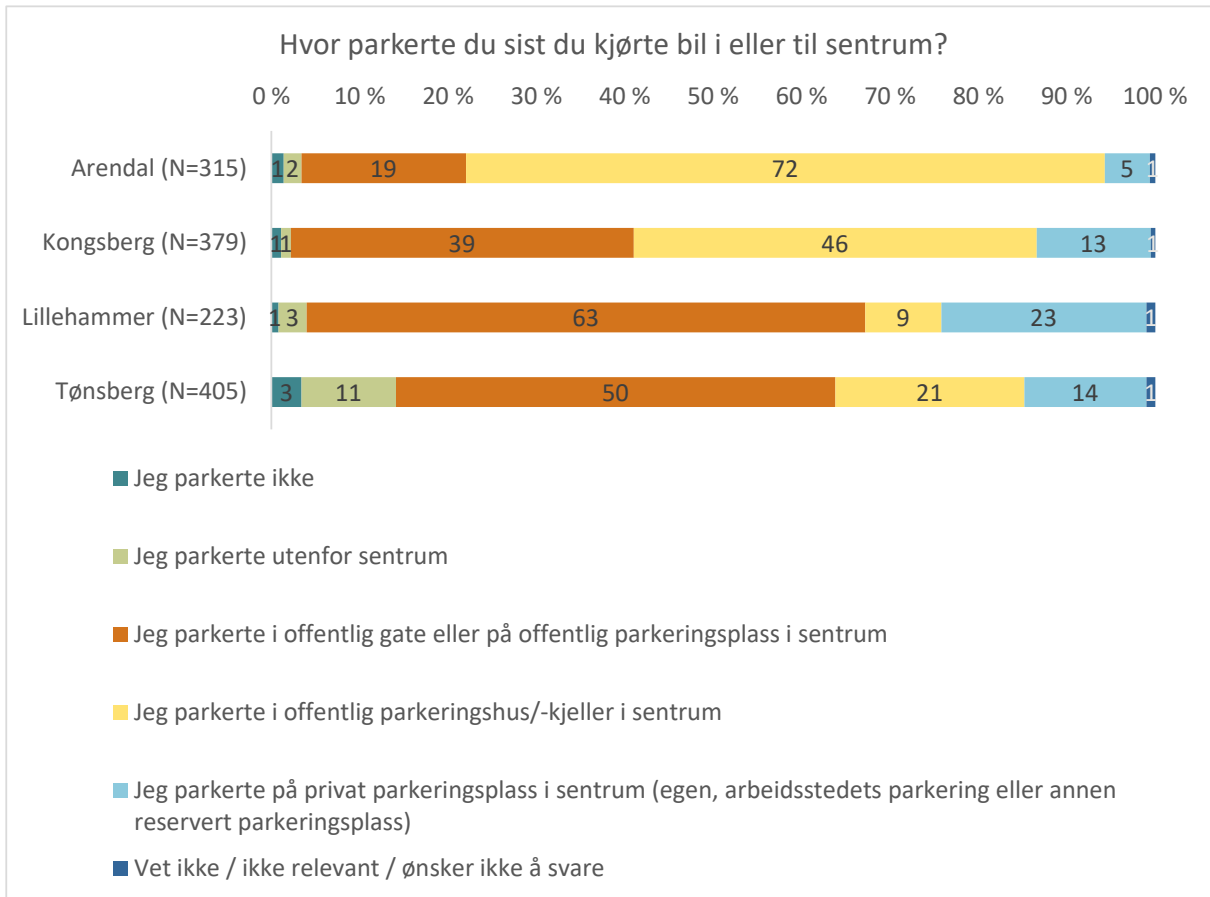
Figur 3.40: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å sykle i sentrum? Jeg opplever få konflikter med andre trafikanter når jeg sykler i sentrum'.

3.7.4 Påstander om å kjøre bil og å parkere i sentrum

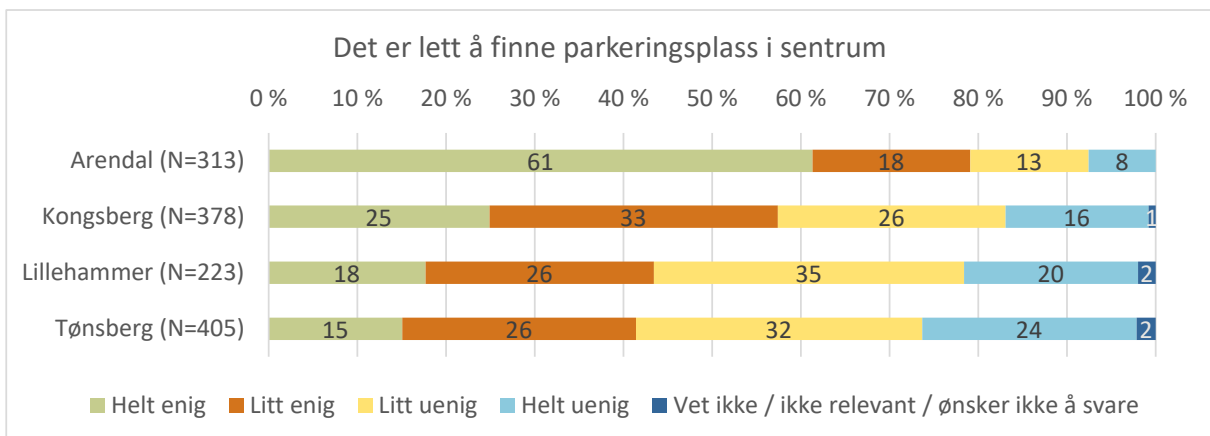

Figur 3.41: Svarfordeling på spørsmålet 'Kjører du bil i eller til sentrum?'.

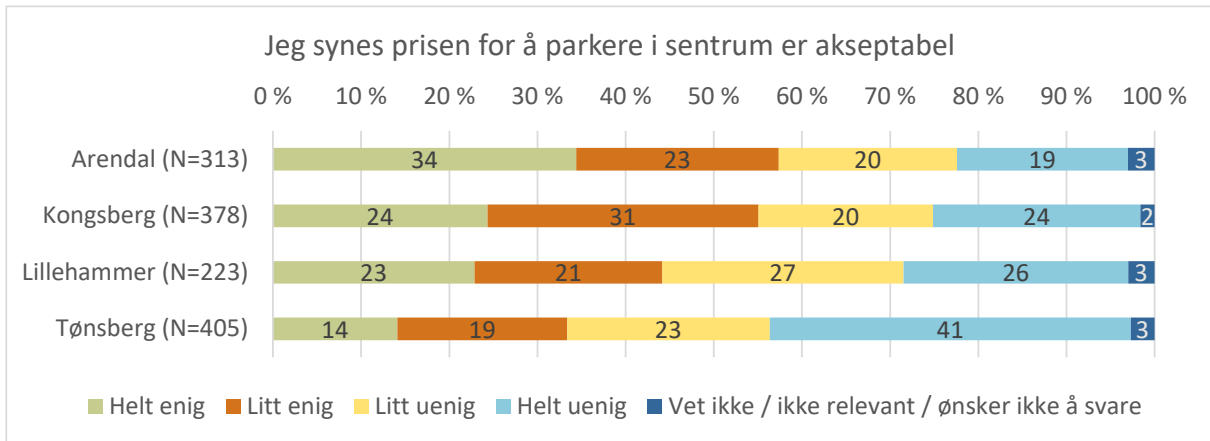
De som svarte 'Jeg kjører av og til bil i/til sentrum' eller 'Jeg kjører ofte bil i/til sentrum' ble også stilt påstandene vist i de neste figurene.

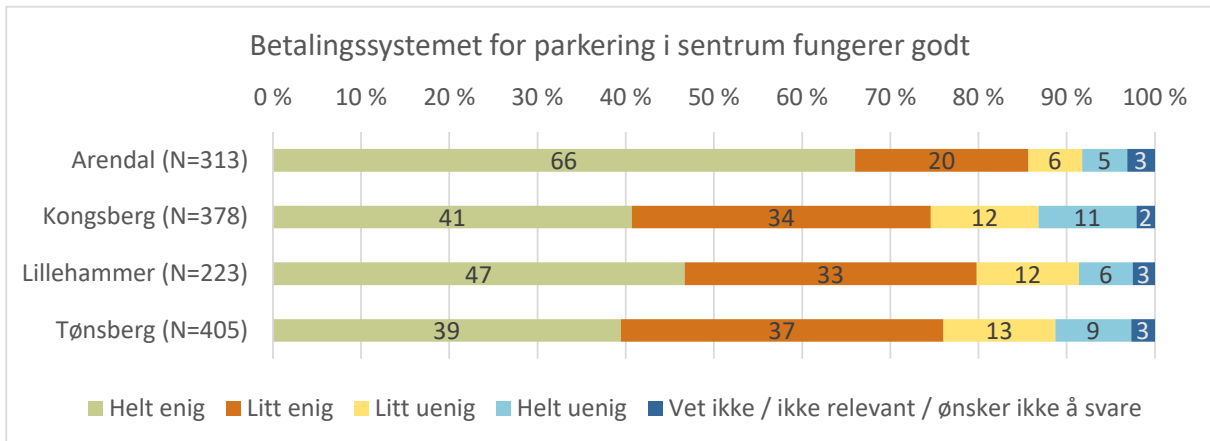
Figur 3.42: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvor parkerte du sist du kjørte bil i sentrum?'.

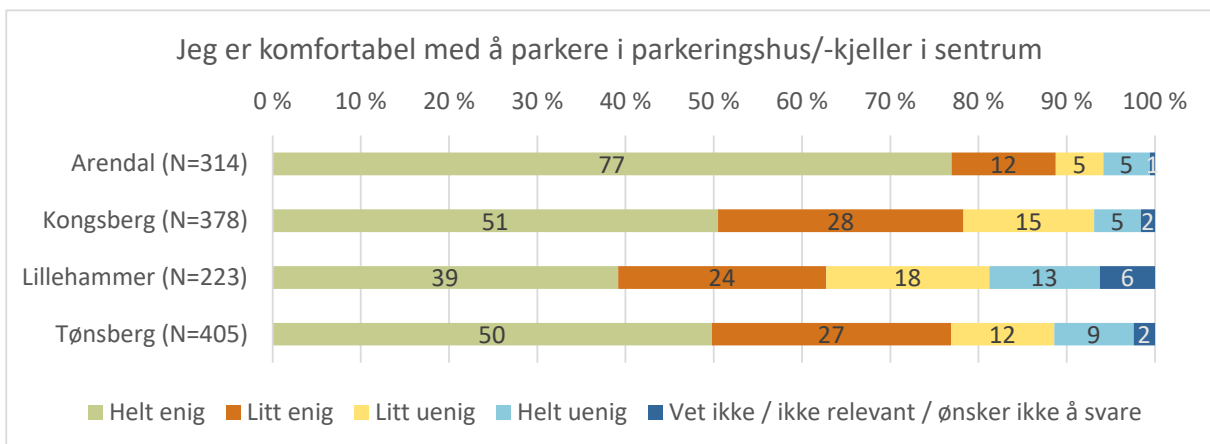
Figur 3.43: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å kjøre bil i sentrum? Det er lett å finne parkeringsplass i sentrum'.

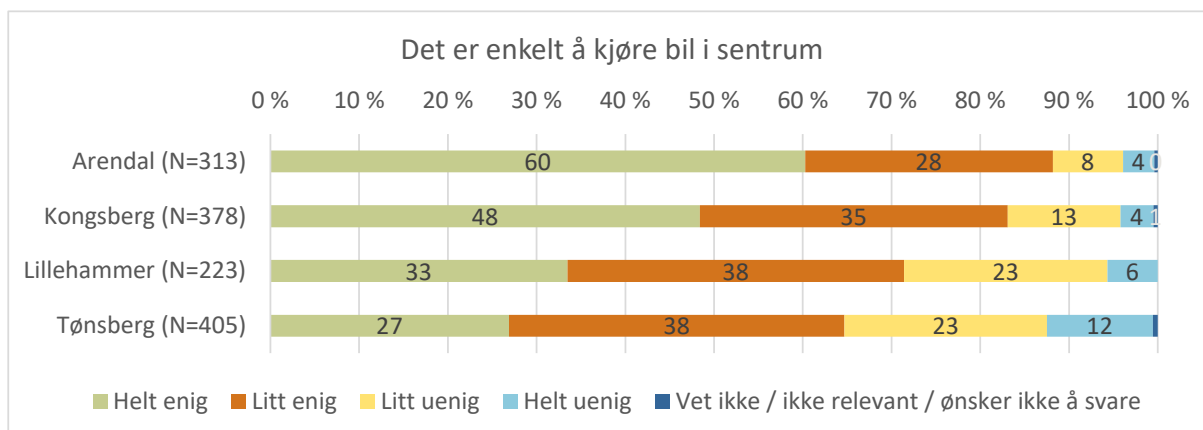
Figur 3.44: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å kjøre bil i sentrum? Jeg synes prisen for å parkere i sentrum er akseptabel'.

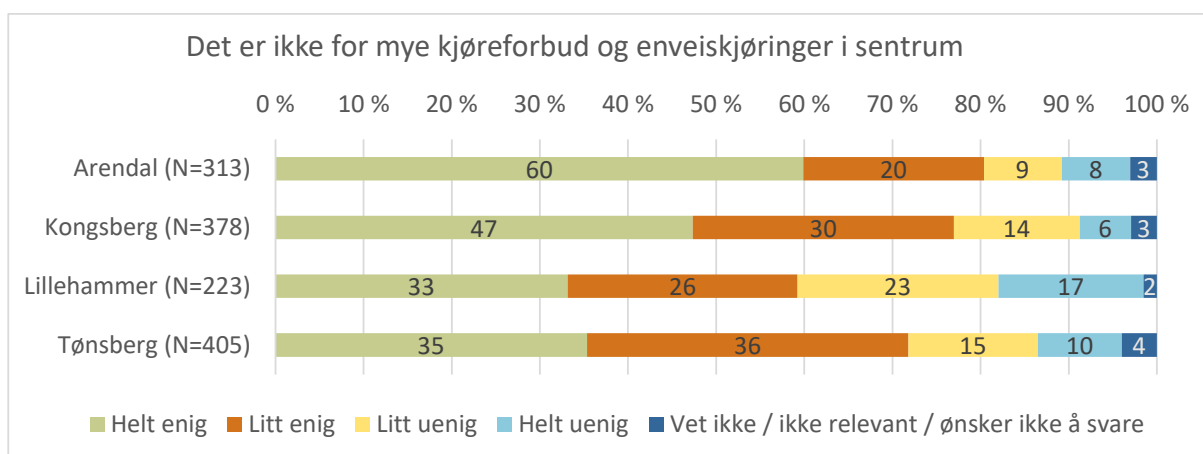
Figur 3.45: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å kjøre bil i sentrum? Betalingsystemet for parkering i sentrum fungerer godt'.

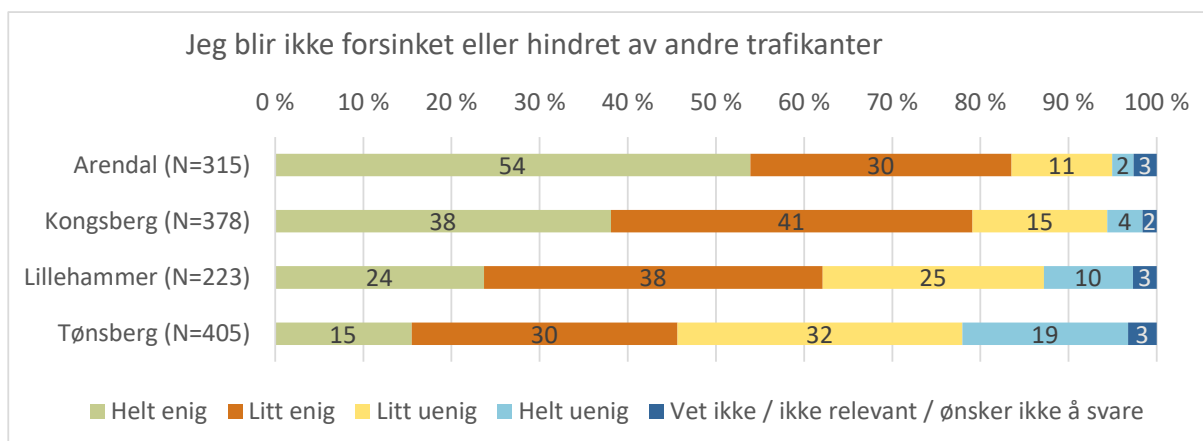
Figur 3.46: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å kjøre bil i sentrum? Jeg er komfortabel med å parkere i parkeringshus/-kjeller i sentrum'.

Figur 3.47: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å kjøre bil i sentrum? Det er enkelt å kjøre bil i sentrum'.

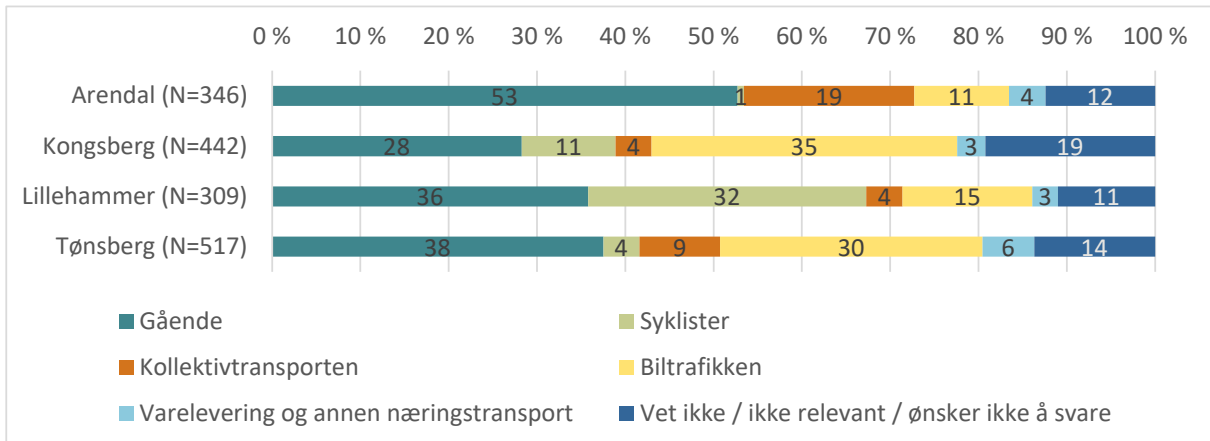
Figur 3.48: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å kjøre bil i sentrum? Det er ikke for mye kjøreforbud og enveiskjøringer i sentrum'.

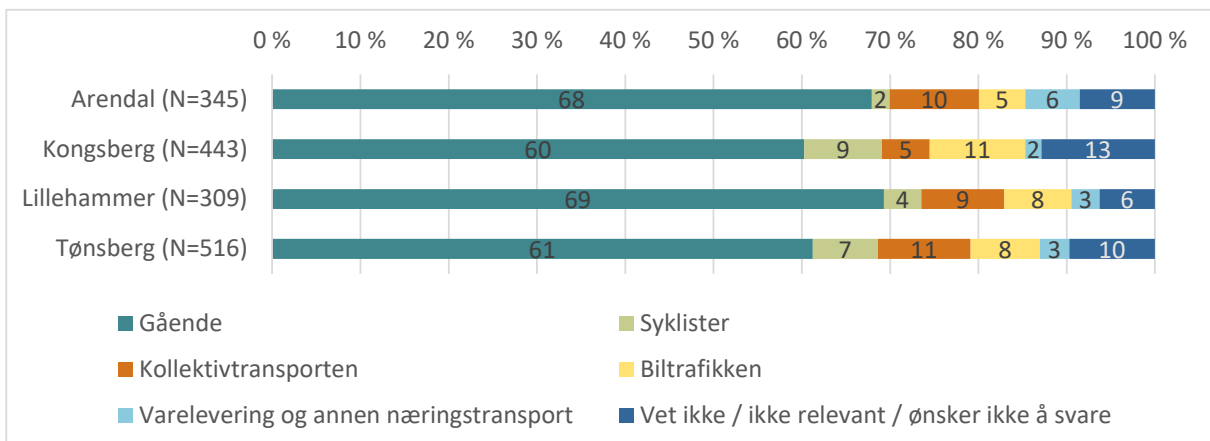
Figur 3.49: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å kjøre bil i sentrum? Jeg blir ikke forsinket eller hindret av andre trafikanter'.

3.8 Prioritering av trafikantgrupper

Respondentene ble også spurt om hvilke trafikantgrupper de mener blir prioritert i sentrum i dagens situasjon og hvem som bør prioriteres i fremtiden. Det er tydelig at respondentene mener at fotgjengere bør prioriteres høyere enn de gjør i dagens situasjon.

Figur 3.50: Svarfordeling på spørsmålet 'Etter din oppfatning - hvilke trafikanter har høyest prioritet i sentrumsgatene i dagens situasjon?'.

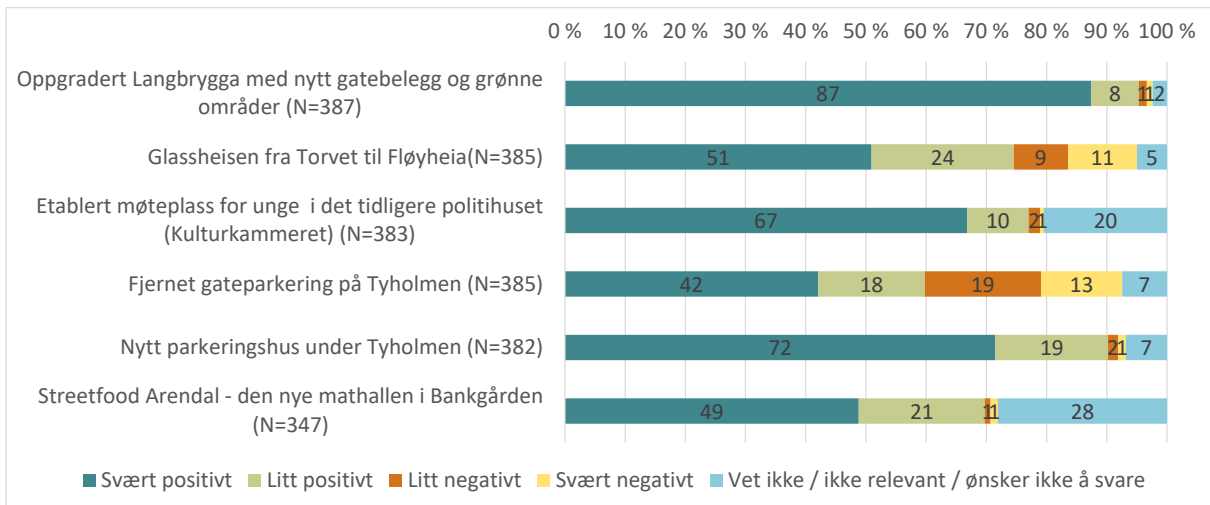
Figur 3.51: Svarfordeling på spørsmålet 'Etter din oppfatning - hvilke trafikanter bør ha høyest prioritet i sentrumsgatene i fremtiden?'.

3.9 Gjennomførte og planlagte endringer i sentrum

I spørreundersøkelsene i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg ble det stilt noen lokalt tilpassede spørsmål om hvordan gjennomførte og planlagte endringer bidrar til opplevelsen av sentrum. Antall endringer vi har spurt om varierer, avhengig av hva som har vært eller planlegges gjennomført. Det ble lagt vekt på å inkludere endringer som er store nok til å kunne påvirke folks opplevelse av sentrum og som det er sannsynlig at mange er kjent med.

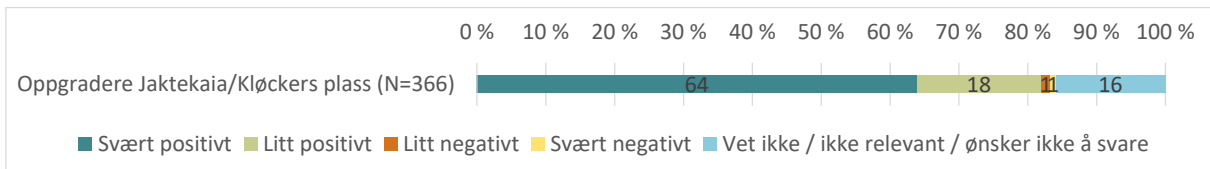
I tillegg til de forhåndsdefinerte endringene som var tatt med i spørreskjemaet kunne respondentene kommentere andre endringer. Flere respondenter benyttet seg av denne muligheten og har oppgitt både fysiske endringer, nye tjenestetilbud, med mer.

3.9.1 Gjennomførte endringer i Arendal

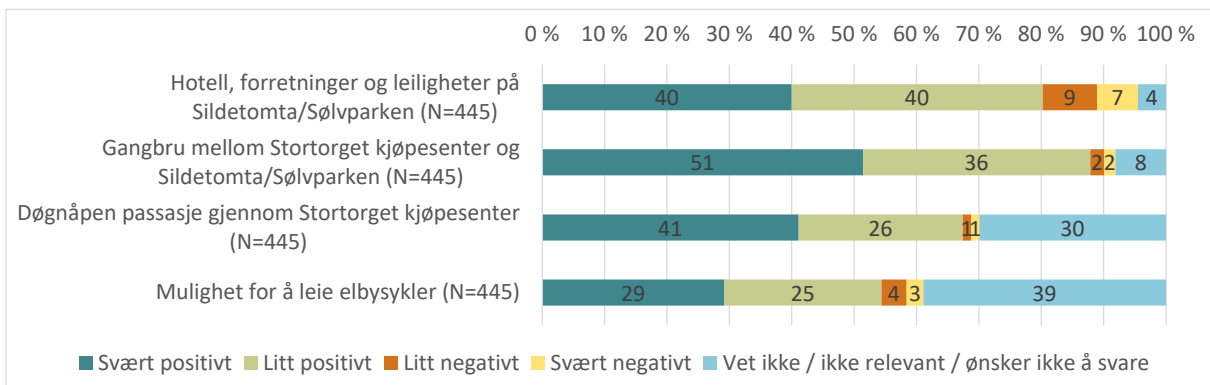
Figur 3.52: Svarfordeling på spørsmålet 'De siste årene er det gjennomført flere endringer og oppgraderinger i sentrum. Hvor positivt eller negativt har følgende tiltak vært for din opplevelse av sentrum?'

3.9.2 Planlagte endringer i Arendal

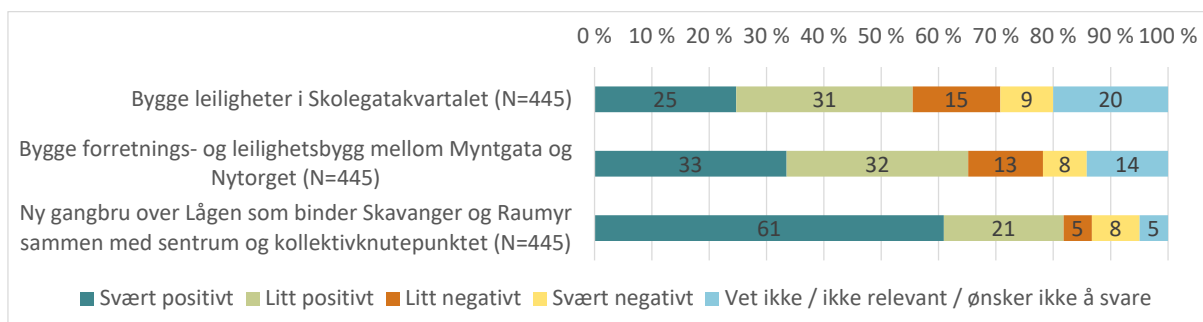
Figur 3.53: Svarfordeling på spørsmålet 'Det planlegges flere endringer og oppgraderinger i sentrum de neste årene. Hvor positivt eller negativt vil følgende tiltak være for din opplevelse av sentrum?'

3.9.3 Gjennomførte endringer i Kongsberg

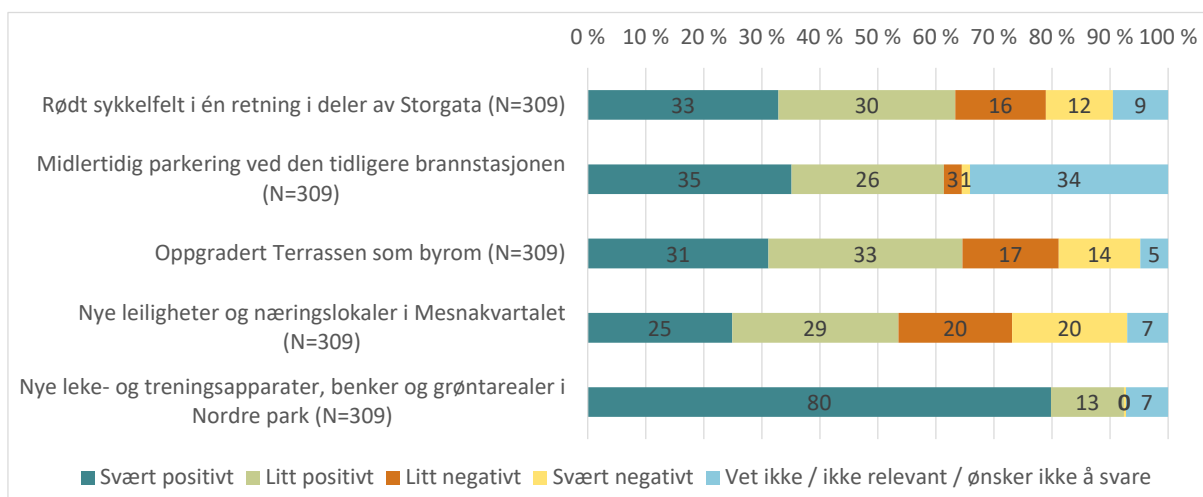
Figur 3.54: Svarfordeling på spørsmålet 'De siste årene er det gjennomført flere endringer og oppgraderinger i sentrum. Hvor positivt eller negativt har følgende tiltak vært for din opplevelse av sentrum?'

3.9.4 Planlagte endringer i Kongsberg

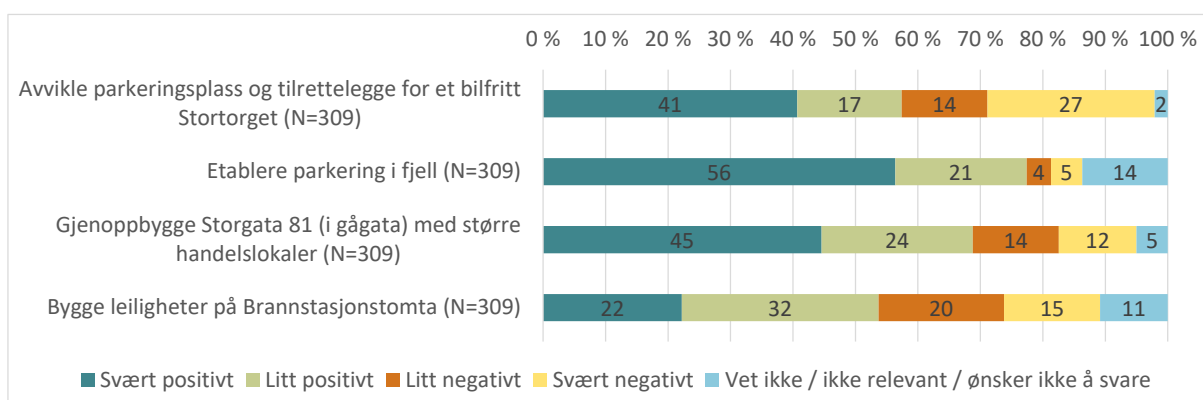
Figur 3.55: Svarfordeling på spørsmålet 'Det planlegges flere endringer og oppgraderinger i sentrum de neste årene. Hvor positivt eller negativt vil følgende tiltak være for din opplevelse av sentrum?'

3.9.5 Gjennomførte endringer i Lillehammer

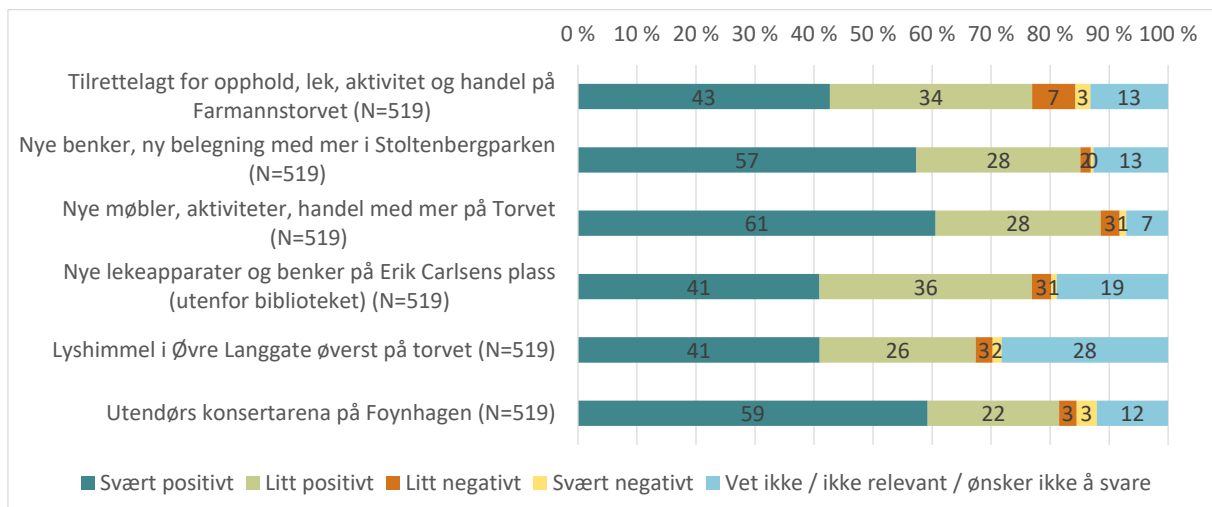
Figur 3.56: Svarfordeling på spørsmålet 'De siste årene er det gjennomført flere endringer og oppgraderinger i sentrum. Hvor positivt eller negativt har følgende tiltak vært for din opplevelse av sentrum?'

3.9.6 Planlagte endringer i Lillehammer

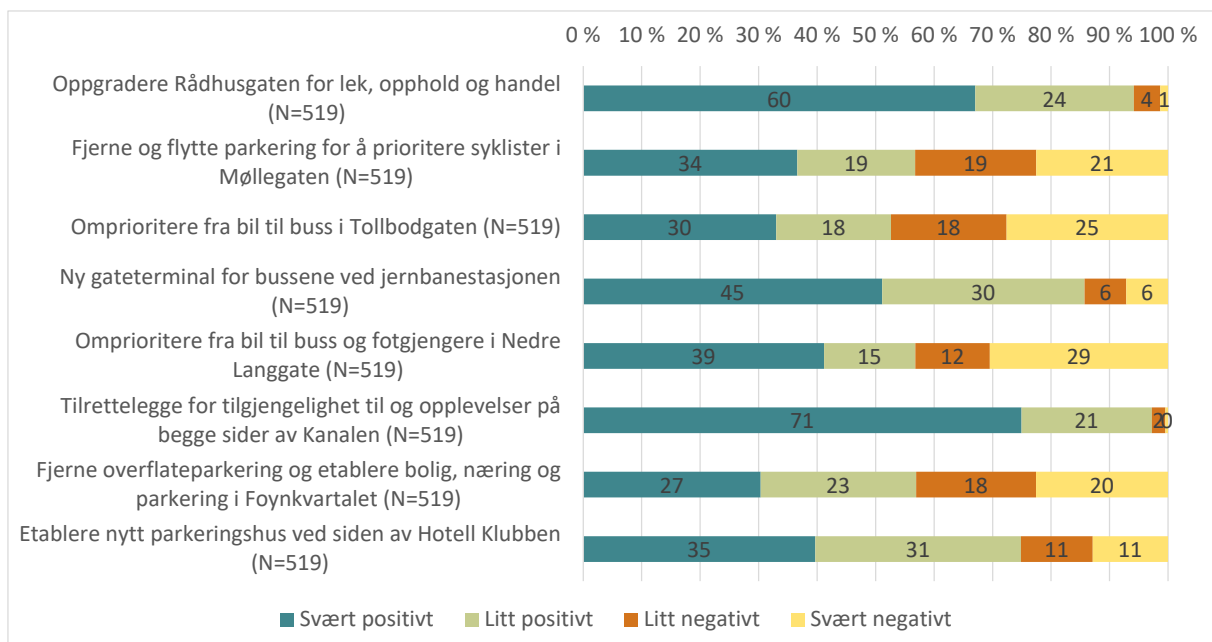
Figur 3.57: Svarfordeling på spørsmålet 'Det planlegges flere endringer og oppgraderinger i sentrum de neste årene. Hvor positivt eller negativt vil følgende tiltak være for din opplevelse av sentrum?'

3.9.7 Gjennomførte endringer i Tønsberg

Figur 3.58: Svarfordeling på spørsmålet 'De siste årene er det gjennomført flere endringer og oppgraderinger i sentrum. Hvor positivt eller negativt har følgende tiltak vært for din opplevelse av sentrum?'.

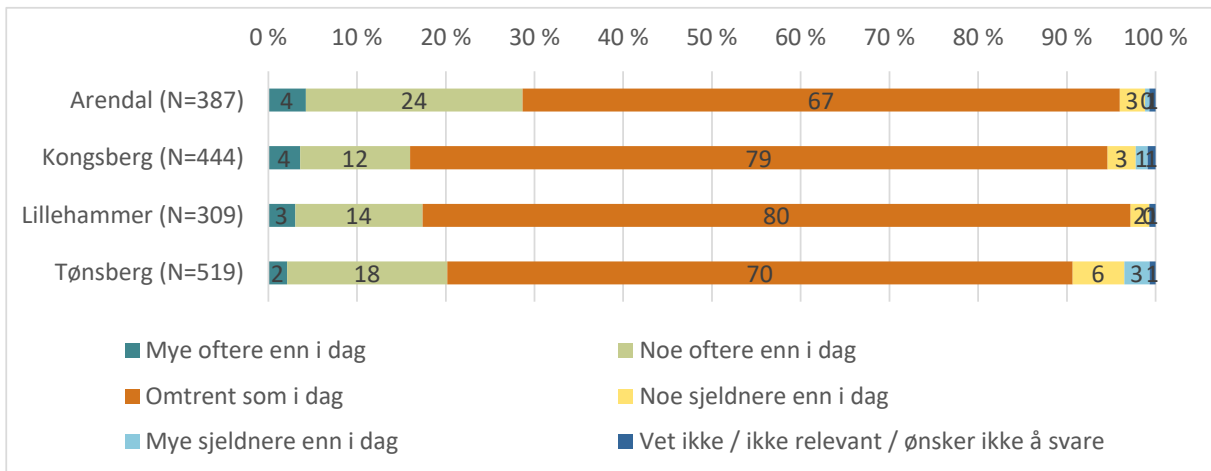
3.9.8 Planlagte endringer i Tønsberg

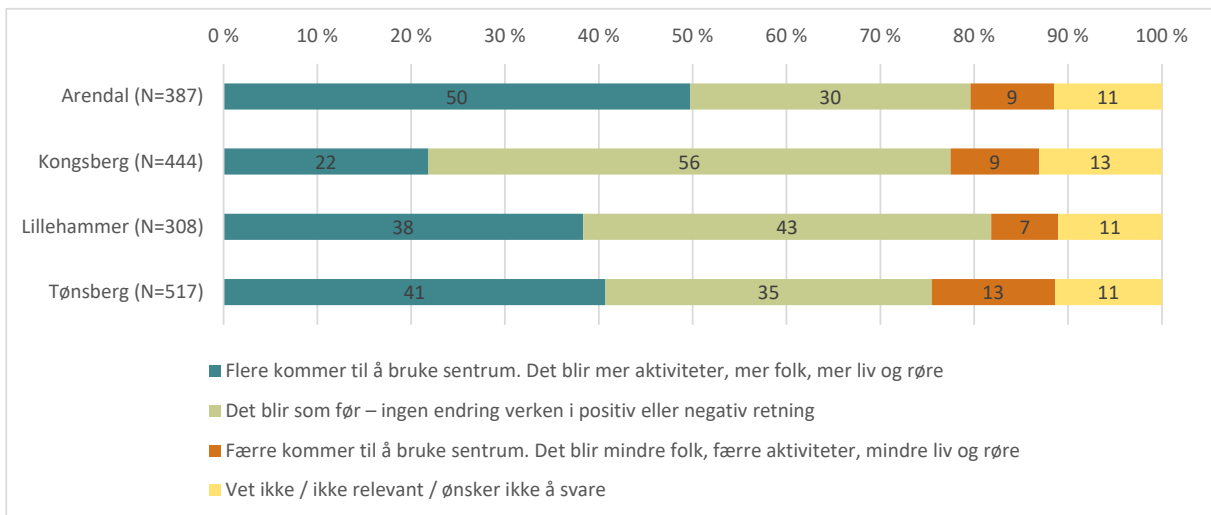
Figur 3.59: Svarfordeling på spørsmålet 'Det planlegges flere endringer og oppgraderinger i sentrum de neste årene. Hvor positivt eller negativt vil følgende tiltak være for din opplevelse av sentrum?'.

3.10 Fremtidig bruk

Vi ønsket også å vite hvordan respondentene tror de selv og andre vil bruke sentrum fremover.

Figur 3.60: Svarfordeling på spørsmålet ‘Hvordan tror du din bruk av sentrum blir fremover?’.

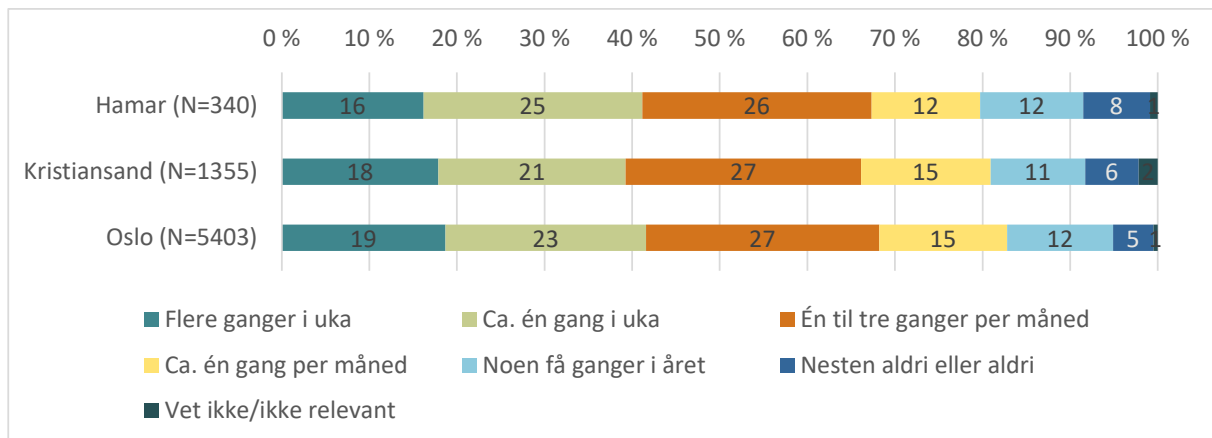

Figur 3.61: Svarfordeling på spørsmålet ‘Hvordan tror du andre vil bruke sentrum fremover?’.

4 Resultater fra Hamar, Kristiansand og Oslo

4.1 Bruk av sentrum

Vi stilte vi spørsmålet: 'Omtrent hvor ofte er du i sentrum, utenom jobb eller jobbmøter, på denne tiden av året? Dersom du gjør ting i sentrum før/etter jobb eller møter regnes det også med.' Andelen som er i sentrum omtrent én eller flere ganger i uka varierer fra 39% i Kristiansand til 42% i Oslo. Andelene som svarer at de er ofte i sentrum er vesentlig lavere enn i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg (se kapittel 3.1). En årsak til forskjellene kan være de ulike måtene vi har rekruttert deltakere til spørreundersøkelsene på, som diskutert i kapittel 2. Ellers viser vi også til spørsmålet knyttet til når man var sist i sentrum som vi kommer tilbake til i kapittel 4.2.1.

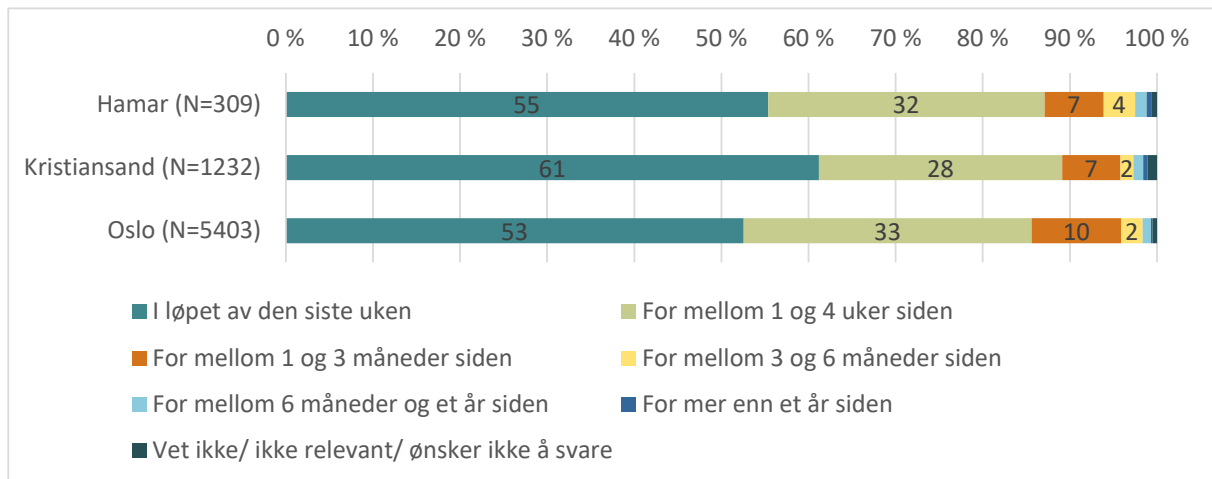
Figur 4.1: Svarfordeling på spørsmålene 'Omtrent hvor ofte er du i sentrum, utenom jobb eller jobbmøter, på denne tiden av året? Dersom du gjør ting i sentrum før/etter jobb eller møter regnes det også med.'

4.2 Om sist man besøkte sentrum

Vi spurte respondentene en rekke spørsmål om deres siste besøk i sentrum, både når de var der, hva de gjorde der og hvordan de kom seg dit.

4.2.1 Når man sist var i sentrum

De fleste respondentene hadde nylig vært i sentrum. Andelen som var i sentrum den siste uka, varierer fra 53% i Oslo til 61% i Kristiansand. Dette er en noe lavere andel enn i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg (se kapittel 3.1). En årsak til forskjellene kan være de ulike måtene vi har rekruttert deltakere til spørreundersøkelsene på. En årsak til at det er en lavere andel som nylig var i Oslo sentrum kan være at bydelsentrene i Oslo har flere tilbud og tjenester enn i de mindre byene, der handel, service og tjenester i større grad er lokalisert i sentrum eller i eksternt lokaliserte handelsområder.

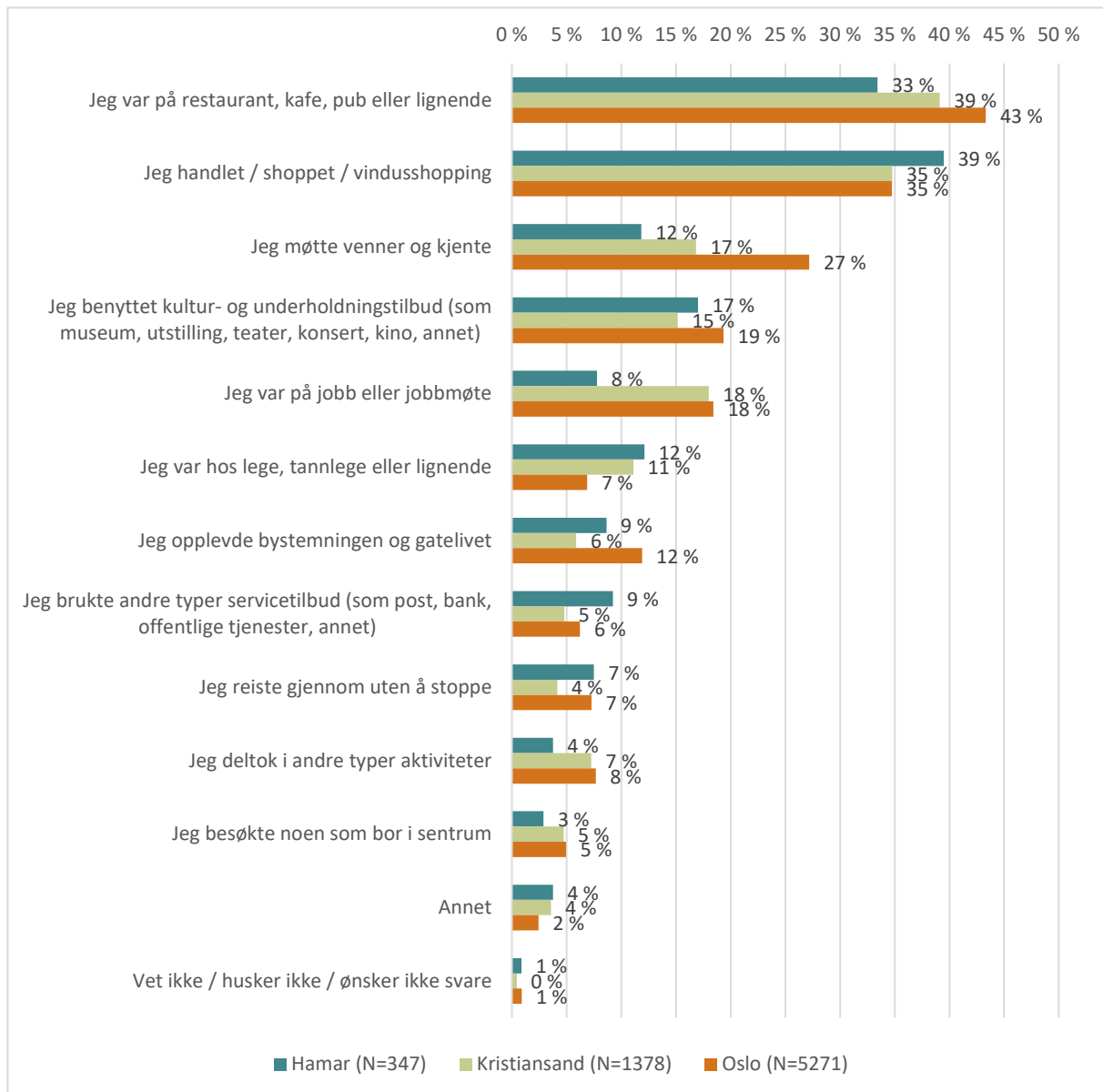

Figur 4.2: Svarfordeling på spørsmålet 'Når var du i sentrum sist, utenom jobb, jobbmøter eller studier?'.

I spørreundersøkelsene i Hamar, Kristiansand og Oslo fikk ikke de som svarte 'For mer enn et år siden' flere spørsmål om sentrum.

4.2.2 Hva man gjorde i sentrum

Vi spurte hva respondentene gjorde sist de var i sentrum. De to alternativene som flest respondenter har oppgitt som formål med siste besøk er 'Jeg var på restaurant, kafé, pub eller lignende' og 'Jeg handlet/shoppet/vindusshopping'. Handel er formålet for en mindre andel av respondentene i Hamar, Kristiansand og Oslo enn i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg. En årsak til denne forskjellen kan være rekrutteringen. Andre årsaker til forskjeller mellom byene er handels- og servicetilbud i lokalsentrene og hvorvidt det er andre handelsområder i byene eller ikke.

Figur 4.3: Svarfordeling på spørsmålet 'Hva gjorde du sist gang du var i sentrum, utenom jobb, jobbmøter eller studier?'. Respondentene kunne velge alle relevante alternativer.

4.2.3 Hvor mange penger man brukte

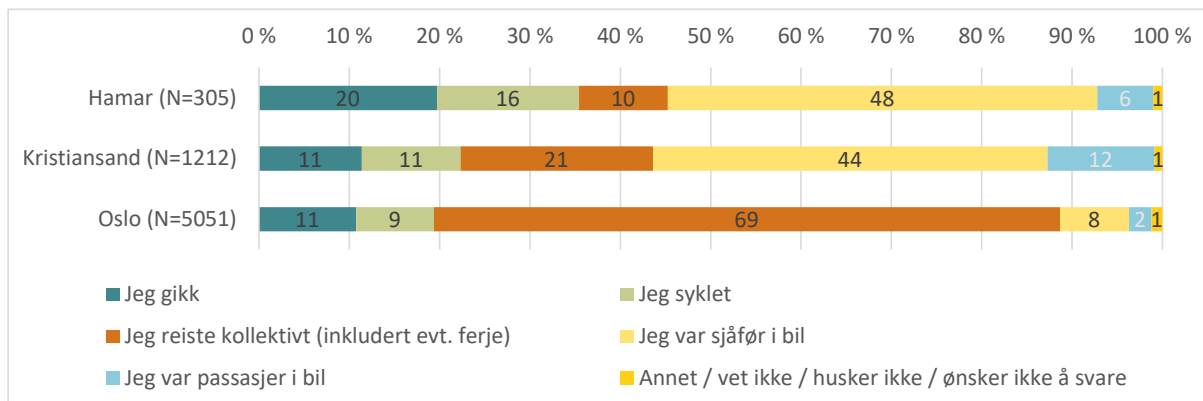
Vi spurte også: 'Omtrent hvor mange penger brukte du sist du var i sentrum? Oppgi beløpet i hele kroner'.

Tabell 4.1: Gjennomsnittsforkbruk basert på svar på spørsmålet 'Omtrent hvor mange penger brukte du sist du var i sentrum? Oppgi beløpet i hele kroner'.

	Gjennomsnittsforkbruk	Omregnet til 2022-kr
Hamar (N=224)	742 NOK	843 NOK
Kristiansand (N=882)	677 NOK	759 NOK
Oslo (N=4156)	883 NOK	1 003 NOK

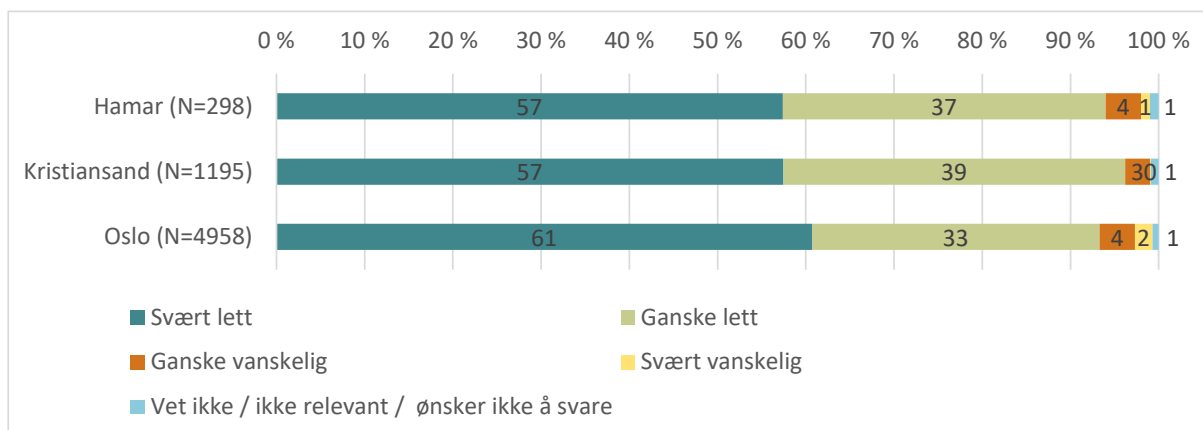
4.2.4 Reisen til sentrum

Vi undersøkte hvilket transportmiddel respondentene reiste med sist de var i sentrum. I Oslo er kollektivandelen høy, mens den er lav i Hamar. I alle byene bortsett fra Oslo er bilandelene høye, men også gangandelene er høye.

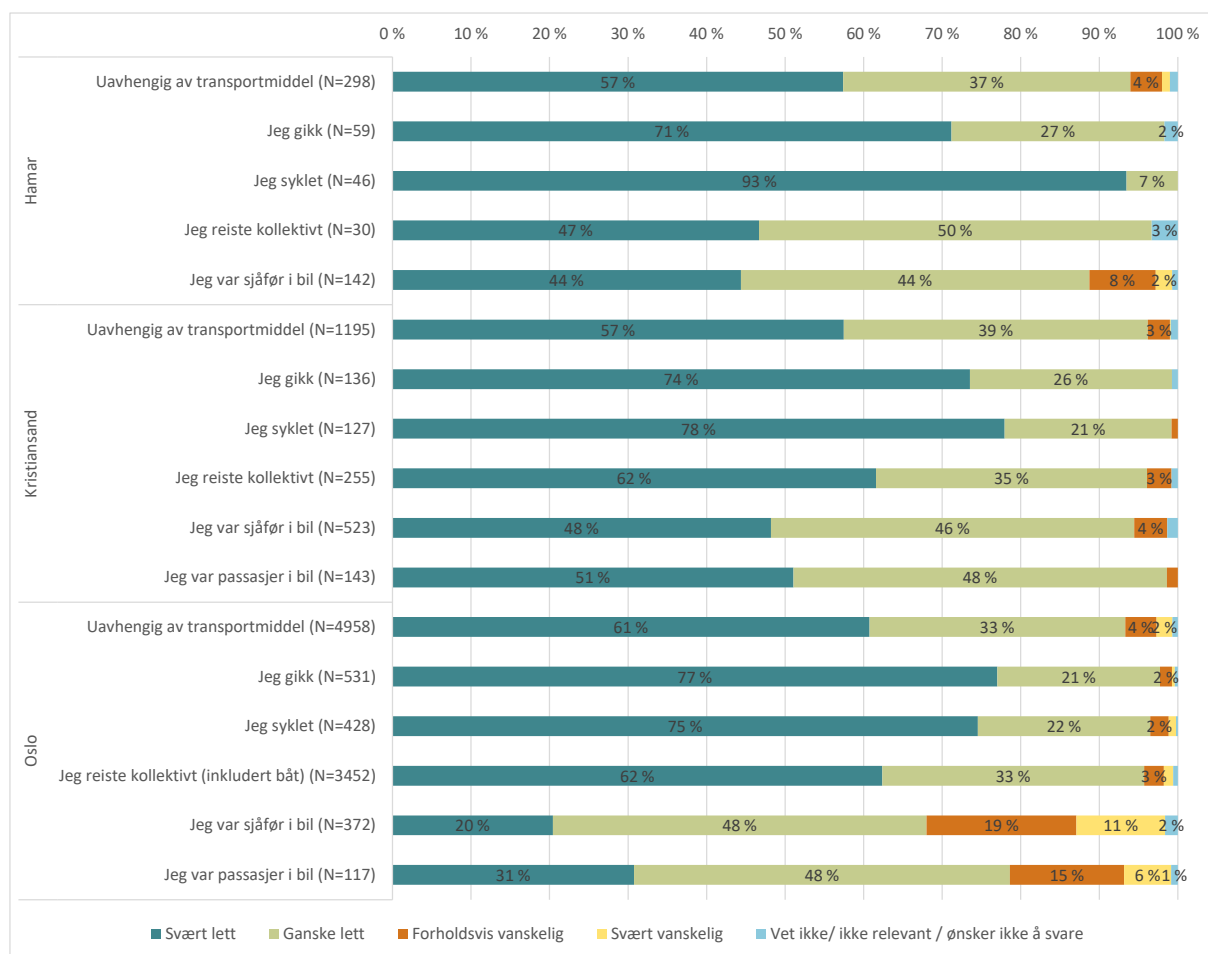
Figur 4.4: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan reiste du til sentrum sist du var i sentrum?'.

Vi spurte også hvor lett eller vanskelig det er for respondentene å reise til sentrum. I alle byene er andelen som synes det er svært lett eller ganske lett å reise til sentrum høy.

Figur 4.5: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvor lett eller vanskelig synes du det er å reise til og fra sentrum på denne tiden av året?'.

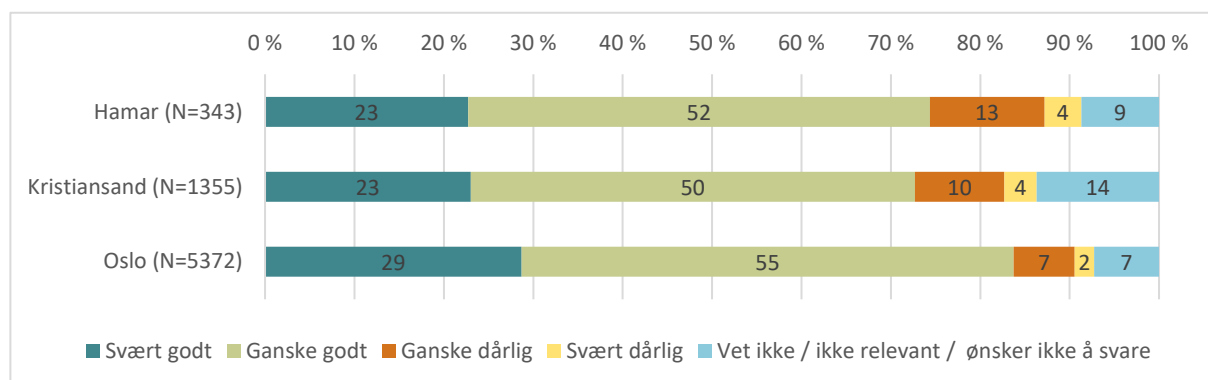
Vi har også krysstabulert svarene knyttet til hvor lett eller vanskelig det er å reise til sentrum med hvilket transportmiddel man brukte sist man var der. Vi har kun tatt med svarene basert fra de som gikk, syklet, kjørte bil, var passasjer i bil (inngår ikke i Hamar på grunn av svært få respondenter) eller reiste med kollektiv i figuren. Legg merke til lavt antall respondenter for noen av transportmidlene i Hamar. Andelen som svarte at det er svært lett å reise til sentrum er høyest blant de som gikk eller syklet siste de var der.

Figur 4.6: Krysstabulering av spørsmålene 'Hvordan reiste du til sentrum sist du var i sentrum?' og 'Hvor lett eller vanskelig synes du det er å reise til og fra sentrum på denne tiden av året?' for byene Hamar, Kristiansand og Oslo.

4.3 Hvor godt man liker seg i sentrum

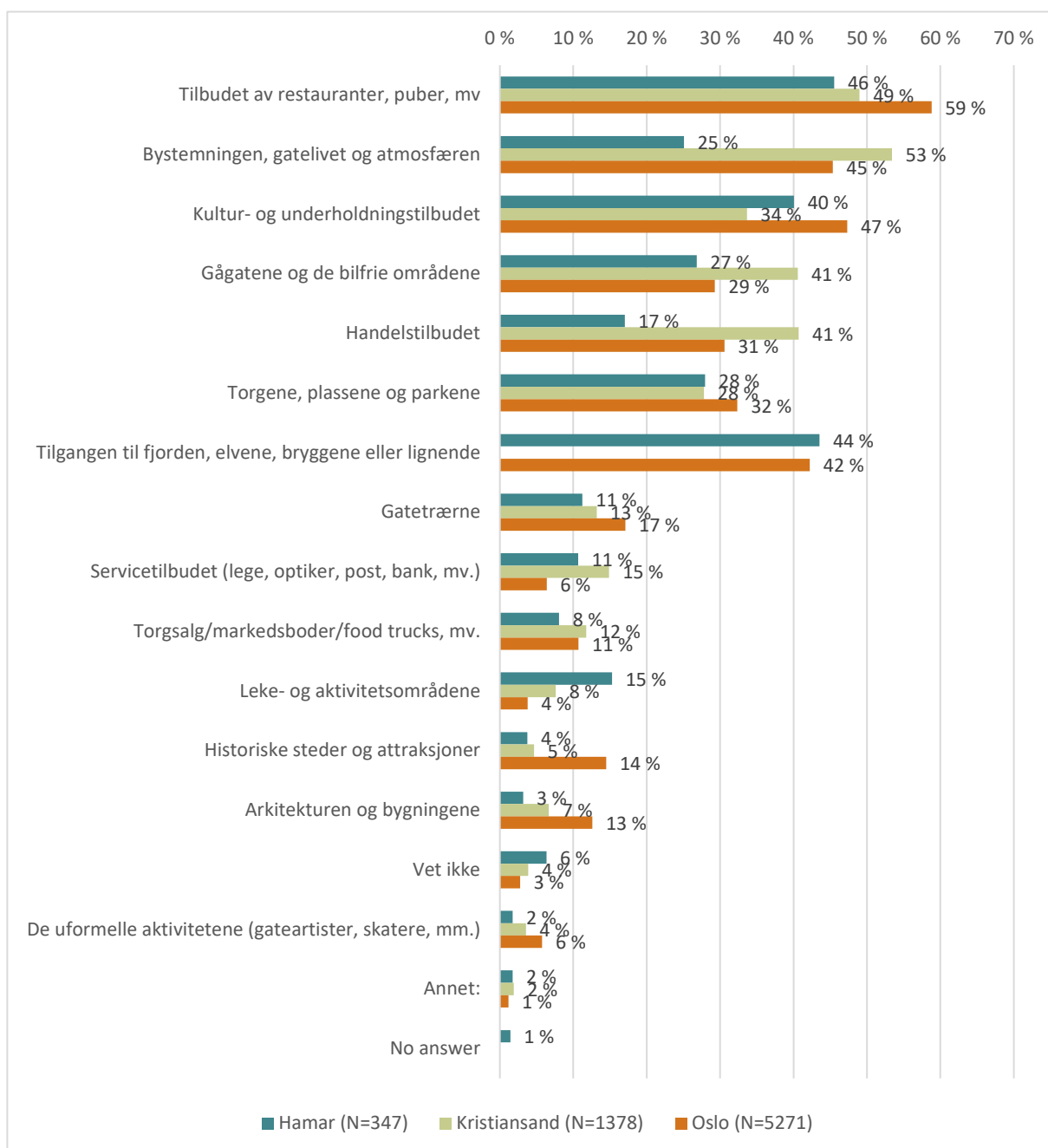
Vi spurte respondentene hvor godt eller dårlig de liker å være i sentrum på denne tiden av året. Stort sett liker respondentene seg godt eller svært godt i sentrum, selv om det er lokale variasjoner. I Oslo ble spørreundersøkelsen gjennomført i mai/juni, i Hamar i mai/juni og november/desember og i Kristiansand i januar/februar.

Figur 4.7: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvor godt eller dårlig liker du å være i sentrum på denne tiden av året?'.

4.4 Hva man setter pris på og ikke setter pris på i sentrum

Vi spurte hva respondentene setter pris på i sentrum. De kunne velge inntil fire alternativer. Basert på gjennomsnittet for de tre byene er det høyest andel respondenter som setter pris på 'Tilbudet av restauranter, puber, mv' (51%), etterfulgt av 'Bystemningen, gatelivet og atmosfæren' (46%) og 'Kultur- og underholdningstilbudet' (41%). Merk at det er noen variasjoner i hvilke alternativer som inngikk i de ulike spørreundersøkelsene. Alternativet 'Tilgangen til fjorden, elvene, bryggene eller lignende' ble ikke stilt i Kristiansand. Alternativet 'Aktiviteter i sentrum ved større arrangementer og festivaler' som ble stilt i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg (se kap. 3.6) inngikk ikke i Hamar, Kristiansand og Oslo.

Figur 4.8: Svarfordeling på spørsmålet 'Hva setter du mest pris på ved sentrum? Du kan velge inntil fire (4) alternativer.'

I et åpent spørsmål kunne respondentene oppgi hva de ikke setter pris på i sentrum. Svarene ble kategorisert, og hvert svar kan passe inn i flere kategorier. Vi nevner her de forhold som flest respondenter nevner.

I Hamar var det 222 respondenter som svarte på spørsmålet. Det var flest kommentarer knyttet til mangler og misnøye med handels-, service- og kulturtilbudet, hvorav de fleste knytter seg til tomme lokaler. Deretter kommer kommentarer knyttet til områder uten aktivitet, for lite liv, misnøye med bil- og parkeringsrestriksjoner og misnøye med biltrafikk, parkerte biler, busser, varelevering ol.

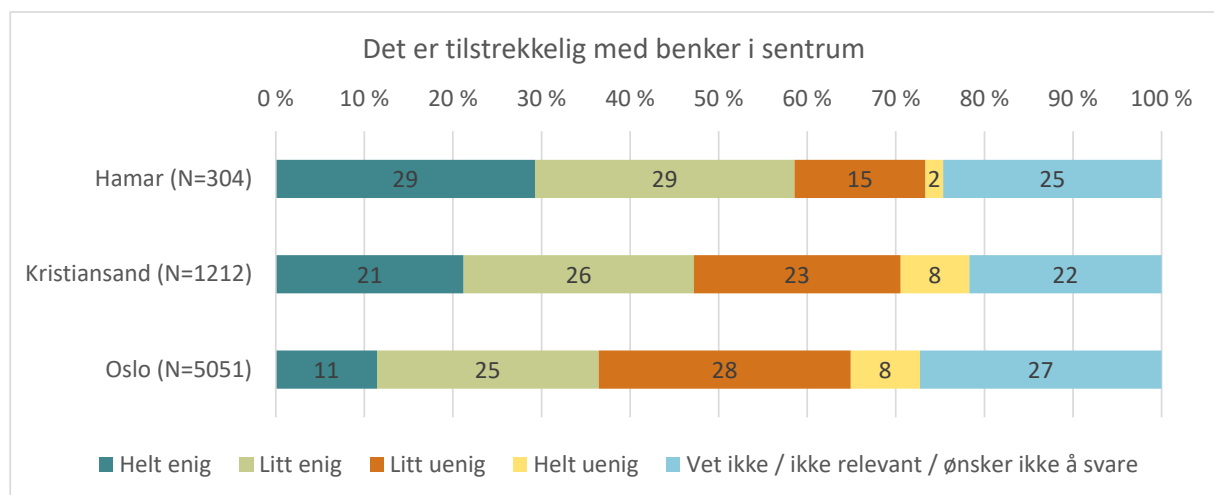
I Kristiansand var det 698 respondenter som svarte på spørsmålet. Det var flest kommentarer knyttet til kriminalitet og utrygghet, tigging, pågående salg og annen sjenerende oppførsel. Deretter kommer kommentarer som uttrykker misnøye med bil- og parkeringsrestriksjoner, kostnader og misnøye med biltrafikk, parkerte biler, busser, varelevering ol.

I Oslo var det 1512 respondenter som svarte på spørsmålet. Det var flest kommentarer knyttet til kriminalitet og utrygghet, tigging, pågående salg og annen sjenerende oppførsel. Deretter kommer kommentarer som uttrykker misnøye med biltrafikk, parkerte biler, busser, varelevering ol. Mange uttrykte også at de ikke setter pris på bygge- og anleggsarbeid.

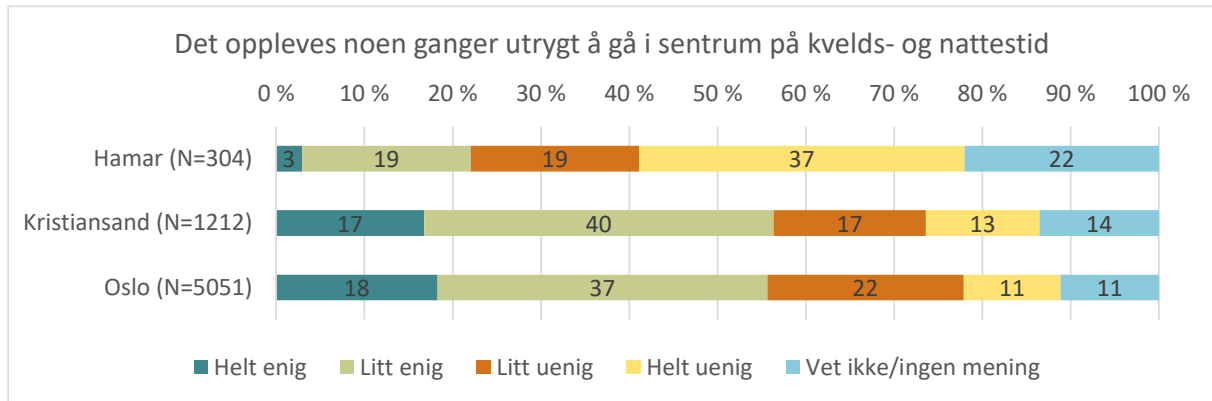
4.5 Påstander

I spørreundersøkelsene ba vi respondentene om å ta stilling til en rekke ulike påstander om sentrum, og om å gå, sykle eller kjøre bil der. Det ble stilt flere færre påstander i undersøkelsene i Oslo, Hamar og Kristiansand enn i Arendal, Kongsberg, Lillehammer og Tønsberg. Påstander om å sykle, kjøre bil og parkere i sentrum ble stilt i Oslo, men ikke stilt i Hamar og Kristiansand.

4.5.1 Påstander om sentrum

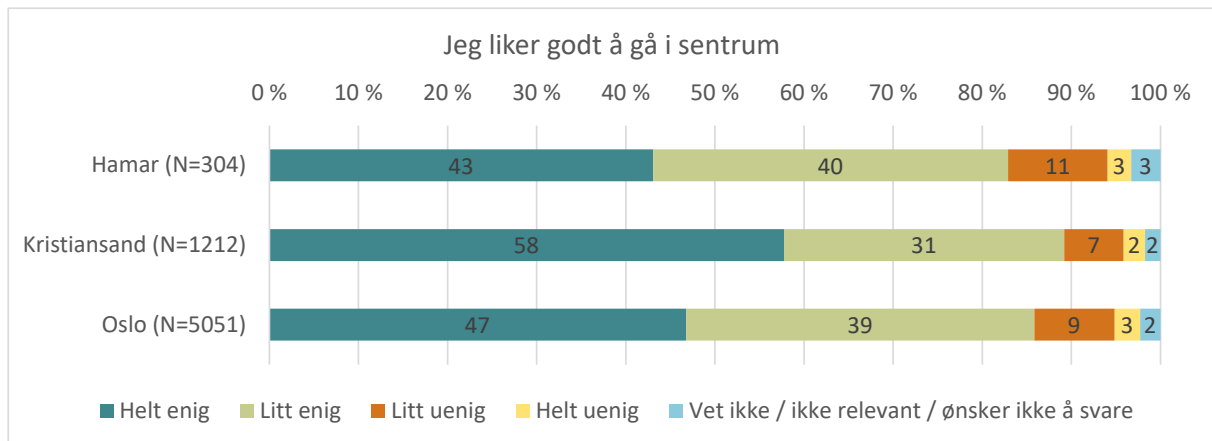

Figur 4.9: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om sentrum? 'Det er tilstrekkelig med benker'.

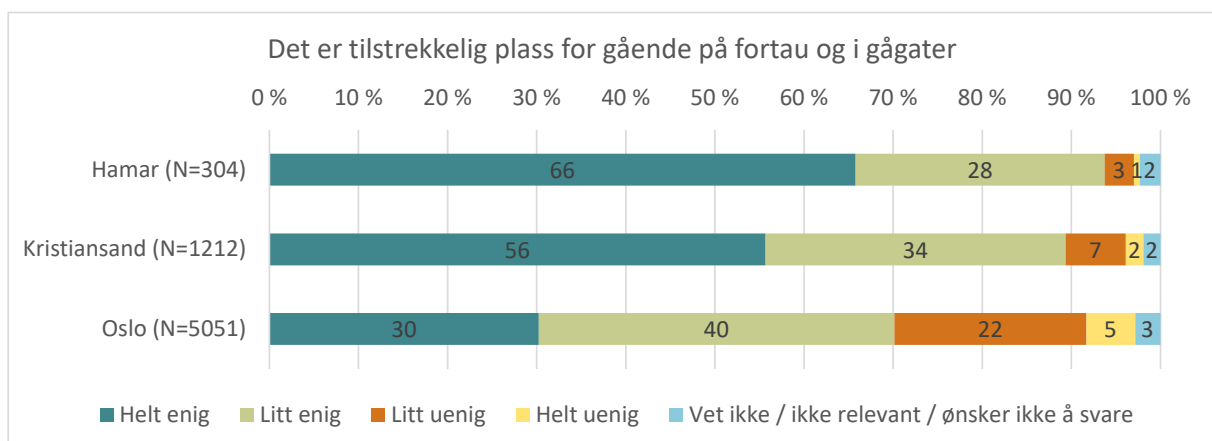

Figur 4.10: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om sentrum? Det oppleves noen ganger utrygt å gå i sentrum på kvelds- og nattetid'.

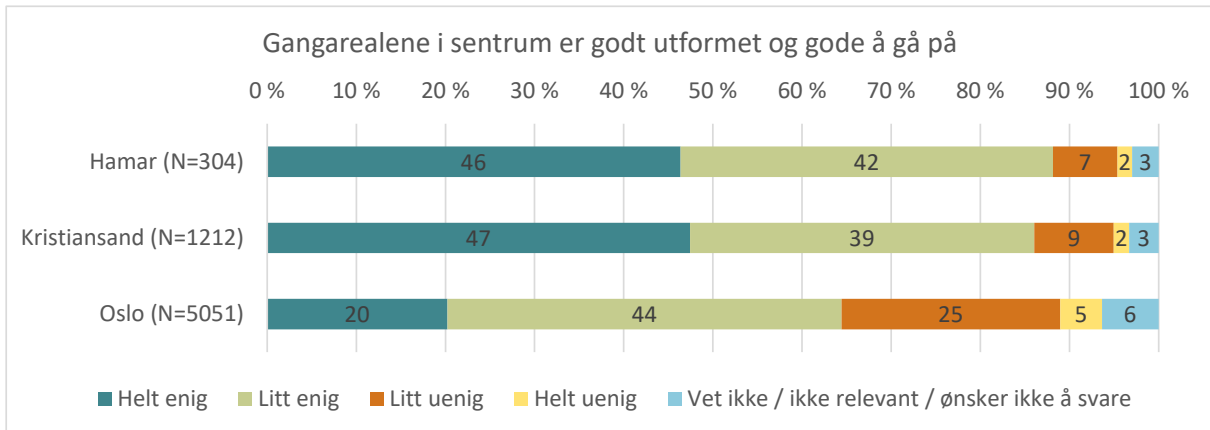
4.5.2 Påstander om å gå i sentrum

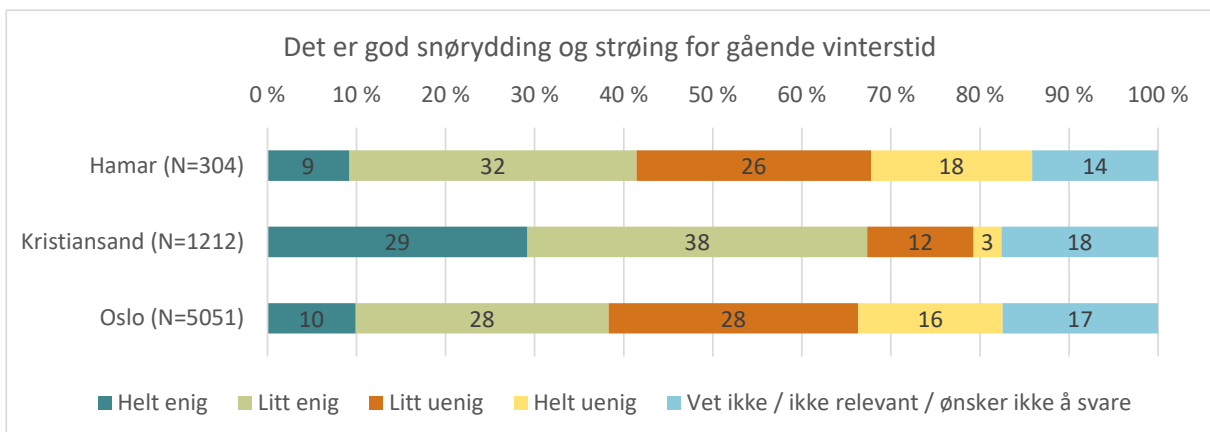
Figur 4.11: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å gå i sentrum? Jeg liker godt å gå i sentrum'.

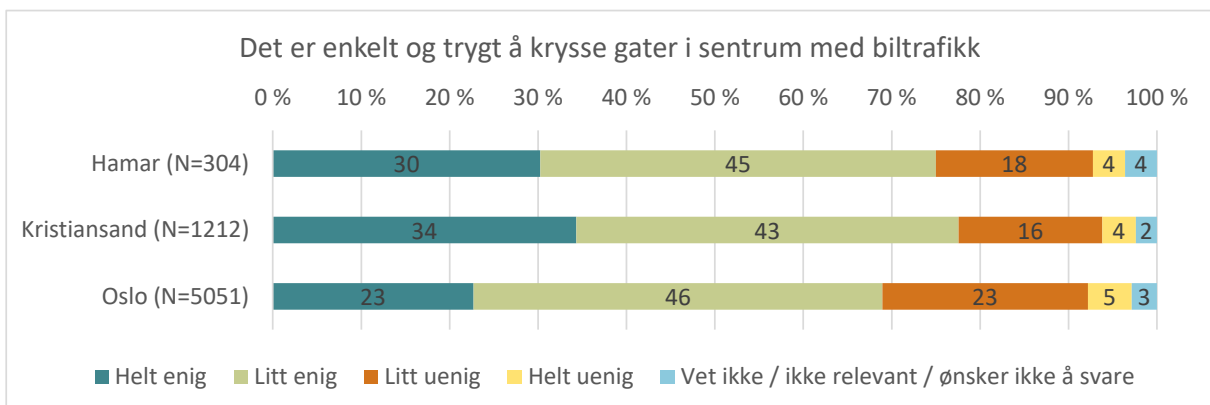
Figur 4.12: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å gå i sentrum? Det er tilstrekkelig plass for gående på fortau og i gågater'.

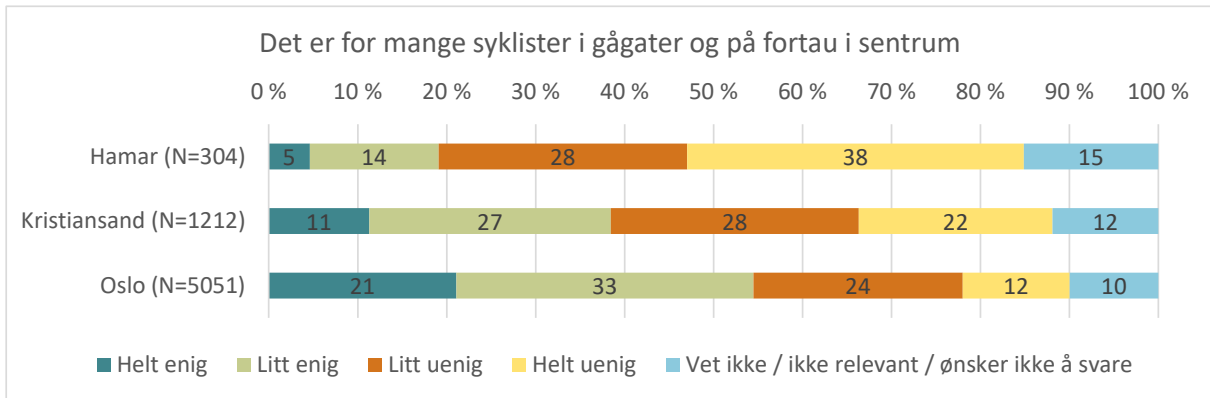
Figur 4.13: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å gå i sentrum? Gangarealene i sentrum er godt utformet og gode å gå på'.

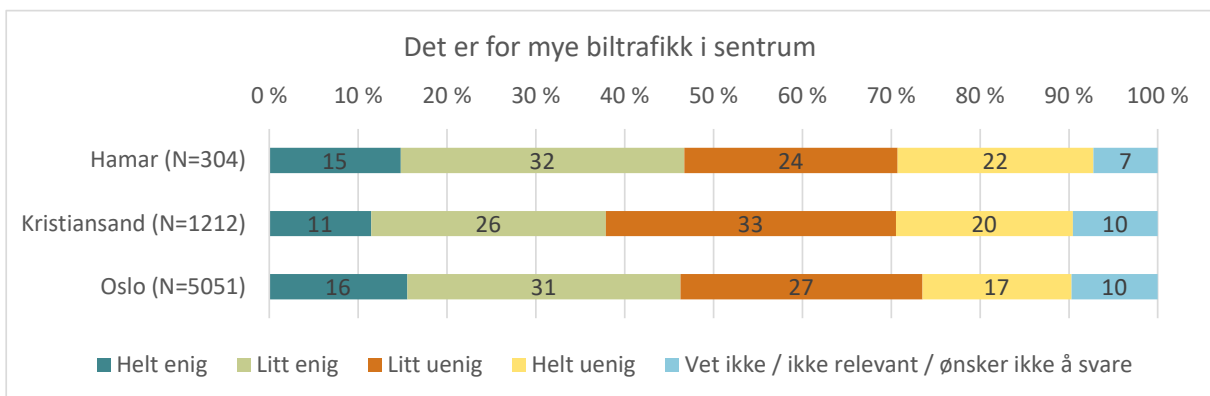
Figur 4.14: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å gå i sentrum? Det er god snørydding og strøing for gående vinterstid'.

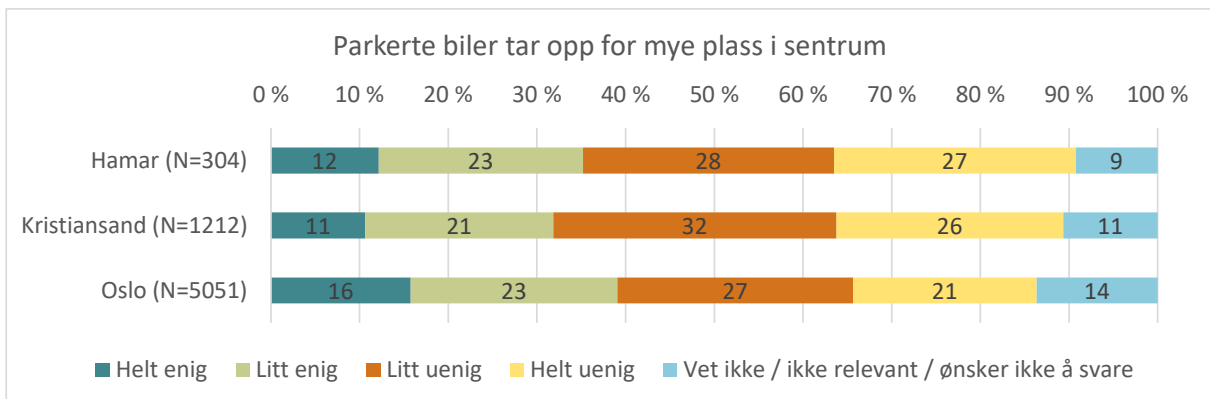
Figur 4.15: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å gå i sentrum? Det er enkelt og trygt å krysse gater i sentrum med biltrafikk'.

Figur 4.16: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å gå i sentrum? Det er for mange sykklister i gågater og på fortau'.

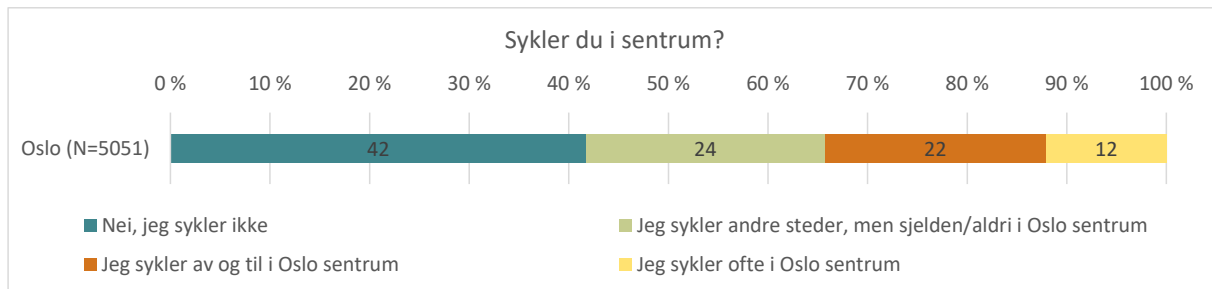

Figur 4.17: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å gå i sentrum? Det er for mye biltrafikk i sentrum'.

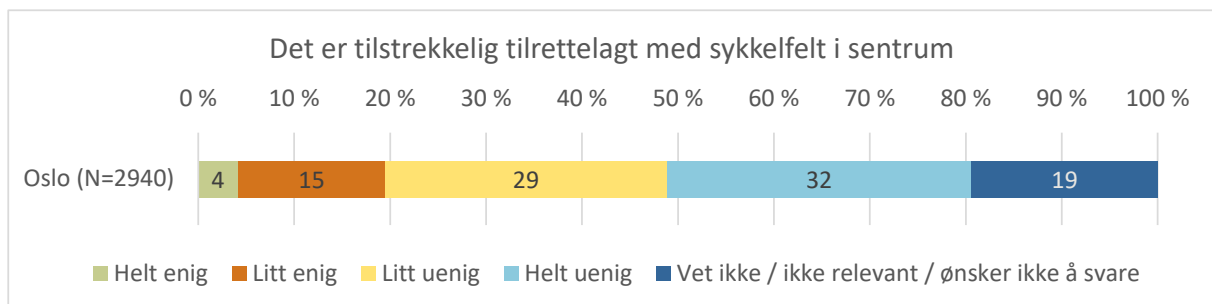
Figur 4.18: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å gå i sentrum? Parkerte biler tar opp for mye plass i sentrum'.

4.5.3 Påstander om å sykle i sentrum

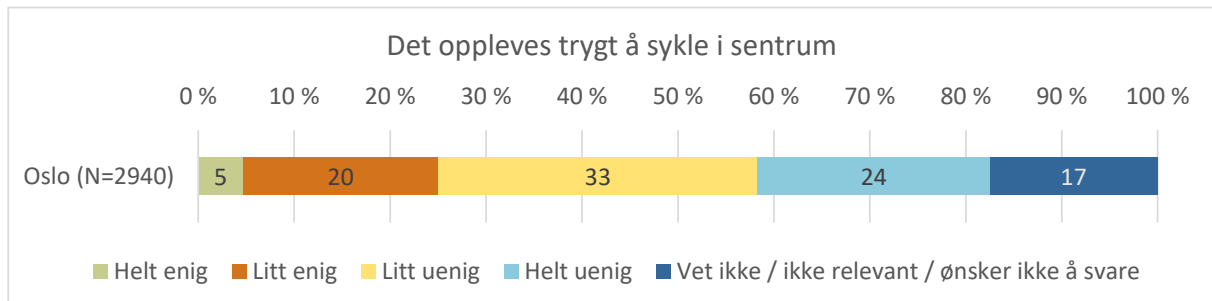

Figur 4.19: Svarfordeling på spørsmålet 'Sykler du i sentrum?'

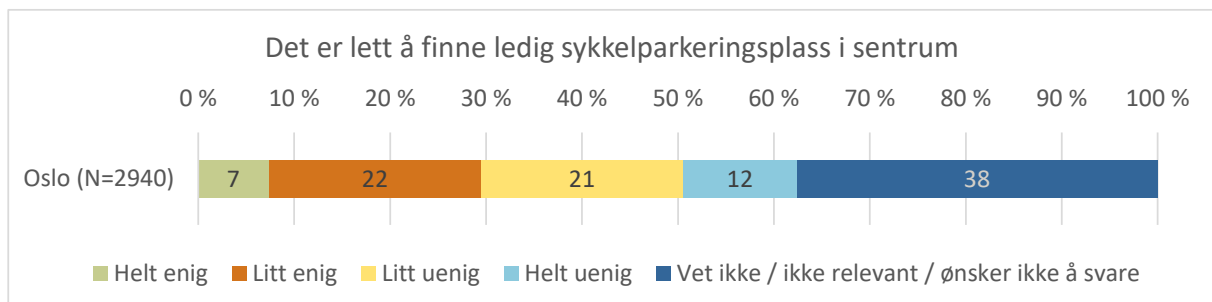
De som svarte 'Jeg sykler av og til i sentrum', 'Jeg sykler ofte i sentrum' og 'Jeg sykler andre steder, men sjelden/aldri i Oslo sentrum' ble også stilt påstandene vist i de neste figurene.

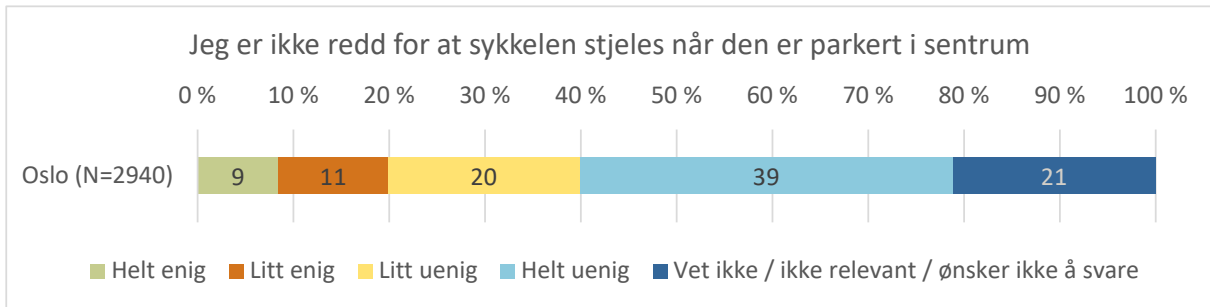
Figur 4.20: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å sykle i sentrum? Det er tilstrekkelig tilrettelagt med sykkel felt i sentrum'.

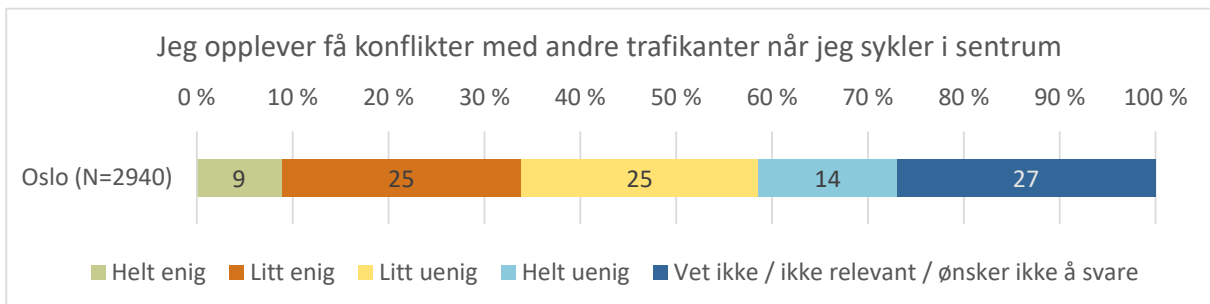
Figur 4.21: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å sykle i sentrum? Det oppleves trygt å sykle i sentrum'.

Figur 4.22: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å sykle i sentrum? Det er lett å finne ledig sykkelparkeringsplass i sentrum'.

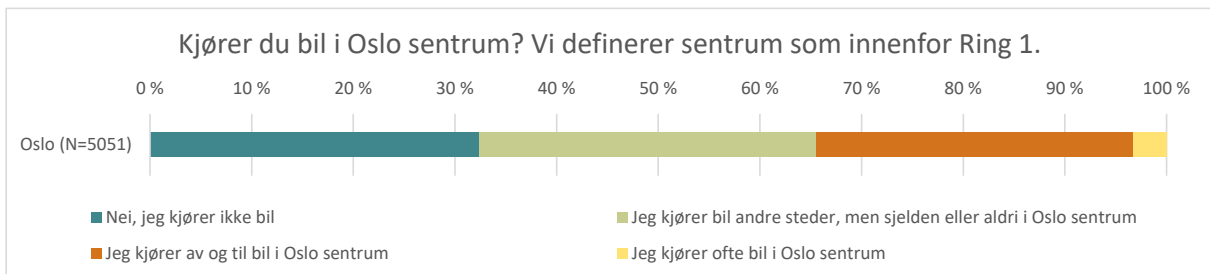

Figur 4.23: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å sykle i sentrum? Jeg er ikke redd for at sykkelen stjeles når den er parkert i sentrum'.

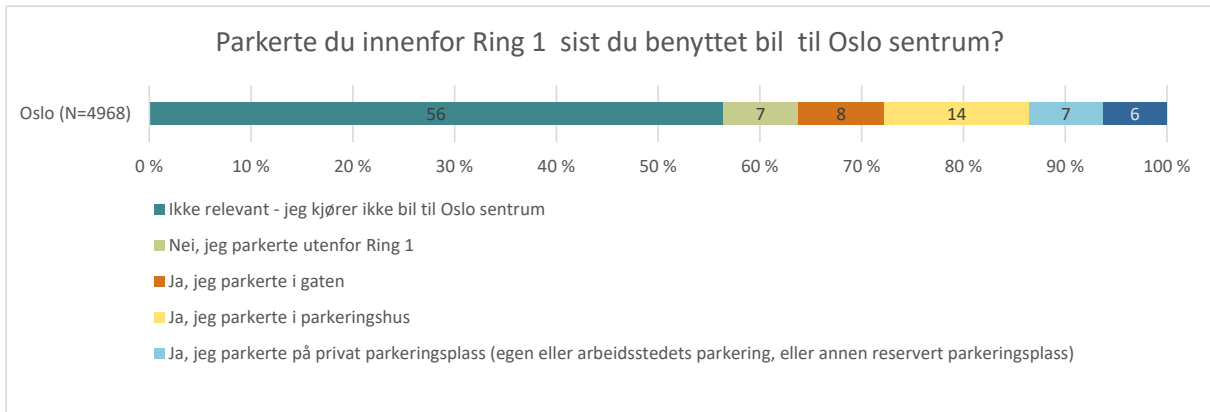
Figur 4.24: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å sykle i sentrum? Jeg opplever få konflikter med andre trafikanter når jeg sykler i sentrum'.

4.5.4 Påstander om å kjøre bil og å parkere i sentrum

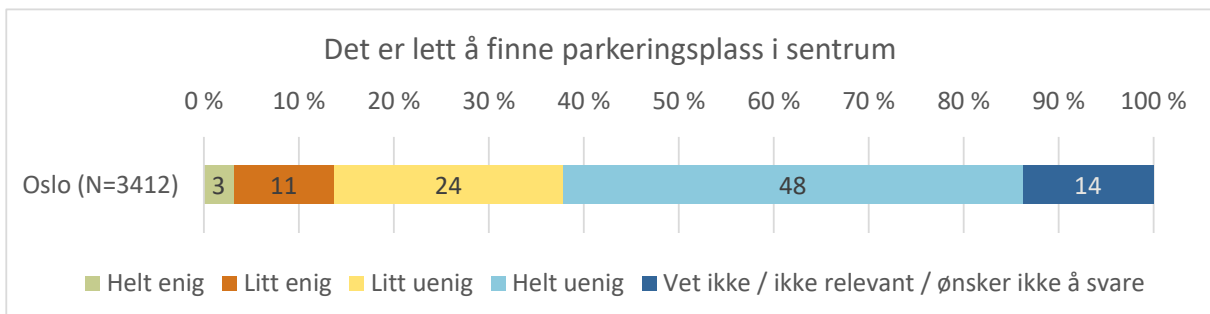

Figur 4.25: Svarfordeling på spørsmålet 'Kjører du bil i Oslo sentrum? Vi definerer sentrum som innenfor Ring 1'.

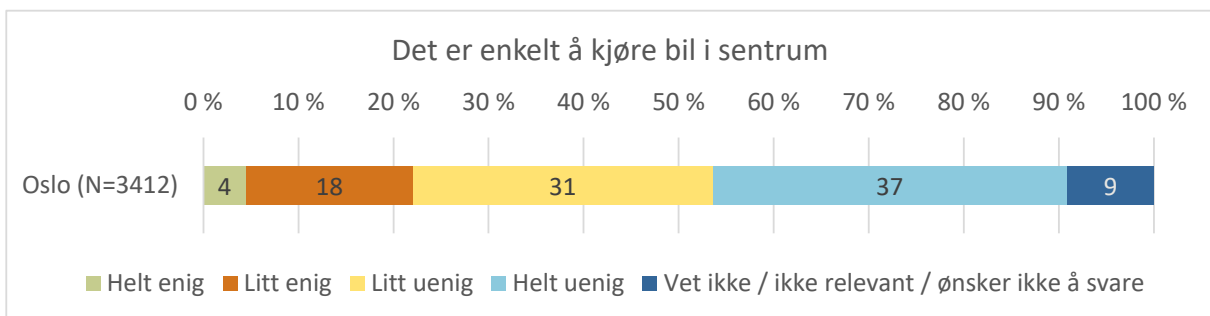
De som svarte 'Jeg kjører av og til bil i sentrum', 'Jeg kjører ofte bil i sentrum' fikk ulike og 'Jeg kjører bil andre steder, men sjelden eller aldri i Oslo sentrum' ble også stilt påstandene vist i de neste figurene.

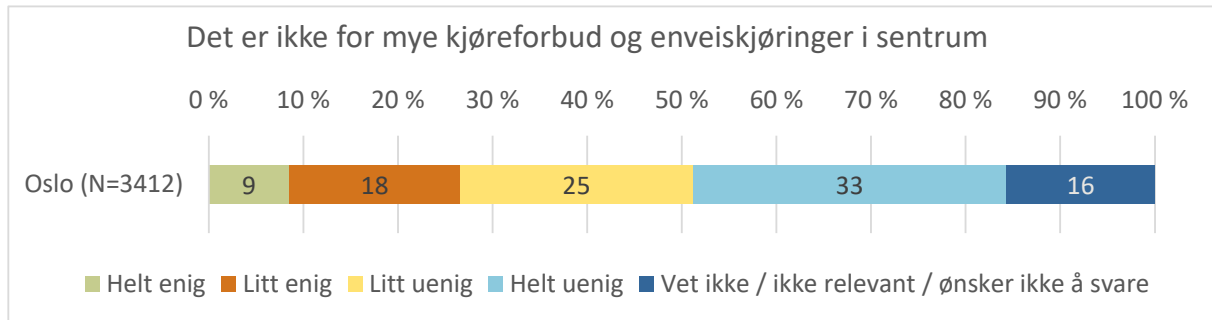
Figur 4.26: Svarfordeling på spørsmålet 'Parkerte du innenfor Ring 1 sist du benyttet bil til Oslo sentrum? Se bort fra 17. mai.'. Det var kun de som svarte 'Jeg kjører bil andre steder, men sjelden eller aldri i Oslo sentrum', 'Jeg kjører av og til bil i Oslo sentrum' eller 'Jeg kjører ofte bil i Oslo sentrum' som fikk spørsmålet.

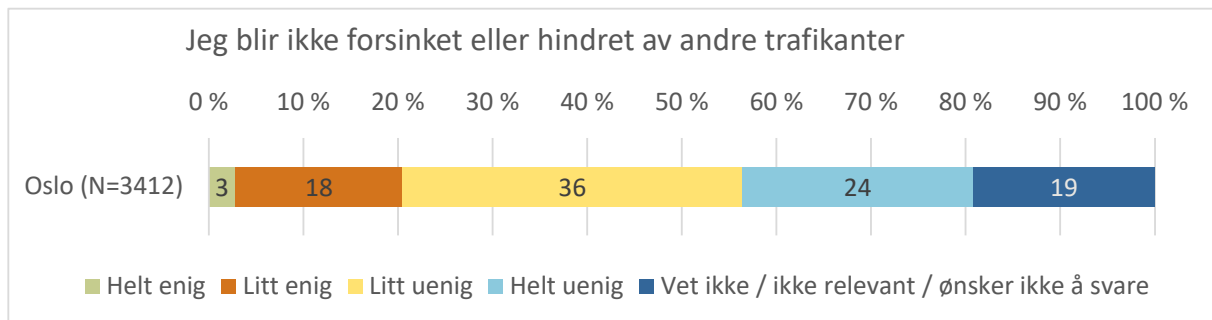
Figur 4.27: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å kjøre bil i sentrum? Det er lett å finne parkeringsplass i sentrum'.

Figur 4.28: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å kjøre bil i sentrum? Det er enkelt å kjøre bil i sentrum'.

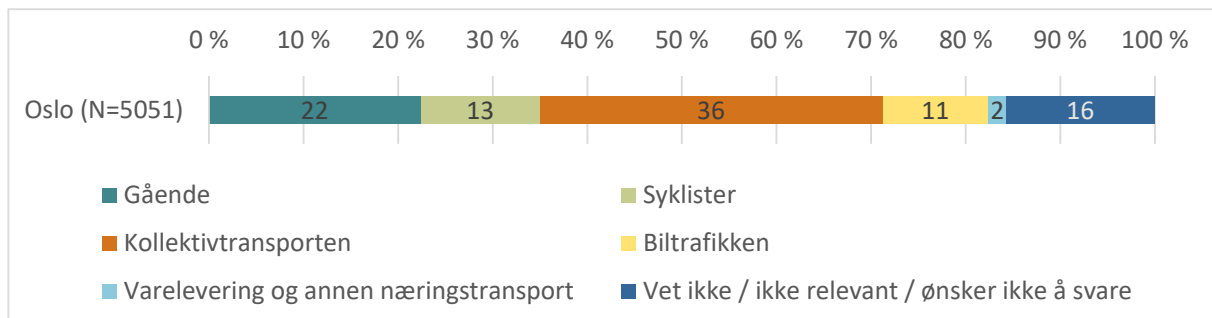
Figur 4.29: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å kjøre bil i sentrum? Det er ikke for mye kjøreforbud og enveiskjøringer i sentrum'.

Figur 4.30: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan vurderer du følgende påstander om å kjøre bil i sentrum? Jeg blir ikke forsinket eller hindret av andre trafikanter'.

4.6 Prioritering av trafikanter

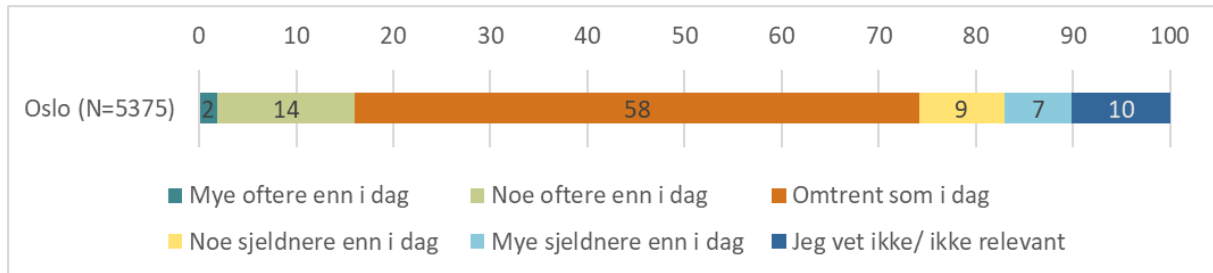
Respondentene i Oslo ble også spurt om hvilke trafikanter de mener blir prioritert i sentrum i dagens situasjon.

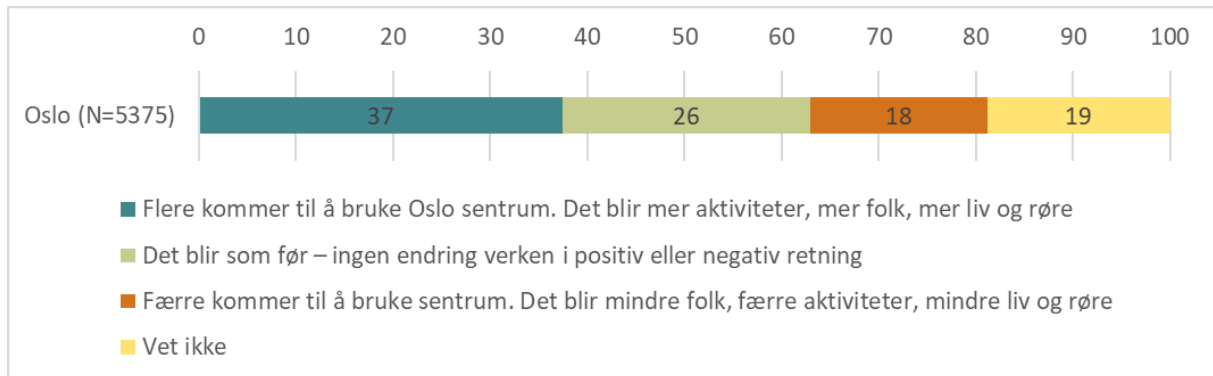
Figur 4.31: Svarfordeling på spørsmålet 'Etter din oppfatning - hvilke trafikanter har høyest prioritet i sentrumsgatene i dagens situasjon?'

4.7 Fremtidig bruk

Vi ønsket også å vite hvordan respondentene tror de og andre vil bruke sentrum fremover. I Oslo ble spørsmålet knyttet til pågående endringer i sentrum. Disse spørsmålene ble ikke stilt i Hamar og Kristiansand.

Figur 4.32: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan tror du de fremtidige endringene i sentrum, kommer til å påvirke din bruk av Oslo sentrum? Jeg kommer til å bruke Oslo sentrum: ...'.

Figur 4.33: Svarfordeling på spørsmålet 'Hvordan tror du endringene i Oslo sentrum kommer til å påvirke måten innbyggerne bruker Oslo sentrum? Sett kryss ved det utsagnet du er mest enig i:'.

Referanser

- Hagen, O.H., Caspersen, E., Landa-Mata, I., Tennøy, A., Ørving, T. (2020) BYTRANS: Endringer i Oslo sentrum 2017-2019; Effekter og konsekvenser for arbeidsreisende, sentrumsbrukere, sentrums attraktivitet og varelevering. TØI-rapport 1765/2020. <https://www.toi.no/publikasjoner/bytrans-endringer-i-oslo-sentrum-2017-2019-effekter-og-konsekvenser-for-arbeidsreisende-sentrumsbrukere-sentrums-attraktivitet-og-varelevering-article36325-8.html>
- Hagen, O.H., Tennøy, A. (2021) Street-space reallocation in the Oslo city center: Adaptations, effects, and consequences. *Transportation Research Part D: Transport and Environment* 97 (2021) 102944 <https://doi.org/10.1016/j.trd.2021.102944>
- Tennøy, A., Skartland, E-G., Knapskog, M., Gundersen, F., Woldway, F. (2021) Kollektivtransport og byutvikling: Hvordan styrke kollektivtrafikkens konkurransekraft versus bilens i små og mellomstore byer? TØI-rapport 1860/2021. <https://www.toi.no/getfile.php?mmfileid=71820>
- Tennøy, A., Knapskog, M., Wolday, F., 2022. Walking distances to public transport in smaller and larger Norwegian cities. *Transportation Research Part D*, vol. 103, 103169. <https://doi.org/10.1016/j.trd.2022.103169>

Vedlegg

Vedlegg med frekvensfordelinger ligger i separat vedlegg

Vedleggene er tilgjengelig her: https://www.toi.no/getfile.php/1376114-1693476858/Publikasjoner/T%C3%98I%20rapporter/2023/1978-2023/Vedlegg/1978-2023_vedlegg%201-6.pdf

Vedlegg 1. Frekvensfordelinger Arendal	54
Vedlegg 2. Frekvensfordelinger Kongsberg	117
Vedlegg 3. Frekvensfordelinger Lillehammer	186
Vedlegg 4. Frekvensfordelinger Tønsberg	237
Vedlegg 5. Frekvensfordelinger Hamar	309
Vedlegg 6. Frekvensfordelinger Kristiansand	323

Frekvensfordelinger for Oslo er tilgjengelig i Hagen mfl. (2020):

<https://www.toi.no/publikasjoner/bytrans-endringer-i-oslo-sentrum-2017-2019-effekter-og-konsekvenser-for-arbeidsreisende-sentrumsbrukere-sentrums-attraktivitet-og-varelevering-article36325-8.html>

TØI er et anvendt forskningsinstitutt som mottar basisbevilgning fra Norges forskningsråd og gjennomfører forsknings- og utredningsoppdrag for næringsliv og offentlige etater. TØI ble opprettet i 1964 og er organisert som uavhengig stiftelse.

TØI utvikler og formidler kunnskap om samferdsel med vitenskapelig kvalitet og praktisk anvendelse. Instituttet har et tverrfaglig miljø med rundt 90 høyt spesialiserte forskere.

Instituttet driver forskningsformidling gjennom TØI-rapporter, artikler i vitenskapelige tidsskrifter, bøker, seminarer, samt innlegg og intervjuer i media. TØI-rapportene er gratis tilgjengelige på instituttets hjemmeside www.toi.no.

TØI er partner i CIENS Forskningscenter for miljø og samfunn, lokalisert i Forskningsparken nær Universitetet i Oslo (se www.ciens.no). Instituttet deltar aktivt i internasjonalt forskningssamarbeid, med særlig vekt på EUs rammeprogrammer.

TØI dekker alle transportmidler og temaområder innen samferdsel, inkludert trafiksikkerhet, kollektivtransport, klima og miljø, reiseliv, reisevaner og reiseetterspørsel, arealplanlegging, ITS, offentlige beslutningsprosesser, næringslivets transportbehov og generell transportøkonomi.

Transportøkonomisk institutt krever opphavsrett til egne arbeider og legger vekt på å opptre uavhengig av oppdragsgiverne i alle faglige analyser og vurderinger.

Postadresse:

Transportøkonomisk institutt
Gautstadalléen 21
0349 Oslo
Norge

E-post: toi@toi.no

Kontoradresse:

Forskningsparken
Gautstadalléen 21

Hjemmeside: www.toi.no

